

GLASILO

STOL Glasilo delavcev
industrije pohištva Stol Kamnik

Leto XXXVI

Dec. 1989

Leto 1989 se izteka. Morda bolj gledamo naprej, kot v leto 89, ki je bilo kljub velikim družbenim težavam in jugoslovanskim nesporazumom, uspešno. Za uspeh so zaslužni dobri delavci po naših številnih delovnih enotah, tako po skupinskih, kot na mestih, kjer dela manjše število ljudi in ne nazadnje posamezni vestni delavci, ki jim je bil interes Stola na prvem mestu.

Naša delovna organizacija je velika. Skoraj človek ne napravi nekaj korakov po Sloveniji, Jugoslaviji in zunaj naših meja, da se te velike delovne sredine na kakršenkoli način ne bi dotaknil.

V lepi slovenski misli je na pomembnem mestu dobro gospodarjenje; toliko pomembnejše je to v tovarni in še posebej v današnjem času. Če je dinar vedno pravilno obrnjen in nenehna skrb za lasten razvoj, potem se delavcu za strojem, ob delovni ali pisalni mizi ni treba bati, kakšen bo jutri.

Osnova je v delu, na vsestranskem razvoju in skrbi, da bo imel tudi najpreprostejši delavec svoje delo pošteno povrnjeno. Bila so obdobja, ko to v Stolu ni bilo tako in zato se sedanje ureditve in sposobnega pogleda v jutri toliko bolj zavedamo.

SREČNO, ZDRAVO IN USPEŠNO LETO 1990.

900204465

Stolov ljubljanski Interier je izredno lepa trgovina, prijazni in delavni pa so tudi njegovi delavci. Ničesar jim ni težko narediti, pokazati in svetovati. So skupina, ki jim je delo v Stolu v ponos.

Nova kotlovnica ob vhodu v matično tovarno je velik objekt. Z dokončno ureditvijo bo postala naša pomembna pridobitev.

H kakemu delavcu v delavnici ali v kakšno pisarno je posebno prijetno stopiti. Nekateri zares radi delajo in imajo razumevanje do sodelavcev.

V nabavnem oddelku delata sestri Francka Romih in Vida Holozan. Sta delavki tistega kova, ki jima ni ničesar pretežko. Kar nekajkrat po sto, če ne še več različnih proizvodnih materialov je treba nabaviti, vendar nista zato nikoli slabe volje.

Proizvodnja zahteva svoje in treba ji je prisluhniti.

Francki in Vidi hvala za njun doprinos.

Nova proizvodna organiziranost

Organiziranost v proizvodnji v širšem smislu se v zadnjih nekaj letih intenzivno spreminja in to tako po formalni organizacijski strani, kot v programskem smislu.

Še v letu 1987 smo imeli 4 proizvodne tozde (1, 2, 3, 4) in nekatere oddelke v skupnih službah, ki skrbijo za proizvodnjo.

Z referendumom, 17. 12. 1987, smo se odločili za drugačno organiziranost. Osnovne značilnosti te spremembe so bile združitev vseh posameznih tozdov v eno TO Proizvodnja skupno še z nekaterimi oddelki iz skupnih služb, ki so tesno povezani s samo proizvodnjo (tehnološko in operativno pripravo dela, študij dela, kontrola kvalitete).

Cilj te teorganizacije je bil čim večja racionalizacija dela, boljše izkoriščanje kapacitet, boljša delitev dela in odgovornost, hitrejši pretok informacij, doseči optimalnost pri vodenju poslovne politike itd.

Čeprav je reorganizacija v precejšnji meri uspela, je vendar še vedno organizacija v Stolu neracionalna in predraga za srečanje s tržnim gospodarstvom.

Kakšne so značilnosti preteklega obdobja? Močno zmanjšanje števila zaposlenih in to predvsem proizvodnih delavcev, čeprav je bilo precejšnje zmanjšanje tudi v Trgovini, v Interierih po Jugoslaviji.

Močno smo se spreminjali v programskem smislu, saj smo prešli od slabo plačanih »kolonialnih stolov« na zahtevnejše krivljene stole. Vse bolj smo se usmerjali v izdelavo zahtevnejše pisarniške programe (Delta, Konzul, Senator, Gama, Master). Ob tako močnem spreminjanju strukture artiklov nam je padal fizični obseg proizvodnje. Vzrok padanja fizičnega obsega je v največji meri zaradi manjšega števila zaposlenih, večji bolniški oziroma slabšega izkoristka delovnega časa ter nekaj slabši produktivnosti zaradi strukturnih sprememb (manjše serije, prilagajanje krajšim rokom izdelave, zahtevnejši artikli).

Ob vseh značilnostih pa so bili finančni rezultati v panogi in občini zelo dobri in nadpovprečni.

Čeprav se zavedamo, da finančni rezultati niso doseženi v stabilnih gospodarskih razmerah in jih zato težko realno primerjamo in ocenjujemo, moramo poudariti, da smo storili precej na več področjih, kot je močno zmanjšanje zaloga materiala in povečanje zaloga polizdelkov. V veliki meri smo se v Proizvod-

V interesu tovarne je, da so norme pravilno postavljene, čeprav nekateri delavci v DO še vedno mislijo, da je tisti, ki določa normo, proti njim.

Posnetek je iz matične tovarne.

nji skušali prilagajati trgu in smo mu ustregli v največji meri. Močno smo zmanjšali zaloge žaganega in decimiranega lesa.

Lahko rečemo, da smo v preteklem dvehletnem obdobju precej naredili v »prestrukturiranju« proizvodnje, vendar nas veliko dela še čaka.

Na referendumu 23. 11. 1989 smo se odločili za združitev TO Proizvodnja, TO Trgovina in skupnih služb v podjetje Stol. Sprejeli smo nov statut podjetja, ki omogoča in nalaga poslovnim in vodstvenim delavcem več samostojnosti pri odločanju, pa tudi večje odgovornosti za uspeh poslovanja.

Nov trak površinske obdelave v PE-2 je drugače skonstruiran kot dosedanji v istem oddelku.

Kvaliteta površinsko obdelanih polizdelkov na novi površinski liniji je zelo dobra, delavci, katerim je to njihova delovna dolžnost, pa bodo poskrbeli tudi za primerne izdelavne čase.

Poslovna politika Stola je opredeljena: usmeritev v čimvečji meri v opremljanju poslovnih prostorov ter opuščanje programov, ki niso s tem skladni in nam ne prinašajo dobička. Industrija pisarniškega pohištva je samostojna in visoko specializirana dejavnost, v kateri je posebno visok delež kovinskega pohištva.

Napoved realne rasti prodaje pisarniškega pohištva v ES je 5 % letno, to je večja od vseh ostalih programov. Razmere v Jugoslaviji so sicer specifične, saj se nam močno zmanjšuje trg na jugu Jugoslavije in moramo zato širiti prodajno mrežo v izvozu. V vsej Evropi nazarčuje delež zaposlenih v industriji, povečuje pa se delež zaposlenih v storitvah. To vpliva na rast zaposlenih v pisarnah (v najširšem smislu besede). Konjunktura v ES je zelo pozitivna. Elektronska obdelava podatkov zahteva bistvene spremembe v klasični pisarni. Namesto izraza pisarniško pohištvo se uporablja izraz »organizacijsko pohištvo«.

Ugotovljeno je, da je gospodarski položaj industrije pisarniškega pohištva praviloma boljši kot položaj stanovanjske pohištvene industrije. Zato je ob naraščajoči proizvodnji in konkurenci pričakovati, da bo nadpovprečno veliko število podjetij izločenih iz konkurence. Posebej ogrožena so majhna in srednja podjetja, ki jim manjka tudi potrebna investicijska moč.

Realna vizija razvoja velikega podjetja, kar STOL je, je v razširjanju delovanja predvsem na področje trženja, razvoja financ in kooperacije, na proizvodnem področju pa na specializacijo programov, ki imajo na tržišču poseben položaj in visoko finančno donosnost.

Novo organiziranost Proizvodnje moramo postaviti na naslednje osnove:

- uspešne proizvodne programe,
- učinkoviti informacijski sistem,
- usposobljene strokovne kadre.

Te osnove so pogoj za uspešno delovanje v prihodnje.

V podjetju moramo selekcionirati do sedanje proizvodne programe in obdržati le tiste, ki so na trgu uspešni. V tej fazi pa moramo tudi iskati nove perspektivne programe in razširjati obstoječo ponudbo z novimi izdelki.

Prvi pogoj za uspešno poslovanje podjetja je v pravilni strukturi proizvodnega programa. Na področju proizvodnje polizdelkov je potrebna visoka specializacija in racionalizacija, da je proizvodnja na trgu uspešna in konkurenčna.

Naslednji korak je povezan z realizacijo učinkovitega informacijskega sistema, ki je bistven pogoj za nov način dela. Za realizacijo le tega se mora izvesti uspešen izobraževalni program. Za povečanje uspešnosti podjetja moramo uresničiti načelo »strokovnjaki v proizvodnjo« in bistveno povečati strokovnost v neposredni proizvodnji, graditi produktivnost na ljudeh in omogočiti vsakemu delavcu podjetniško razmerje. To vodi k večji samostojnosti delavcev in delovnih skupin v neposredni proizvodnji, ob tem bi se pa zmanjšale kontrolne in nadzorne funkcije.

Razvoj nove organiziranosti Proizvodnje ni mogoč naenkrat, ampak postopno.

Ob novi organiziranosti se postavlja še vrsta nalog in vprašanj, kot so: kje preiti na enozmenska dela zaradi večje racionalizacije pri energiji, kako

specializirati proizvodne enote, kako vplesti dela za inženiring v naše proizvodne enote, kako zmanjšati širino nekaterih programov, kako racionalizirati transportne stroške glede na konstrukcijo izdelkov in embalaranje, kako povečati sodelovanje z zasebnim sektorjem, kjer je ta lahko cenejši, kako izboljšati kadrovske strukture zaposlenih (KV mizarji, KV tapetniki), kako izobraziti obstoječe vodje dela za zahtevnejše funkcije ter drugačen način dela, kako izboljšati planiranje ob večji disciplini vseh udeležencev v procesu, kako organizirati celovito obvladovanje kakovosti v novih pogojih gospodarjenja. Teh vprašanj je mnogo in na vsa še nimamo ustreznih odgovorov.

Na koncu bi strnil vsa razmišljanja le v nekaj bistvenih in glavnih nalog za prihodnje obdobje:

1. Definiranje najuspešnejših proizvodnih programov, ki jih v tem trenutku lahko izdelujemo;

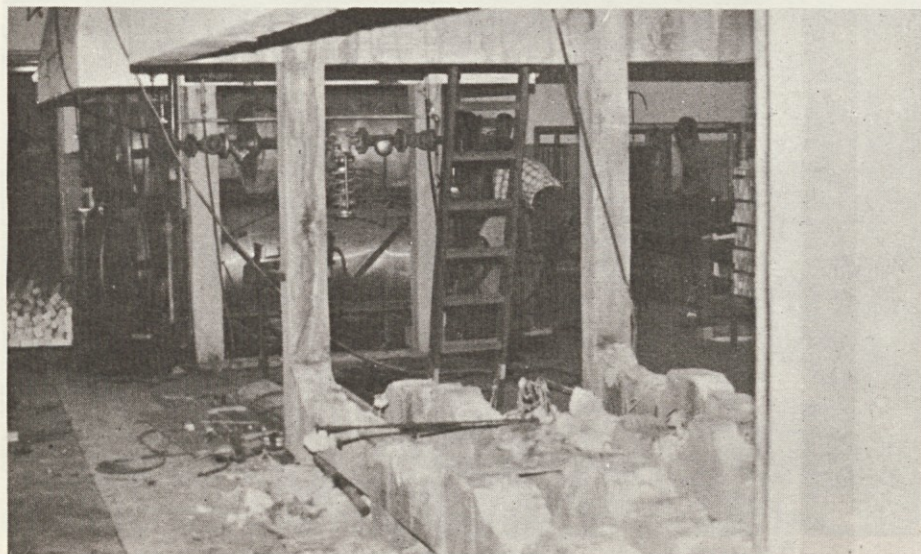
2. Organiziranje proizvodnih ent skupaj s skladišči in po potrebi reorganizacijo nekaterih služb glede na večjo učinkovitost in racionalnost, upoštevanje uvajanja novega načina vodenja in spremljanja proizvodnje (MAPICS);

3. Proizvodne enote glede na tehnično opremljenost razvojno tehnološko specializirati. (izdelava predlogov in načrtov rekonstrukcij in drugih investicij);

4. Kadrovske spremembe kot nujen pogoj za realizacije predlaganih sprememb (izboljšanje kadrovske strukture, premeščanje delavcev in vodstvenih delavcev na najustreznejša delovna mesta, kjer lahko dajo od sebe največ. Delavcem pred upokojitvijo (predvsem bolnim) omogočiti odhod z odpravnino,

5. Posebej pa bi izpostavil, da moramo pri vseh delavcih doseči spremenjen odnos do kakovosti dela in vseh vrst storitev. Brez kakovosti dela vsake operacije posebej ter uvedbe neke vrste samokontrole ne bomo mogli stopiti in ostati na zahtevnih trgih. S tem bomo ostali izven Evrope, ZDA ter drugih zahtevnih trgov.

Matjaž Drčar

Kdor se ne bo nenehno razvijal, ne bo šel v korak z drugimi. Komore za parjenje lesa so priprave, ki jih je treba nadomestiti s sodobnejšim načinom krivljenja na visoko frekvenco.

Stol bo za posebna naročila in zahteve zadržal le del takih komor.

DELO. IN SAMO DELO NAS REŠUJE.

Delo delavskega sveta v tem letu

Delavski sveti, kot organi upravljanja, so v letošnjem letu sprejemali odgovorne odločitve, ki jih je narekovalo sprotno prilagajanje stalno se spreminjajočim razmeram na trgu. V takih razmerah je delo delegatov delavskega sveta zelo oteženo in odgovorno. V letu 1989 je prišlo v gospodarskem in političnem sistemu do korenitih sprememb, ki so botrovale našim odločitvam. Sprejemali smo akte in sklepe, pri katerih so nas ovirali tudi predsodki in dolga leta usklajenega delovanja. Spreminjati smo morali svojo miselnost in se odločati za prožnejše oblike delovanja. Zavedamo se, da izostreni pogoji zahtevajo odgovornost vsakega posameznika na delovnem mestu, do podjetja, ki mu pripada.

V letošnjem letu smo imeli 6 skupnih sej delavskih svetov TOZD Proizvodnja, TOZD Trgovina, Delovne skupnosti skupnih služb in delavskega sveta delovne organizacije. Sestajali smo se skupno zaradi varčneje porabljenega časa. Organizacija v takem sestavu v naprej verjetno ne bo več potrebna, glede na novo organiziranost.

Na zadnji seji smo predlagali članom delavne organizacije ukinitve vseh TOZD-ov in ustanovitev podjetja. Delavski sveti so sprejeli sklep, da se razpiše referendum, na katerem bodo delavci odločali o združitvi TOZD Proizvodnja, TOZD Trgovina in delovne skupnosti skupnih služb v podjetje STOL ter o sprejemu Statuta STOL. Reorganizacija bo pripomogla k bolj ekonomičnemu poslovanju.

Delavski svet naj bi v bodoče štel 15 delegatov. V delavskem svetu mora biti zastopana vsaka proizvodna enota vsaj z enim delegatom, poslovne enote (interieri) skupaj vsaj z enim delegatom ter sektorji s tremi delegati. S sklepom o razpisu volitev določi delavski svet število delegatov iz posamezne enote oz. sektorja.

Kaj naj bi v bodoče delavski svet obravnaval in odločal:

- določa predlog statuta ter sprejema druge samoupravne splošne akte,
- določa poslovno politiko,
- sprejema delovni plan in sklepa o planiranju dela in razvoja podjetja,
- odloča o dajanju oz. najemanju dolgoročnih kreditov,
- odloča o odpovedi pravice do vrnitve denarnih sredstev,
- odloča o ustanovitvi podjetja (mešano, družbeno itd.),
- sprejema periodični račun in zaključni račun,
- odloča o delitvi dobička,

Člani delavskih svetov Proizvodnje, Trgovine, Skupnih služb in DO so se v taki sestavi sešli na seji v začetku novembra, pred referendumom o združitvi v podjetje Stol.

Delavski svet DO postane delavski svet podjetja in je pristojen za odločanje o vseh zadevah od 1. 1. 1990 dalje do izteka rednega mandata.

Stolovi delavci so se med letom nekajkrat sešli na zborih. Vodstveni delavci so obravnavali spremembe v delovni organiziranosti, ki bo iz sedanje ureditve prešla v podjetniški način, v katerem se bo delavec dokazoval z delom in bo tudi po delu nagrajen. Zato bo potrebna večja delovna zavest. Večjo odgovornost bodo imeli vsi zaposleni, vodilni delavci pa večja pooblastila.

Na zborih je bilo podano poslovanje DO. Rečeno je bilo, da so finančni rezultati poslovanja dobri.

Stolovih 85 let

Daleč je že začetek tega stoletja. Pomnijo ga le knjige in zapisi, človeško življenje pa skoraj ne. Leta 1904 je začetek dela naše delovne organizacije, ki se je razvila v eno izmed največjih tovarn v kamniški občini in tudi v Sloveniji.

Največji razvoj je Stol dosegel po drugi svetovni vojni. Povečal se je kar nekajkrat, tako po površini proizvodnih oddelkov, kot po zaposlenosti, po raznolikosti in kvaliteti izdelkov, s tem vzporedno pa s proizvodno tehnologijo, s katero uspešno ujema korak z drugimi velikimi lesnimi delovnimi organizacijami.

Starejši delavci in upokojenci se dobro spomnijo Stolovega razvoja tudi na zunaj, ali obratno, stanja, ki je bilo današnjemu Stolu podobno le s svojimi začetki.

Mlajši delavci si bodo težko predstavljali, starejši ljudje pa se še dobro spomnijo, da je bila na mestu matične tovarne nekaj le žaga, ob njej zelo preprosto urejen grobi razrez lesa in še nekaj proizvodnih enot – krivilnica, stolarna, mizarna in neserijska delavnica.

- voli, imenuje in razrešuje izvršilne organe, glavnega direktorja in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter usmerja, kontrolira in ocenjuje njihovo delo,

- določa ukrepe, ki izhajajo iz programa splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite,

- določa ukrepe, ki izhajajo iz programa varstva in izboljševanja delovnega in življenjskega okolja,

- odloča o ukrepih v zvezi s sanacijo,

- razpisuje referendum,

- razpisuje volitve v samoupravne organe,

- odloča o ugovorih delavcev na odločbe disciplinske komisije na II. stopnji,

- odloča o zahtevah delavcev za varstvo njihovih pravic na II. stopnji,

- sprejema notranjo organizacijo in odloča o statusnih spremembah podjetja,

- odloča o nakupu in prodaji osnovnih sredstev, če nakup ali prodaja ni predvidena v planu in odloča o dopisu osnovnih sredstev,

- obravnava predloge sindikata v zvezi z uresničevanjem pravic delavcev in njihovega materialnega položaja,

- odloča o drugih zadevah, za katere je pristojen na podlagi samoupravnih splošnih aktov, zakonov in drugih predpisov.

Kako prijeten je trenutek, ko je vse pravilno narejeno. Magda iz PE-6 je delala zadnji delavni dan in vodja delovnega obrata Franc Juvan se ji je zahvalil za marljivo delo.

Ob delovni zavesti in dobrih delovnih odnosih ni delo nikakršen problem.

Furnirna je bila majhna delavnica in upravna stavba je bila na mestu, kjer je sedaj nova kotlovnica. Stol se je širil, povečala se je stolarna, zgrajene so bile

garderobe za delavce. Še dobro je v spominu stara kmetija ob cesti in nekaj starih sadnih dreves, na prostoru od stare vratarnice proti upravni zgradbi.

Stol je razširjal svoja delovna mesta, ker je razvijal proizvodno dejavnost. Potrebna je bila tapetniška delavnica, potreben je bil nov oddelek kovinskih ogrodij, zgraditi je bilo treba grobi razrez, ga razširiti in posodobiti, potrebno je bilo novo, veliko odpremno skladišče, ki je zgrajeno ob glavni cesti.

Vzporedno s povečavo, novo izgraditvijo proizvodnih oddelkov in velikim povečanjem števila zaposlenih, je narasla tudi potreba po velikih količinah rezanege lesa; ali z drugo besedo, mesto med reko Bistrico, glavno cesto Mengeš-Kamnik in Šmarca-Volčji potok je postalo premajhno. Treba je bilo tudi računati na novo upravno zgradbo, ker stara ni ne po velikosti, praktičnosti in izgledu ustrezala novim zahtevam. Nastalo je veliko vprašanje: treba je iti ven iz doseganega prostora, ki ga ni mogoče v staremu, naravnemu trikotniku nikjer dodati.

Mišljenja so bila različna: ali je pravilno, da se Stol širi na nekem drugem samostojnem mestu, do katerega bo treba z vozili opraviti številne tovarne in osebne prevoze. Kaj kmalu se je pokazalo, da je bila odločitev naših strokovnjakov pravilna. Nov proizvodni oddelek moreš napraviti na ustreznem mestu, področje mora biti ravno in odprto. Zrasla je nova, velika enota – ploskovno pohištvo in ob tej še tapetniška delavnica, ki s pomožnimi prostori ne pokriva majhne površine.

Kakor se vidi iz izvlečka Statuta podjetja STOL Kamnik, ima delavski svet široko paleto odločitev in odgovornosti.

V letošnjem letu smo sprejemali sklepe, ki jih je narekovalo trenutno stanje v podjetju. Sklepi so bili v prid našega boljšega nastopanja na domačih in tujih trgih. Naše delo je bilo tudi povezano s hitrejšim obračanjem denarnih vrednosti. Odpisali in prodali smo osnovna sredstva, ki so nas bremenila ali smo na njih ustvarjali izgubo.

V ZDA smo ustanovili lastno predstavništvo za prodajo naših artiklov. Le prisotnost na trgu nam zagotavlja, da kupci spoznajo naše izdelke. ustanovili smo tudi mešano podjetje v Italiji. Odločali smo tudi o reorganizaciji naših Interierov v Zagrebu, Sarajevu, Beogradu in Skopju. Sprejeli smo tudi sklep o ustanovitvi podjetja v družbeni lastnini s firmo REKREACIJSKI CENTER VELIKA PLANINA, saj vemo, da je turizem dejavnost, ki ima bodočnost.

Veliko sklepov, ki odločilno vplivajo na naš razvoj in obstoj, se je razvrstilo v letošnjem letu. Ne vemo, če smo v vsakem primeru napravili najboljšo odločitev.

Trenutna stvarnost v našem dogajanju nam narekuje odločitve, ki so za nas tudi boleče, poleg uspehov, ki nas radujejo in dajejo novega elana za prihodnje delo.

Ervin Horvat

Zametek izdelave kovinskih ogrodij je obratoval tudi v Motniku in majhna tapetniška delavnica. Oboje pa je povzročalo nenehen problem v transportu, saj je Motnik od Duplice kar precej oddaljen. Sloga, proizvodna enota 9 v Mostah, je zaradi bližine matičnemu Stolu in neserijskim, zahtevnejšim ploskovnim programom ostala.

S to ureditvijo je bil napravljen red v obratovanju enote, ki so iz proizvodnega in organizacijskega stališča dosegljive vsak trenutek.

Posebna zanimivost, predvsem pa Stolova želja, da bi svoje izdelke kar najhitreje in neposredno posredovali kupcem, so postali naši Interieri, trgovine s sedežnim in ploskovnim pohištvom, sedežnimi garniturami in še mnogočem, kjer si je tudi marsikak naš delavec kupil potrebno pohištvo. Sedežnih rex garnitur, jedilnih miz in kuhinjskih stolov in pohištva Uni je v naših domovih veliko. Bili so časi, ko so bile razmere v naši družbi urejene in delavcu ni bilo problem nameniti del osebnega dohodka kulturnejšemu izgledu stanovanja.

Razvoj je vedno zahteval premišljene odločitve. Veliko sposobnih vodstvenih delavcev se je zvrstilo v Stolu. Skrbno in tehtno so pripravljali razvojne načrte, k odločanju so pritegnili širok krog delavcev in delavski svet, ki je še imel seje v prostoru Kulturnega doma na Duplici, je skrbno pretehtal pripravljene predloge in odločal. Dobri gospodarji so bili predani Stolovci. S kolektivom vred so vedeli, da bo njihov osebni dohodek manjši, z razvojem, ki so ga načrtovali več let in desetletij naprej pa si bodo izgradili lažje delo in boljši zaslužek v prihodnje.

Včasih nanese beseda daleč nazaj, v obdobje po vojni. Delavci niso gledali na uro, ne po koliko dinarjev bodo na uro dobili, ne na prosto popoldne, ne na soboto in ne na nedeljo. V sebi so imeli le eno željo: delati in delati. Delovna morala po končani vojni je bila izredno visoka. Ljudje so se veselili življenja, miru in zaupali v svoje roke, v to, da si bodo znanje pridobili in ga uspešno razširjali. Človek je imel človeka rad, vsak je skušal več narediti kot drugi.

Ob obisku raznih skupin, ki si žele ogledati naše proizvodne oddelke, so bile izražene pohvale, da je Stol delovna organizacija, ki ima sposobne ljudi.

Današnji čas ne more vedno stati ob strani le krepkim rokam, ki iz dneva v dan neutrudno delajo, pač pa mora biti to oplemeniteno z mnogočem. Poleg sodobne tehnologije, ki dopušča primerne izdelavne čase in vrhunsko kakovost, je potreben vsakodnevni organi-

Predsednik predsedstva SRS Janez Stanovnik je letos obiskal našo delovno organizacijo. Spremljali so ga sodelavci in predstavniki kamniške občine. V naši sejni sobi se je z delavci pogovoril o stanju v Jugoslaviji, o naših problemih in uspehih, ogledal pa si je tudi proizvodne oddelke. Z delavci ob strojih je rad za trenutek postal.

Tov. Stanovnika je zanimal tudi naš razstveni prostor, pogovoril pa se je še o čem, kot predsednik in kot človek severozahodne jugoslovanske republike.

zacijski prijem in obvladovanje zadev, ki jih narekuje zahteven trg.

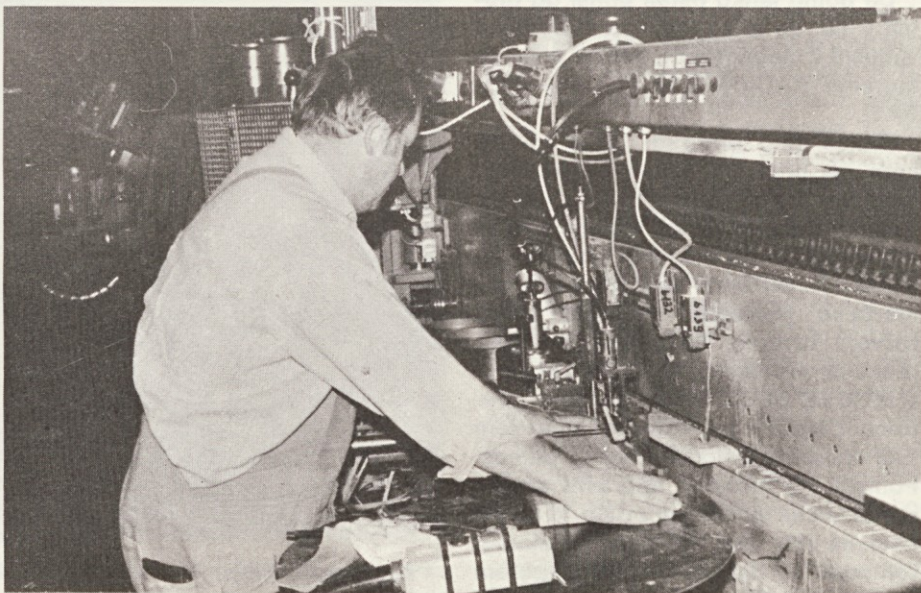
Del tega, kar je danes 85. letni dupliški Stol, lahko vidimo v razstavnem prostoru upravne stavbe. Toliko oblik, vrst, načinov in izvedb raznih stolov, foteljev, garnitur ni mogoče videti nikjer drugje. Ploskovno pohištvo je lepih in sodobnih oblik. Tudi taka razstava je zagotovilo, da bo Stol živel tudi jutri.

V času, ki je le za nekaj let krajši, kot to stoletje, je v Stolu delalo na tisoče in tisoče rok. z inteligenčnim delom se je aktivno ukvarjalo veliko ljudi. Veliko takih ljudi je pri nas tudi danes. Če tega

ne bi bilo, delovna organizacija ne bi bila toliko uspešna.

Prizadevanje izpred let in desetletij, današnje, prav tako trdo delo, ki za uspeh zahteva še več kot včeraj, žele Stolovi delavci in strokovnjaki, tako na tehnološkem, kot na gospodarskem in razvojnem področju prenesti na mlajše in mlade delavce, da bodo tudi ti čez leta in desetletja Stolu zagotovili delo in prihodnji napredek.

Ob 85-letnici, ki smo jo Stolovi delavci predvsem delovno praznovali, želimo, da bi bila naša delovna organizacija tudi vnaprej na uspešni poti.

Lojze Povšnar iz strojnega oddelka PE-2 je strokovnjak za vse potrebe, od najzahtevnejše strojne obdelave do končnega, finega brušenja lesa.

STO L
R R S

10/30/1999

DELUVNI ČAS:

1. izmena 06 - 14
11. izmena 14 - 22
111. izmena 22 - 06

ODMORI:

9.00 - 9.30
9.40 - 10.10
10.20 - 10.50
10.30 - 19.00

Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avgust	Septembar	Oktober	Novembar	Dekember
del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d	del. d
1. pon	1. feb	1. mar	1. apr	1. maj	1. jun	1. jul	1. avg	1. sep	1. okt	1. nov	1. dec
2. tor	2. feb	2. mar	2. apr	2. maj	2. jun	2. jul	2. avg	2. sep	2. okt	2. nov	2. dec
3. sre	3. feb	3. mar	3. apr	3. maj	3. jun	3. jul	3. avg	3. sep	3. okt	3. nov	3. dec
4. čet	4. feb	4. mar	4. apr	4. maj	4. jun	4. jul	4. avg	4. sep	4. okt	4. nov	4. dec
5. pet	5. feb	5. mar	5. apr	5. maj	5. jun	5. jul	5. avg	5. sep	5. okt	5. nov	5. dec
6. sob	6. feb	6. mar	6. apr	6. maj	6. jun	6. jul	6. avg	6. sep	6. okt	6. nov	6. dec
7. ned	7. feb	7. mar	7. apr	7. maj	7. jun	7. jul	7. avg	7. sep	7. okt	7. nov	7. dec
8. pon	8. feb	8. mar	8. apr	8. maj	8. jun	8. jul	8. avg	8. sep	8. okt	8. nov	8. dec
9. tor	9. feb	9. mar	9. apr	9. maj	9. jun	9. jul	9. avg	9. sep	9. okt	9. nov	9. dec
10. sre	10. feb	10. mar	10. apr	10. maj	10. jun	10. jul	10. avg	10. sep	10. okt	10. nov	10. dec
11. čet	11. feb	11. mar	11. apr	11. maj	11. jun	11. jul	11. avg	11. sep	11. okt	11. nov	11. dec
12. pet	12. feb	12. mar	12. apr	12. maj	12. jun	12. jul	12. avg	12. sep	12. okt	12. nov	12. dec
13. sob	13. feb	13. mar	13. apr	13. maj	13. jun	13. jul	13. avg	13. sep	13. okt	13. nov	13. dec
14. ned	14. feb	14. mar	14. apr	14. maj	14. jun	14. jul	14. avg	14. sep	14. okt	14. nov	14. dec
15. pon	15. feb	15. mar	15. apr	15. maj	15. jun	15. jul	15. avg	15. sep	15. okt	15. nov	15. dec
16. tor	16. feb	16. mar	16. apr	16. maj	16. jun	16. jul	16. avg	16. sep	16. okt	16. nov	16. dec
17. sre	17. feb	17. mar	17. apr	17. maj	17. jun	17. jul	17. avg	17. sep	17. okt	17. nov	17. dec
18. čet	18. feb	18. mar	18. apr	18. maj	18. jun	18. jul	18. avg	18. sep	18. okt	18. nov	18. dec
19. pet	19. feb	19. mar	19. apr	19. maj	19. jun	19. jul	19. avg	19. sep	19. okt	19. nov	19. dec
20. sob	20. feb	20. mar	20. apr	20. maj	20. jun	20. jul	20. avg	20. sep	20. okt	20. nov	20. dec
21. ned	21. feb	21. mar	21. apr	21. maj	21. jun	21. jul	21. avg	21. sep	21. okt	21. nov	21. dec
22. pon	22. feb	22. mar	22. apr	22. maj	22. jun	22. jul	22. avg	22. sep	22. okt	22. nov	22. dec
23. tor	23. feb	23. mar	23. apr	23. maj	23. jun	23. jul	23. avg	23. sep	23. okt	23. nov	23. dec
24. sre	24. feb	24. mar	24. apr	24. maj	24. jun	24. jul	24. avg	24. sep	24. okt	24. nov	24. dec
25. čet	25. feb	25. mar	25. apr	25. maj	25. jun	25. jul	25. avg	25. sep	25. okt	25. nov	25. dec
26. pet	26. feb	26. mar	26. apr	26. maj	26. jun	26. jul	26. avg	26. sep	26. okt	26. nov	26. dec
27. sob	27. feb	27. mar	27. apr	27. maj	27. jun	27. jul	27. avg	27. sep	27. okt	27. nov	27. dec
28. ned	28. feb	28. mar	28. apr	28. maj	28. jun	28. jul	28. avg	28. sep	28. okt	28. nov	28. dec
29. pon	29. feb	29. mar	29. apr	29. maj	29. jun	29. jul	29. avg	29. sep	29. okt	29. nov	29. dec
30. tor	30. feb	30. mar	30. apr	30. maj	30. jun	30. jul	30. avg	30. sep	30. okt	30. nov	30. dec
31. sre	31. feb	31. mar	31. apr	31. maj	31. jun	31. jul	31. avg	31. sep	31. okt	31. nov	31. dec

LOGIKA:

Redelja

Državni prazni

Prezisa sobota

Ekstenzivni dopust

ED

Perspektive so slabe

Čudni časi so to! Politična nestabilnost, gospodarska recesija! Končuje se leto, ki je po prodanih količinah naših izdelkov slabše kot preteklo leto. Obsežen padec obsega proizvodnje, zmanjšanje zaposlenosti in produktivnosti so naše značilnosti, pa tudi značilnosti prostora, v katerem živimo. Kljub temu se je izboljšal dohodkovni položaj tovarne, delali smo boljše in dražje izdelke.

Leto 1989 pomeni konec dogovorne ekonomije. Idealistično zamišljen koncept je popolnoma pomešal pooblastila in odgovornosti, ter omogočal prevlado kadrov s populističnim konceptom. Prehod iz dogovorne ekonomije v tržni koncept je izredno težak. Navada je železna srajca. Tudi v naši tovarni. Prepočasi spreminjamo naše obnašanje.

V novembru smo postali podjetje (beri: brez TOZD-ov). Upam, da je le napočil čas, ko se bomo nehali ukvarjati drug z drugim ter začeli delati KORISTNE STVARI. Predpogoj za vse to pa so jasni cilji, jasna pooblastila in odgovornosti.

KAKŠNE SO NAŠE PERSPEKTIVE IN CILJI?

Da bomo lahko ostali boljši od drugih v YU, da bi se lahko enakopravno vključili v mednarodno delitev dela, se moramo RACIONALNEJE ORGANIZIRATI.

Danes smo predragi. Svetovni trg nam ne priznava sedanjih stroškov. Svetovni trg ne pozna takšne delitve dela kot smo je razvili v samoupravni ekonomiji. Vrsta delovnih mest je »izmišljena«. So sama sebi namen in dolgoročno pomenijo ogromno coklo razvoja tovarne. Razumem čustveno reakcijo sodelavca, ki mu je ukinjeno NJEGOVO DELO. Vendar bodimo prepričani. Naše prestrukturiranje pomeni tudi drugačno delo za vsakega od nas. Pomeni, da moramo napraviti osebni napor, da se usmerimo v delo, ki ga trg delovne sile ceni. Če taga vsi skupaj ter vsak od nas ne bo storil, potem propademo skupaj. Delo, ki ga svetovni trg ne pozna, NE MORE OBSTATI. Tržna ekonomija je izredno kruta. V

njej lahko uspevajo najboljši, tisti, ki jim noben cilj ni nedosegljiv. USPEVAJO AGRESIVNI. Oni, ki imajo moč in znanje.

Tega zadnjega imamo premalo. Naše analize so nakazale vzroke za takšno stanje. Eden izmed prvih je POMANJKANJE SPECIALIZACIJE – programsko proizvodne. Proizvajati in prodajati takšno širino izdelkov kot jo imamo, je neekonomično in predrago. Zato moramo izpeljati zastavljen cilj:

BITI SPECIALISTI ZA OPREMO POSLOVNIH OBJEKTOV.

Naj nazadnje omenim še eno izmed lastnosti, ki ji bomo morali dati v bodoče večjo težo. LOJALNOST DO FIRME je predpogoj za doseg kvalitete medsebojnega komuniciranja. Vsi se moramo zavedati, da živimo le od »dela svojih rok«. Nič nam ni poklonjenega, delovno mesto nam ni dano, zanj se bomo še kako morali boriti. Lojalnost bo potem obojestranska.

Boris Zakrajšek

Ivan Šardi iz Sloge je zelo marljiv delavec. Je konstruktor, risar mizarskih detajlov in nasploh človek v pripravi dela, ki je vsestranski strokovnjak.

To delo mora biti vedno pravočasno narejeno, ker je od priprave proizvodnje odvisno, kako bo steklo delo v proizvodnji.

Je bil naš način gospodarskega organiziranja napačen

Naša 85-letnica je v tem letu neopazno minila. Čeprav gre za častljivo starost STOLA, je znano, da slavlja in praznovanja navadno ne prinesejo nič kaj dobrega. Morda je bila prav ta bojazen tista, da smo se vsi skupaj raje zagnano ozrli k delu, ki je vendarle prinesel določene pozitivne rezultate.

Namen tega sestavka je, da skupaj osvežimo dogajanja v zadnjih, recimo, 15 letih, ter skupaj ugotovimo, kako se je država nezaslišano vmešavala v po-goje gospodarjenja.

Nekako do leta 1972 je gospodarstvo delalo na osnovi, recimo, določenih ekonomskih meril, čeprav se že v teh časih kaže precejšen vpliv politike.

Spomnimo se slavnega »Titovega pisma«, nato so prišli ustavni amandmaji in še in še, dokler se ti niso začeli uresničevati v praksi. Tako smo v STOLU že v letu 1973 organizirali prve 3 tozde. To so bili: Tovarna masivnega pohištva, tovarna ploskovnega pohištva in poseben tozd mizarske delavnice v Motniku. Politični pritiski so bili iz dneva v dan hujši in v Stolu je bilo treba organizirati več tozdov. Če bodo zanamci kdaj prebiralili to Glasilo, naj jih spomnimo na ta imena: Tozd sedežno pohištvo, ploskovno pohištvo, Sloga Moste, Prodaja, Kovinsko in tapecirano pohištvo, Tehnične storitve in tozd Restavracija. Če k temu dodamo še delovno skupnost skupnih služb in še posebno samoupravo na nivoju Stola, je bilo teh pravnih subjektov kar devet. Ne pozabimo, da se je zaradi

23. 11. 1989 je bil v Stolu referendum o združitvi tozd-a Proizvodnja, tozd-a Trgovina in Skupnih služb v podjetje Stol. Obenem so delavci sprejeli tudi statut podjetja Stol.

Na voliščih je bilo že v ranih jutranjih urah zelo živahno. O novi organiziranosti Stola pa je bilo že pred tem v javni razpravi veliko zanimanja. Podane so bile pripombe, ki so bile skoraj v celoti upoštevane.

Nov statut podjetja Stol določa boljše in resnejše delo, ob katerem bomo delavci skupno in posamezno delo opravljali na način, kjer nam bo na vsakem mestu šlo za dober delovni rezultat. Poslovnim in vodstvenim delavcem je z novim statutom dana večja samostojnost pri odločanju in tudi večja odgovornost za poslovni uspeh.

te samoupravne razčlenjenosti morala razmnožiti administracija, saj je vsaka od teh enot sestavljala svoje periodične obračune, zaključne račune, imela šte-

vilčno samoupravo in še in še bi lahko naštevali.

Zakon o združenem delu, ki so ga politiki radi imenovali kot »delavski zakon«, je povsem razvrednotil vodenje in t. i. direktorske funkcije, saj je izhajal iz stališča, da je samouprava tista, ki bo potegnila našo gospodarstvo iz vedno večje krize. Praksa je pokazala, da so bila to otročja gledanja in danes, ko je skoraj že prepozno, se spogledujemo s rešitvami gospodarskega organiziranja na zahodu.

Tudi v Stolu smo v letu 1988 ukinili precejšnje število tozdov ter za eno leto obdržali še dve takšni enoti, to je Proizvodnja »Pohištvo in oprema« ter Trgovina. Ostala je seveda tudi delovna skupnost skupnih služb. V letošnjem letu, točneje v novembru, smo v Stolu ukinili še zadnja ostanka političnega organiziranja ter se odločili, da s 1. 1. 1990 poslujemo kot podjetje.

Naša država ni in ni dala miru še na drugih koncih. Tako je bila stalno prisotna na področju cenovne politike, ko se je bilo treba smelo odločati o dvigovanju

Na sliki je Stolov dupliški Interier. Vsi bi bili veseli, če bi imela naša trgovina toliko kupcev. Avtomobili pa so last naših delavcev. Ob času asfaltiranja v PE-2 so morali svoja vozila parkirati pred Interierom. Prav tako je bilo tudi z avtobusi, ki vozijo naše delavce.

cen in s tem krmariti med čermi, ki so jih nastavljali predpisi in tistimi, ki smo jih srečevali na trgu. Toda tudi to še ni bilo dovolj. Doživljali smo absurd, ko naši poslovni partnerji ali bodoči kupci niso smeli kupovati pisarniškega pohištva, ker je država s posebnim predpisom tako odredila.

Ko človek takole gleda zgodovino dogajanja nekaj let nazaj, si ne more kaj, da ne poreče: »Ali ni vendarle ta jugoslovanski sistem v svoji osnovi ustvarjen zato, da uniči najprej gospodarstvo in nato še samega sebe?«

Smo na zelo dobri poti k temu in nam ni treba iskati nobenih zunanjih agresorjev, niti notranjih. Zakaj? Danes živimo v pogojih hiperinflacije in smo na nezavidljivem prvem ali drugem mestu na

svetu, imamo eno največjih brezposelnosti, eno največjih zadolžitvev na prebivalca, itd., imamo enega najmanjših narodnih dohodkov na prebivalca, izjemno veliko število političnih zapornikov, in še in še bi lahko naštevali. V takšnem konglomeratu nesmislov je še kako težko živeti, prava umetnost pa je gospodariti.

Kaže, da bomo v Stolu tudi to 85. leto rojstva nekako le prebrodili. V bodoče si želimo le, da nas naj država s svojimi modrimi odločitvami pusti pri miru, tako, da bomo svoja znanja, včasih tudi pridnost in zagnanost raje usmerili v iskanje boljšega gospodarjenja ne pa v iskanje lukenj v predpisih ali celo v političnih odločitvah.

Silvo Učakar

Razvojni načrti

Razvojno raziskovalni program je zelo širok pojem aktivnosti v vsaki organizaciji. V to področje spada organizacija proizvodnih sistemov, razvoj oblik – dizajna, razvoj tehnologije, razvoj marketinga, informacijskega sistema itd. V tem kratkem sestavku želim opisati nekaj tem, katere se dogajajo v našem podjetju. Že sedaj je bilo dosti storjenega pri selekciji proizvodnega programa. V proizvodnji želimo obdržati le tiste programe, kateri so na trgu uspešni. Našo proizvodnjo razširjamo z novimi izdelki, ki odgovarjajo evropskim in ameriškim standardom. Za doseg tega cilja pa potrebujemo sodobno tehnologijo ter strokovne kadre vseh profilov. Velik podatek moramo nameniti organizaciji poslovnih enot, da bodo za posamezna dela bolj učinkovite. Pri tej specializaciji dela pa naletimo takoj na problem strokovnih sodelavcev. Torej moramo v bodoče izobraževalnim programom nameniti veliko več pozornosti. Večjo vlogo morajo pri našem širokem proizvodnem programu imeti tudi naši kooperanti. Glavna smer razvoja izdelkov bo tudi v letu 1990 na področju pisarniškega pohištva in razvoju celotnega interierja birojev. Poleg naših oblikovalcev, smo za to področje povabili k sodelovanju tudi svetovno znane arhitekte.

Perspektiva prodaje pisarniškega pohištva na tujih trgih je predvsem z novimi modeli, prilagajanju evropskih normativom z visoko kvaliteto izdelave. Pi-

sarniško pohištvo dobiva vse večji poudarek na elektro instalacijskih dovodih in vključevanju računalniške opreme.

Samo izredno visoka raven funkcije, dizajna in kvalitete nam lahko omogoči večjo prodajo na tujih trgih.

Predvidevamo razvoj še eno do dveh variant sistema pohištva v rangu Modul programa.

Za censko nižji nivo pisarniškega pohištva načrtujemo enostavnejšo izvedbo programa za censki razred med »A« sistemom in »Gamo«. Pri direktorskih kabinetih se planirata dva projekta novih kabinetov za razširitev ponudbe kabinetnih programov. Vse obstoječe kabinetne omare se bodo prilagodile novim normam za možnost vključitve viseče kartoteke, hladilnik, bifeja in podobno.

Za sedežno pisarniško pohištvo se načrtuje kompletacija vrtljivih foteljev s stoli, izvedba novega sistema vrtljivih foteljev za II. censki razred ter kompletacija Ergo sistema z dodatnimi funkcijami. Potrebno je nadaljnjo spremljanje svetovnega razvoja pri novih funkcijah in mehanizmih.

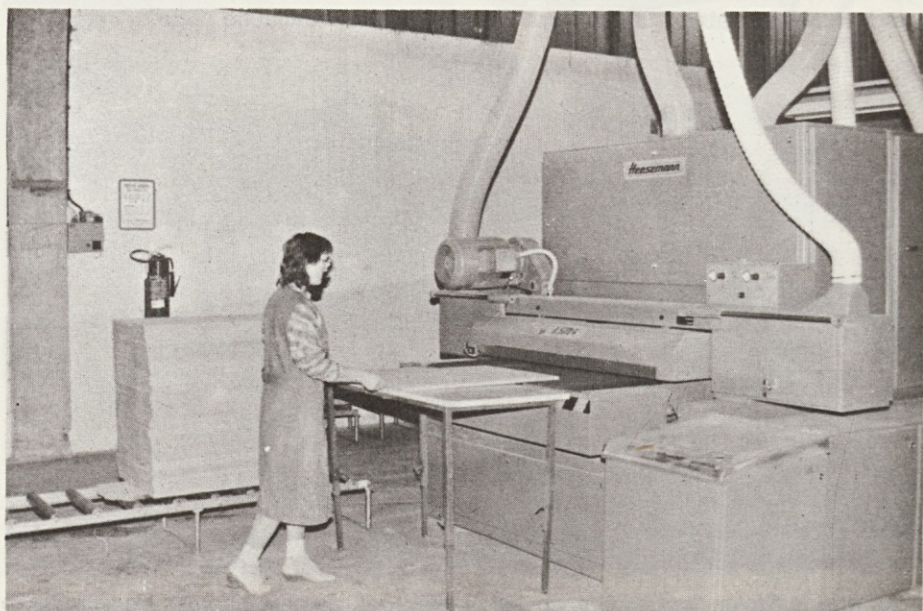
Pri programu kovinskih stolov se pripravlja izdelava novega kovinskega stola za večnamensko uporabo v javnih objektih. Pri programu lesenih stolov naj bi bil nadaljnji razvoj v manjših serijah z zahtevnejšimi modeli za vključevanje v opremo javnih objektov. Za leto 1990 programiramo fotelj in stol za opremo konferenčnih prostorov in hotelskih ambientov. Pri navedenih modelih je potrebna izredno visoka kvaliteta in je pogoj za uspešno trženje na tujih trgih.

V letu 1989 smo na tehnološkem področju naredili mnogo. To delo bi lahko razdelili na:

- obnovo strojnega parka,
- uvajanje novih tehnologij.

Če se povrnemo na prvo področje, so bile narejene zamenjave z novimi stroji in nakupi novih, ki so v samem tehnološkem vrhu. Tako je delo na njih lahko natančno, ob tem pa so vse tehnološke karakteristike precej višje.

V tem opisu bi se omejil na nekatere večje investicije, ki so bile izvedene. Zelo pomembna je nova brusilka Heeseemann v PE-2. Tu imamo vrhunski brusilni stroj. Obdelava polizdelkov nam da zelo kvaliteto obrušeno površino, ki je predpogoj za kvaliteto površinsko obdelavo. Narejen je bil tudi velik korak v uporabi UV tehnologije. Barvni toni, katere danes uporabljamo, so zelo zahtev-

Nov stroj za ploskovno brušenje v PE-2. Kvaliteta brušenja je izredno dobra in s tem zagotovljena lažja in boljša površinska obdelava.

Današnje popravilo strojev ni le odvijanje in privijanje vijakov. Treba je znati veliko drugega.

Veliko pokvarjenih in izrabljenih delov strojev in naprav je treba iz pravega materiala narediti kar v remontni delavnici.

ni za to tehniko. Posledica je bila mnogo raziskav, poizkusov dela. Tudi uspehi niso izostali. Mnogo je že UV tehnologij pri nas, toda nobena ni tako zahtevna, kompletna in na najvišjem tehnološkem nivoju, da bi jih primerjali z našo. Uspeli smo z občutljivo črno barvo, kot tudi obdelavo mediapan plošč. Po zagotavljenih trgovcev, smo po izvajanju le-teh med boljšimi v Evropi. V postopku imamo že belo barvo, ki bo ravno tako kot črna, narejena za izvozne artikle. Računamo, da bo koncem leta že v redni proizvodnji

Ravno tako smo izvajali poizkuse v elektrostatskem nanosu lakov. Toda zaradi birokracije z dovoljenji se nam je to zavelklo, tako nam to ostaja za prihodnje leto.

Pri reševanju problema furnirne smo prišli do zaključka, da je najbolje, če nabavimo novo luščilo. Težave s staro so bile nesprejemljive za normalno proizvodnjo. Končni rezultat je nova luščilka s centrirno vlagalno napravo. Odločitev za nakup je bila druga polovica letošnjega leta. Zaradi dobavnega roka bo to izpeljano v mesecu aprilu 1990. Stroj je numerično krmiljen in njegovo upravljanje zelo enostavno. S centrirno vlagalno napravo bomo dosegli tehnološki proces, ki je značilen za tipične proizvajalce furnirja. Nekaj malenkosti bo ločilo to linijo, do vrha tehnologije pridobivanja furnirja.

Eno večjih vlaganj v strojni park je bil tudi stroj za izdelavo postforming tehnologije. Zaključuje se možnost izdelave del našega pisarniškega pohištva po

temu postopku. Tako bomo prihranili pri materialih in zmanjšali tehnološke operacije. Opisano in še ostale manjše investicije, so pripomogle k izboljšanju tehnoloških procesov v posameznih poslovnih enotah. To pa nas vodi k izdelavi visokokvalitetnih izdelkov.

Pri novi kotlovnici dela ne potekajo tako kot bi si želeli. Celo leto je nova kotelna enota že v poizkusnem pogonu. Kot vam je znano, je to delo izvajala firma »Emo« v kooperaciji z »Omnicalom«. Na to nesrečno kooperacijo smo morali pristati, ker nam naša državna bi-

rokracija ni dovolila, da bi celotno kotlovnico skupaj z montažo opravila znana nemška firma, kljub temu, da smo dokazovali, da bi bilo to še za 34 % cenejše.

Okvare se vrstijo za okvaro. Skoraj vsa sekundarna oprema, ki je domače proizvodnje, kakovostno ne odgovarja. Lahko samo upamo, da v bodoče ne bo več toliko zastojev. Zahvaliti se moramo našim energetikom kot tudi Inšpektoratu parnih kotlov, da s starim postrojenjem lahko kolikor toliko normalno obratujemo. Tudi doziranje kosovnih odpadkov je slabo izvedeno, tako, da ta problem sedaj sami rešujemo ter ga bomo realizirali v čim krajšem času. Izdelan bo projekt transportiranja odpadkov od proizvodnih enot do kotla.

V letu 1990 bi nadaljevali in dokončali preureditev PE-6. To je postavitve nove luščilke s centrirno vlagalno napravo. Vse skupaj bo zahtevalo še nekaj dodatnih sprememb, ki pa ne bodo bistveno vplivale na dosedanje stanje.

Z novo stiskalnico in visokofrekvenčnim generatorjem bomo odpravili ozko grlo stiskanja laminatov. Tudi na obstoječih stiskalnicah bomo uredili boljšo regulacijo, tako, da se bodo zvečale kapacitete. S koncentracijo proizvodnje stolov v PE-7 bo nujno napraviti nekatere tehnološke spremembe. Popolno naj bi osvojili tehniko elektrostatskega nanosa lakov.

Z ureditvijo skladišč polizdelkov bomo možnosti prilagajanju trgu toliko večje. Podobno naj bi se zgodilo v PE-8. Ta naj bi se specializirala samo na ploskovno in inženiring obdelavo. Tako bo potrebno spremeniti nekaj tehnologije in tudi reševati skladiščenje polizdelkov. Velik

Sedež za kmečki stol mora biti na sedalnem mestu prilagojen obliki človeškega telesa. Zato je treba zalepljene sedeže na posebnem stroju oblikovati.

poudarek bo dan na preureditev krivilnice. Večina kriviljencev naj bi v prihodnje krivilo na stiskalnicah s pomočjo visoke frekvence. Prostor bo močno spremenjen in bo dosegel namen visokokvalitetnega kriviljenja, kapacitete se bodo močno povečale.

Z vzgojo lastnih kadrov bo nujno narediti še nekaj stvari, ki bodo doprinesle k zvišanju nivoja šolanja. Te pridobitve pa bodo v prid tudi vzorčni delavnici.

V tem kontekstu niso do potankosti zajeta in opisana vsa investicijska vlaganja za leto 1990. Način bo podoben kot je bil v preteklih letih.

Pri masivnih programih smo v dobrem letu in pol spremenili strukturo asortimana. Prevladujejo stoli, ki so namenjeni za tapeciranje in so v resnici za izdelavo zahtevnejši. Le še kakih 18.000 stolov je letno v proizvodnji z masivnim ali panelskim sedežem. To obenem pomeni, da kolonialno opuščamo. Za stol povprečno iztržimo ca. 30 \$. V celoti gledano, so cene še vedno negativne.

Posledica takšnih sprememb je v prvi vrsti manjša poraba masivnega lesa in to za polovico. To je ugodno. V bodoče ne bomo imeli toliko vezanega kapitala v zalogah. Znano je, da je pri ostalih proizvodnjah možno hitrejše obračanje materialov.

V grobem razrezu in v celotni PE-4 je že zaposlenih manj ljudi, razen v krivilnici. Preusmerjeni so v finalne PE in v PE-6. To prilagajanje se bo nadaljevalo in bo tako narejenih več gotovih izdelkov, s čimer bo poslovanje uspešnejše.

Zaradi spremenjene strukture naročil je bolj obremenjena krivilnica in furnirna, kjer načrtujemo povečanje kapacitet na visokofrekvenčnih tehnologijah in sicer z novo strojno opremo in z racionalnejšo postavitvijo tehnologij.

V letu 1990 bomo vse stole, razen tistih, za katere ima v PE-8 specialne stroje, delali v PE-7. S tem bodo sproščene kapacitete v mizarjni, ki bodo namenjene donosnejšemu ploskovnemu pohištvu in izdelave inženiring opreme. Obrat bo potrebno tehnološko prilagoditi novim izdelkom in kadrovske okrepili s KV mizarji. PE-7 bo torej edini obrat, kjer bomo delali lesene stole. Z dopolnitvijo druge izmene se bo stroškovna ura pocenila za več kot 10 %. S tem in z nadaljevanjem izbiranja zahtevnejših artiklov, bomo dosegli pozitivno poslovanje PE. Seveda brez urejenega planiranja in dobrega dela ne bo šlo.

Opravili smo pregled vseh skladišč v matični tovarni. Temeljito zmanjšujemo zaloge materialov, polizdelkov in gotovih izdelkov z vidika obračanja zalog in zastarelosti artiklov.

V letu 1990 moramo umiriti nabavo lesa in s tem tudi prodajo, oboje v smislu dobrega gospodarja.

Za doseganje čim boljših poslovnih rezultatov na področju ploskovnega programa moramo hitreje razvijati nove oblike ter dvigniti kvaliteto. Skrajševati moramo dobavne roke, skratka stremeti moramo za cilji, katere smo si postavili na programskem svetu v mesecu februarju t. l. Sedaj, ob koncu leta vidimo, da načrt ni bil v celoti realiziran. Največje težave pri tem razvoju nastajajo v naši vzorčni delavnici, katero smo sicer sodobno opremili, manjka pa nam dobrih vzorčarjev.

Veliko novega je bilo narejenega za angleški trg. Če se bodo razgovori s partnerjem uresničili, PE-2 v prihodnjem letu ne bi smela imeti proizvodnih problemov. Pri tem partnerju vidimo, da gre za velikega in resnega kupca, ki obvlada tržišče, mi pa moramo imeti z njim več potrpljenja in pozornosti. Vsi vzorci in načrti za nove računalniške mize so pripravljene za proizvodnjo. Zaostanek pa imamo pri snovanju novega pisarniškega sistema kovina – les, ki naj bi v prihodnosti zamenjal »Modul« program. Večja produktivnost bo dosežena tudi s premestitvijo proizvodnje programa »Gama« iz PE-9 v PE-2. Za prihodnje leto imamo pripravljena tudi dva nova vrhunska kabineta za pokritje trga v Angliji in Saudski Arabiji. Pri izdelavi inženiring opreme imamo vedno težave s planiranjem zasedenosti proizvodnje. Ta problem bomo rešili tako, da bomo PE-8 bolj specializirali za izdelavo ploskovnih izdelkov. Ta ukrep se že izvaja in v končni fazi naj bi bila ta enota 60 % zasedena s to proizvodnjo.

Za izvoz so postale zanimive zopet raztegljive mize, saj imamo potrjeno naročilo za 10.000 kom v več barvnih tonih. S postavitvijo novega razstavnega prostora v Ameriki se že oblikujejo nove potrebe po biro opremi s specifičnimi lastnostmi tega področja.

Na področju proizvodnje ploskovnih programov bi bili lahko bolj fleksibilni, če bi bil čas od izdelave načrtov pa do izdelave vzorcev, oziroma unikatov krajši.

uresničitev osnovne programske opredelitve na področju kovinsko tapetniških izdelkov je bila v tem letu izpolnjena, saj smo večino izdelkov delali za opremo poslovnih objektov ter dvoran.

Iz predloga programskega sveta je razvidno, da smo v letu 1989 posebno pozornost namenili sledečim izdelkom:

– Določen je kompletni program kinofoteljev, tako za domači kot tuji trg. Naročeni so vzorci celotnega programa, izdelan je načrt postavitve v razstavnem prostoru, tako da bo vsak kupec imel

celovito predstavo o naši proizvodnji kinofoteljev. Za vse tipe kinofoteljev so izdelani vsi pripomočki, tako da lahko takoj začnemo s serijsko proizvodnjo kot smo se domenili na programskem svetu. Iz realizacije prodaje je razvidno, da smo v tem letu izdelali 3135 kinofoteljev, od tega pa smo jih 80 % izvozili. Na tuji trg smo prodali samo nove modele. Pri vrljivih stolih smo uvedli nov sistem »Diplomat«, ki obsega 21 različnih variant izdelkov. Posamezne variante so si različne v podnožju, lahko so z ročnimi opirali ali brez, z liftomatom ali brez njega, višina je lahko klubska ali konferenčna, lahko so z relaksom ali brez, tapetirani v blagu ali v usnju, z visokim ali nizkim hrbtiščem. Torej izbira je res široka. Izdelana so vsa orodja, načrti, tako za kovinski, tapetniški in lesni del. Torej se lahko prične s serijsko proizvodnjo.

– Slično je tudi za sistem »Daktilo«. Ta sistem obsega fotelj z ročnimi opirali ali brez, lahko pa je opremljen tudi s priklopno polico. V tem sistemu imamo razvit dvosed in trosed z istimi možnostmi kot fotelj. Tudi to je omogočena takojšnja serijska proizvodnja.

– V fazi priprav je tudi stol »Kampi«. To je nakladalni stol z vso mogočo opremo, katera se določi pri nakupu. Tudi ta stol bomo lahko začeli serijsko izdelovati v januarju prihodnjega leta.

Iz navedenega sledi, da je bilo na področju kovinsko tapetniškega programa vložene precej dela in sredstev. Več pa bo potrebno napraviti pri hitrosti realizacije omenjenih artiklov. Nujno potrebno bi bilo, da bi tudi na tem področju proizvodnje zaposlili več delavcev s širokim profilom znanja. Tako usposobljeni delavci bi lahko že iz skic in idejnih osnutkov izdelali vzorce in unikate. Realizacija sklepov programskega sveta ni vedno dosledna, ker vodje posameznih služb ne obveščajo svojih sodelavcev o novih programih, pri tem mislim predvsem na prodajno službo, ki se zelo težko odloča za naročanje novih programov. Pri prodaji bi morali predvsem ponujati izdelke iz našega programa, lahko pa bi tudi upoštevali želje kupcev, seveda če te spremembe ne predstavljajo prevelikih stroškov za realizacijo njihovih želja.

Iz tega bežnega pregleda razvojnih dejavnosti vidimo, da so možnosti udeleževanja zelo velike in da je še veliko motivov za inovativnejše in racionalnejše delo. To področje je spodbudno za vse delavce naše delovne organizacije, saj lahko razvijajo lastno ustvarjalnost in s tem pripomorejo k hitrejšemu napredku našega proizvodnega oz. poslovnega sistema.

Dušan Štefula

Pripravljati delo bolj človeško

Brušenje vidia krožnih listov v centralni Stolovi brusilnici je natančno delo. Zato se mu najhitreje prilagodi mlad strokovnjak, ki so mu stotinke milimetra nekaj vsakdanjega. Pri delu je potreben pravilen odnos do stroja in orodja ki se brusi.

»In kaj pomeni delati z ljubeznijo?

Pomeni plesti svilo iz vlaken, ki so vzeta iz vašega srca, kot da bi se moral z njo obleči vaš dragi.

Pomeni z vdanostjo graditi hišo, v kateri naj bi prebival vaš dragi.

Pomeni z nežnostjo sejati in z radostjo pospravljati žetev, od katere sadov naj bi se hranil vaš dragi.

In če ne morete delati z ljubeznijo, marveč le z gnusom, zapustite raje vaše delo in sedite k vratom svetišča, da sprejmete miloščino tistih, ki delajo z radostjo.

Kajti če pripravljate kruh z ravnodušnostjo, mesite grenkoben kruh, ki človeka napol nasiti.

In če z nevoljo stiskate grozdje, vaša nevolja grozdu dodaja strup.

In če prepevate z angelskimi glasovi, a petja ne ljubite, zapirate ljudem ušesa pred glasovi dneva in glasovi noči!

K. Gibran

Tako libanonski slikar in pesnik, rojen v prejšnjem stoletju, razmišlja o delu. Skoraj nedosegljiva se zdi njegova ideja nam, ki ne znamo več ločiti poti od cilja, nam, ki v vsakdanjem delu večkrat vidimo nujno zlo kot pa možnost smisla našega življenja. Stalno si želimo nekaj drugega, kot imamo, drvimo s pred seboj iztegnjenimi rokami za nečem, kar morda sploh ni dosegljivo, morda sploh ni vredno našega napora, ni vredno biti naš cilj.

Spotoma pa pozabljamo, da smo tu danes, da moramo v tem, kar delamo prav zdaj, pustiti del sebe. Zato marsikatero delo opravimo samo toliko dobro, da nam po našem mnenju nihče ne bo mogel očitati, da ga nismo opravili, da se opravičimo pred seboj.

In tu pogosto tiči jedro problema tudi v pripravi dela. Zapiramo se v svetove

Andrej Kropar je delavec srednjih let in je nadomestil svojega predhodnika iz starejše generacije.

Andrej je odličan brusač raznega orodja v strojni stolarni. Dokler temu delu ne »zležeš pod kožo«, ni niti malo enostavno.

svojih predstav, svojih vrednot, poznamo samo svoj prav. Smo kot Nasredin iz zgodbe o kraljevskem golobu:

Nasredin je postal kraljev ministerski predsednik. Ko se je sprehajal po palači, je prvič v življenju zagledal kraljevskega sokola.

Nasredin še nikoli prej ni videl goloba takšne vrste. Zato je vzel škarje in sokolu pristrigel peruti ter obrezal kljun in kremplje. »Tako, zdaj si vsaj videti spodoben ptič«, je rekel. »Tvoj oskrbnik te očitno zanemarja.«

Ničesar se ne znamo naučiti od drugih, živimo v svojem svetu, ne spoštujemo iskustev soljudi, zviška gledamo na tiste, ki so po hierarhični lestvici pod nami, ne spoštujemo dela nadrejenih. Mnogokrat se zavem, koliko manj težav bi bilo, če bi pri svojem vsakdanjem delu mislili na tistega, ki bo uporabljal rezultate našega dela. Če bi konstruktor v tehnološki pripravi dela pomislil, kaj pričakuje in potrebuje mojster, delavec, kontrolor od njegovega načrta, mar ne bi lažje izdelal kvalitetnejše risbe? Če bi planer priskrbel in preveril za proizvodnjo vse, kar bi pričakoval od drugih, če bi bil sam v proizvodnji, mar se ne bi odstotek zapletov zmanjšal najmanj za polovico?

Zgovarjamo se na pravila in predpise, na navade in delo v preteklosti. Ni pošteno, če že vemo za rešitev, pa ne delamo na uveljavitvi izboljšave. Vedno iščemo bližnjice do nečesa velikega, odrešujočega »krute« vsakdanjosti. Podobni smo ribi iz oceana (če nismo previsoki tudi za vprašanje), ki je vprašala drugo ribo:

»Dovoli«, je rekla, »starejša si in bolj izkušena kot jaz in mi boš morda lahko pomagala. Povej mi, kje lahko najdem reč, ki ji pravijo ocean? Povsod ga iščem, a zaman.«

Starejša riba je odgovorila: »Ocean je prav to, v čemer zdaj plavaš.«

»O, tole? Pa saj to je samo voda. Jaz pa iščem ocean«, je rekla mlajša riba. Bila je razočarana in odplavala je naprej, da bi iskala še drugod.

***

Vendar pa le volja in pripravljenost ne bosta zadostovali, čeprav sta prvi na lestvici zahtev. Potrebna so tudi orodja in dogovori, da bomo voz vlekli na približno enak način v isto smer. S kamnito sekirjo in kremenčevim strgalom nimamo možnosti za preživetje. Zato si v pripravi dela želimo posodobiti delo tako, da bomo sledili zahtevam časa in okolja, zahtevam konkurence in kupca, ki nam nalagata proizvajati kvalitetno in pravočasno.

Možnost vidimo v usposabljanju za in uporabljanju računalniško podprtega dela od konstruiranja do vodenja in spremljanja proizvodnje. Pa ne zato, da bi ne bilo treba delati, ampak da bi v razpoložljivem času kvalitetno naredili vse, kar je potrebno. Avtocesta s šestimi pasovi nič ne pomaga, če je nekje na poti samo dva metra širok most. Nič nam ne koristi, če na štartu dobimo slabo kolo namesto primerne avtomobila.

Tudi planerjeva volja ne pomaga kaj dosti, če je naročilo nerazumljivo, če je načrt pomanjkljiv, nepravilen. Risar se lahko trudi in hiti do onemoglosti, prepozen bo in risba nekvalitetna, če razvojniki ne ve, kaj bi rad, če vsakih nekaj ur zahteva spremembe in dopolnitve. Planiranje potrebnega materiala je brezplodno delo, če so sestavnice pomanjkljive, če so podatki o stanju zalog nepravilni, zastareli. Določevanje rokov je sifonovo delo, če so normati neuporabni, če delavci v proizvodnji ne delajo po dogovoru, če nabava ne uspe doseči obljubljenih rokov dobave. Kontrolor ne more zatrdno reči »Dobro je« ali »Ni dobro«, če nikjer ne piše kaj je, oziroma kaj ni dobro. Prodajalec ne more obljubljati rokov, če so v pripravi dela negotovi pri odgovoru. Plani priprave dela so prazno delo, če jih obratovodje ne spoštujejo, če se referenti prodaje menijo s proizvodnjo mimo priprave dela. In tako naprej. Nešteto je nepravilnih možnosti, napačnih načinov. Malo ali en sam prvi.

Zato si v pripravi dela želimo trdnjših opornih točk, boljše razmejitve dela, spoštovanja dogovorjenih sklepov.

Predvsem pa sami sebi volje, poštenosti in odločnosti, da bomo znali vztrajati, da bomo postali kvaliteten člen verige. Predvsem človeške vrline bodo omogočale kvalitetno delo, izkoriščanje tehnoloških možnosti in dosežkov razvoja. Človekova morala, poštenost, volja... bodo najodločilnejši garant za pravi napredek.

Nande Lah

Delo sindikata

Dejavnost sindikata v letu 1989 je bila zelo pestra, čeprav v bazi tega ni bilo najbolj občutiti. V prvem polletju so se aktivnosti sindikata odražale v obravnavi Tez za prenovo sindikata, osnutka in predloga o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. V jesenskem obdobju pa so bile aktualne obravnave Tez za novi statut Zveze sindikatov Slovenije, predlog sprememb in dopolnitev statuta ZSS ter programa dela sindikata.

V okviru DO smo organizirali praznovanje 1. maja, dneva STOLA. Pestre so bile aktivnosti za 8. marec. V akciji pa so priprave za obdaritev otrok za Dedka Mraza. Nekaj aktivnosti je bilo okrog preventivnega zdravljenja, disciplinskih obravnav in drugih aktivnosti. Mnoge aktivnosti sindikata so bile usmerjene v izboljševanje družbenega standarda zaposlenih. Spomladi je bila izvedena obširna anketa med člani sindikata s področja sindikalne dejavnosti.

V okviru prenove DO v podjetje, pa so bile dane pismene pripombe na statut in v razpravi z vodstvom dosežene nekatere (za delovanje sindikata zelo pomembne) spremembe nekaterih členov v statutu.

Prenova političnega in gospodarskega sistema se odraža v ustavnih spremembah, v sprejetju zakona o podjetju, zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja ter nekaterih drugih zakonskih in podzakonskih aktih. V vseh teh spremembah se v mnogočem spreminja položaj, pravice in obveznosti delavca iz dela in delovnega razmerja, uvaja se trg dela in znanja, ter drugačne osnove za delitev osebnih dohodkov (plač). Vse to pa zahteva drugačno varstvo delavcev. V teh spremembah se tudi vloga sindikata spreminja in poveča. Tako se mora sindikat iz politične organizacije spremeniti v organizacijo delavcev, ki bo zastopalo interese članstva. V ospredje stopa pogajalska, socialna in varovalna funkcija sindikata.

Prenova sindikata poteka v smeri, katera se je odražala že v rezultatih ankete, ko so delavci izražali zahteve in naloge, s katerimi naj bi se ukvarjal prenovljeni sindikat. Za uspešno delovanje sindikata pa je potrebno izdelati ustrezen in kvaliteten program dela; za zastopanje delavcev izbrati takšen kader, kateremu bomo zaupali in ki bo kos novim nalogam; zagotoviti pa je potrebno tudi osnovne pogoje za normalno delo sindikata.

Sindikalna konferenca
DO

Naši sindikalni delavci so se letos sešli na delovnem srečanju v Kamniški Bistrici. S pomočjo delavcev republiškega sindikata so pretehtali svoje probleme in se dogovorili za prihodnje aktivno delo.

Na sestanku je bila priložnost ponovno osvežiti, kaj je delo sindikalnega predstavnika v delovni enoti. Gotovo se je marsikdo vprašal, kako je to nalogo do sedaj opravljal.

Nabava lesnih tvoriv v novih tržnih pogojih

Spremenjeni pogoji gospodarjenja in prehod na tržno gospodarstvo zahtevajo drugačne načine tržnega obnašanja, kot nam je bil vsiljen do sedaj, tudi na področju nabave in prodaje lesnih tvoriv.

Družbeni dogovor za izvajanje politike cen, ki naj bi uredil absurdno stanje na tržišču po letu 1980, ni prinesel željenih rezultatov. Nasprotno, forsiranje dogovorne ekonomije je sprožilo val tako imenovanih »Samoupravnih sporazumov o dohodkovnih odnosih«, ki so jih proizvajalke surovin in polproizvodov pošiljale proizvajalkam gotovih izdelkov. Ti sporazumi, ki naj bi temeljili na delitvi dohodka med udeleženci v reproverigi glede na poslovne rezultate, še zdaleč niso privedli do normalizacije na tržišču. Služili so v glavnem le nekontroliranemu poviševanju cen s strani dobaviteljev pod stalnim pritiskom, da bodo v primeru nepriznavanja povišanj ustavili dobavo.

Posebno drastično se je na področju kompleksa nabave lesnih tvoriv ta problematika pojavljala pri zagotavljanju potreb po bukovi hlovovini ustrezne kakovosti, saj ta predstavlja pri proizvodnji masivnih stolov za našo tovarno bazno surovino in s tem enega bistvenih stroškov poslovanja.

Dolgoletno nenehno širjenje žagarskih, lesnopredelovalnih kapacitet in kapacitet kemične predelave lesa je privedlo do kroničnega pomanjkanja hlovovine, kar je imelo za posledico zapiranje gozdnih območij v republiške in celo občinske meje na eni strani in nenehno poviševanje cen na drugi strani.

Odvisnost od dobaviteljev se je kazala v distribuirani dobavi hlovovine. Pod pritiskom, včasih tudi pretiranega vzdušja pomanjkanja hlovovine, smo popolnoma ignorirali kvaliteto. Uveljavile so se povprečne cene za nakup hlovovine, kar je v mnogih primerih privedlo do tega, da so prvenstveno privatni lastniki gozdov nudili lesni industriji kvalitetno slabši del hlovovine in to po povprečni ceni. Tak način je bil skrajno krivičen in nesprejemljiv tudi do posameznih privatnih dobaviteljev, ki so sicer dobavili boljšo hlovovino, plačano pa so dobili s strani gozdne organizacije po enaki povprečni ceni kot tisti, ki so dobavili slabšo. Sistem povprečnih cen, brez upoštevanja kriterijev kvalitete je ogromno škodoval, tako gozdarstvu kot lesni industriji, saj je razumljivo, da je na primer marsikateri privatni proizvajalec lepo bukovo hlovovino izdelal v drva,

Starejši delavci se dobro spomnimo, kakšni so bili nekoč hlodi za luščenje furnirja. Imeli so velik premer, deblo je bilo ravno in gladko. Iz takega lesa je bil zelo lep tudi furnir. Tudi delo je bilo prej opravljeno.

Oznaki F (furnir) in L (luščenje) dobavitelji zelo radi napišejo, ker je pogojeno z višjo ceno, hlodi za furnir pa se z nekdanjimi ne morejo primerjati.

ker se pač lažje predeluje ob slabše grčave, ki smo jo potem dobili na žage.

Ignoranca kvalitete se je v nadaljnji predelavi prenašala naprej in jo je končno nekdo moral plačati, kar pomeni, da

jo je plačal končni potrošnik, to pa smo mi vsi. Še bolj porazno pa je dejstvo izgube strokovnosti, ki je zaradi povprečnih cen izgubila svoje mesto, saj je ni nihče plačal.

Včasih se na kakšnem mestu v tovarni ali zunaj nje pojavi prav zanimiv prizor in je škoda, ker človek nima pri sebi fotoaparata. Kadar ga ima, je mogoče zanimivost shraniti tudi za druge.

Gornji fotografiji bi lahko rekli: Les noter in les ven. Razžagane deske je potrebno odpeljati na sušenje ob PE-2 in zračno suh les pripeljati nazaj v lesne sušilnice.

Prostoročno brušenje oboda masivnega sedeža je bilo zelo težko delo in so ga zmogli le moški. Brušenje na ustreznem stroju je tudi hitrejše, boljša je kvaliteta.

V preteklosti smo v razgovorih z gozdarji večkrat obravnavali problematiko kvalitetnega prevzema po veljavnih predpisih jugoslovanskega standarda za hlodovino. Glede na stalno se spreminjajoče predpise o družbeni kontroli cen, odnosno možnostih korekcije cenikov, s predlogi nismo uspeli. Liberalizacija cen in prodaje gozdnih in drugih polizdelkov kompleksa lesnih tvoriv pa končno daje možnost za prosti trg, ki omogoča in zahteva normalno tržno obnašanje. Svobodno oblikovanje cen in prosti trg bo od vseh udeležencev zahteval preorientiranje na nove metode dela z mnogo več angažiranja pri spremljanju cen surovin in tržnih razmer na domačem kot tudi na tujih trgih. Take razmere pa zahtevajo tudi več strokovnega znanja, tako teoretičnega kot tudi praktičnega.

Na skupno pobudo predstavnikov GG Ljubljana in našega podjetja, smo v začetku tega meseca organizirali v »STOL-u« posvet gozdarjev in lesarjev kamniško-domžalskega gozdnega območja, ki opravljajo posle manipulacije s hlodovino. Po krajšem uvodnem delu obrazložitve določil jugoslovanskega standarda za gozdne sortimente, smo izvršili praktično razvrstitev v posamezne kvalitetne razrede vzorčne količine hlodovine bukve in hlodovine smreke.

Z dobavitelji surovine in našega surovinskega območja je dogovorjeno, da se vsa hlodovina hvalitetno in kvantitetno prevzame in sicer na terenu samem, ostali del pa na našem skladišču. Hlodovina mora biti tudi ustrezno označena kot določa JUS. Pričakujemo, da bo začeta akcija prinesla zadovoljive rezultate.

Posebej je potrebno omeniti poslovno odločitev v »STOL-u«, ki temelji na zmanjšanju proizvodnje masivnega sedežnega pohištva. Proizvodnjo, predvsem finančno nezanimivih stolov naj bi postopoma zamenjali stoli višjega cenovnega razreda in kvalitetno ploskovno pohištvo, med katerimi predstavlja pisarniško pohištvo glavnino.

Zmanjšanje proizvodnje masivnih lesenih stolov pomeni manjše potrebne količine hlodovine za žago, vendar pa naj bi ta bila boljše kvalitete. Zmanjšane potrebe bodo vsekakor pozitivno vplivale na nabavno politiko oskrbe s hlodovino za žago. Povdarjamo za žago, ker potreba po hlodovini za luščenje iz kvalitetnih razredov F (furnir) in L (luščenje) ostaja nespremenjena. Ni še popolnoma jasno, kakšne novitete bo prinesel nov Zakon o gozdovih, ki naj bi ga sprejeli do junija 1991. Znano pa je, da so v njem določila, po katerih bo privatni proizvajalec lesa lahko sam prodajal hlodovino. To in pa težnje za povečevanje števila privatnih žag, kaže na to, da problem kapacitet in s tem povpraševanje po hlodovini še ne bo tako kmalu rešen. Vsekakor pa je dejstvo, da bo zmanjšanje potreb po osnovni surovini v »STOL-u« pripomoglo, da bomo lažje uveljavljali in strokovno spremljali in izvajali pri trgovanju z lesom kvalitetne zahteve od krojenja v gozdu do razžaganja.

Ne smemo tudi pozabiti na dejstvo, da povprečni premeri hlodovine in s tem stopnje izkoristkov iz leta v leto padajo. Slabši kvaliteti lesa za žago botruje tudi več hlodovine iz sanitarnih sečenj. Računati je torej treba, da v času sezone žagalnica ne bo stalno obratovala.

Eventualne izpade bo potrebno nadomestiti z nakupom žaganega lesa ali še bolje z nakupom ustreznih elementov in sklopov.

Naj navedemo še podatek, da so se cene hlodovine, dobavljene v času od decembra 1988 pa do vključno oktobra 1989 pri smreki povišale za 970 %, pri bukovi hlodovini pa za 965 %.

Drastično poviševanje cen kot posledica inflacijskih gibanj beležimo praktično pri vseh materialih. S področja nabave lesnih tvoriv naj posebej omenimo še nabavno problematiko ivernih plošč in furnirjev, ki glede na količine in vrednost predstavljajo v stroških veliko postavko.

Proizvajalci ivernih plošč so tako v letošnjem letu do 20. 11. 1989 poslali kar 15 cenikov s podražitvami, ki skupno znašajo 876 %.

Enako stanje beležimo tudi v primeru hrastovega in jesenovega furnirja, saj se je višina cen le-teh dvignila v 11 mesecih za več kot desetkrat. Cene na domačem trgu so poskočile v taki meri, da smo pričeli razmišljati o uvozu. Po prejemu soglasja Zvezne gospodarske zbornice za uvoz 2000 m³ surovih in oplemenitenih ivernih plošč, smo pričeli iskati najboljšega ponudnika glede na kvaliteto, dimenzijo in ceno. Omenimo naj, da v proizvodnji ploskovnega pohištva uporabljamo samo iverice kvalitete E1, kar pomeni plošče z najnižjo stopnjo vsebnosti prostega formaldehida.

Po nekaj poizkusih z dobavami iz Poljske in Češke, ki so v vseh primerih zamujali z roki dobav, smo se odločili za avstrijsko firmo EGGGER, ki proizvede letno 1,5 milijona m³ surovih ivernih plošč in to izključno v kvaliteti E1. Ista firma nam dobavlja tudi oplemenitene iverne plošče. Stroške za vsako pošiljko sproti spremljamo. Cene pri surovih in oplemenitenih ivernih ploščah so nižje od domačih za 20-50 %, odvisno od carinskih dajatev. V primer vezave uvoza z izvozom smo namreč oproščeni plačila carine in uvoznih taks.

Podobno stanje je tudi pri nabavi furnirjev. Velik prihranek pri nabavi, prvenstveno hrastovega furnirja, smo dosegli z zamenjavo belega hrasta z ameriškim rdečim hrastom, vendar le za določen del proizvodov temnega ploskovnega pohištva.

Izobraževanje

Izobraževanje naj bi bilo usmerjeno tako, da bi imeli posamezniki v DO možnost doseči čim višji nivo znanja, ki pa bi ga morali neprestano dopolnjevati. Tovrstne možnosti se kažejo v naši DO na področjih:

- štipendiranja,
- izobraževanja ob delu,
- funkcionalnem izobraževanju,
- tečajih tujih jezikov,
- proizvodnem delu in delovni praksi.

Za šolsko leto 1988/89 smo razpisali 62 štipendij, od tega 60 za lesarske poklice. Skoraj vse štipendije so bile tudi podeljene. Seveda smo zelo zainteresirani za poklic LESAR ŠIROKEGA PROFILA. Vsi, ki se odločijo za ta poklic, se lahko izobražujejo na SENŠRM Kamnik, kjer imamo oddelek lesarjev, na SIŠ v Ljubljani in SIŠ v Škofji Loki. V letošnjem letu poteka izobraževanje na SENŠRM v Kamniku že tretje leto in bomo ob koncu šolskega leta iz tega oddelka že dobili prvo skupino lesarjev, od katerih je dve tretjini naših študentov. Vsi ti fantje in dekleta imajo teoretični del pouka v SENŠRM, praktični del pa poteka v naši učni delavnici, kjer zanje skrbijo trije naši organizatorji in še 2 učitelja praktičnega pouka.

Vseh študentov imamo 123, nekaj pa jih bomo pridobili še tekom leta. Nekateri učenci se za štipendijo iz najrazličnejših razlogov oz. vzrokov odločijo šele po prvem letniku.

Morda se bo kdo vprašal, kaj bomo s toliko lesarji. Vsi, ki bodo uspešno zaključili izobraževanje, bodo najprej pripravniki – delovno razmerje bodo sklenili za določen čas, potem pa tisti, ki se bodo z delom izkazali, delovno razmerje za nedoločen čas. S tem bomo zapolnili delovna mesta starejših, ki odhajajo v pokoj in s tem še izboljšali izobrazbeno

Konkurenčne cene uvoženih tvorih že povzročajo odziv domačih proizvajalcev in to predvsem proizvajalcev ivernih plošč. Težkemu stanju navkljub se skušajo prilagoditi tržnim razmeram in to ne, kot je bilo doslej v navadi, z zahtevami po omejitvi uvoza, temveč s prilaganjem tržnim stanjem. Naša naloga pa je, da tržna gibanja skrbno spremljamo in izbiramo vsestransko najugodnejše dobavitelje.

Nikakor ne smemo pričakovati, da bo liberalizacija cen in svobodno tržišče v

Ob tej fotografiji sodelavci, ki se bodo spoznali, še ne bodo mogli zavdihniti: »Tako smo bili pa še mladi«, ker je slika stara komaj sedem let. Tone Plačič, ki je sliko na povabilo v Informatorju prinesel, pa je rekel, da osem delavcev, ki so tukaj na sliki, ni več v prodajnem oddelku.

strukturo zaposlenih. Okrog štipendiranja morda še to, da imamo za vse lesarske poklice od IV. stopnje dalje priznano deficitarnost, kar pomeni, da se štipendija poveča še za dodatnih 200 točk. Seveda pa je štipendija odvisna od uspeha. Boljši je uspeh, višja je štipendija.

Tudi izobraževanje ob delu se je v letošnjem letu povečalo. Vse več mladih lesarjev in tudi drugih se odloča za nadaljevanje študija na SLŠ v Ljubljani za poklic tehnika in kasneje inženirja lesarstva. Če je izobraževanje posameznika v interesu DO, mu le ta krije stroške izobraževanja – šolnino. Vsakemu pripada tudi študijski dopust – odvisno od stopnje izobraževanja – srednja šola 1 dan za vsak izpit, višja in visoka šola pa 2 dni za vsak izpit.

Že nekaj let nazaj v naši DO v sodelovanju s Centrom za tuje jezike v Ljubljani organiziramo tečaje tujih jezikov. Z začeli smo z angleščino I. stopnje. To smo

v letošnjem letu pripeljali že do V. stopnje. Obenem pa smo na podlagi ankete pričeli ponovno s I. stopnjo.

Tako imajo tečajniki angleščino I. in V. stopnjo 2 x tedensko in sicer ob ponedeljkih in sredo, seveda izmenično.

Hkrati pa poteka tudi nemščina I. stopnja. Za ta tečaj smo pridobili toliko tečajnikov, da smo morali organizirati kar dve skupini. In sicer poteka pouk nemščine prav tako dvakrat tedensko, ob torkih in četrtek – izmenično.

Ker je bilo tečajnikov oz. prijavljenih za IV. stopnjo angleškega jezika premalo, smo 3 zainteresirane prijavi v Ljubljano, kjer so se priključili skupini, ki poteka na Centru. Prav tako tudi ena naša sodelavka obiskuje tečaj francoskega jezika in ena tečaj nemškega jezika III. stopnje.

Stroške izobraževanja vseh teh tečajev v celoti krije DO. Vse štiri skupine bodo z izobraževanjem zaključile v januarju 1990, nadaljevali pa bomo predvidoma v mesecu septembru 1990.

FUNKCIONALNO IZOBRAŽEVANJE

Še vedno izvajamo tudi funkcionalno izobraževanje. Naše delavce prijavljamo na najrazličnejše posvete, seminarje in tečaje. Kar nekaj seminarjev in tečajev smo pripravili tudi sami v DO in poleg povabili še ostale DO iz kamniške in domžalske občine. To izobraževanje je v procesu uresničevanja reform in vključevanja v svetovne gospodarske tokove zelo pomembno.

Del izobraževanja predstavlja tudi proizvodno delo in delovna praksa na-

Miloš Pristov

Kdo komu, za koga, za kaj

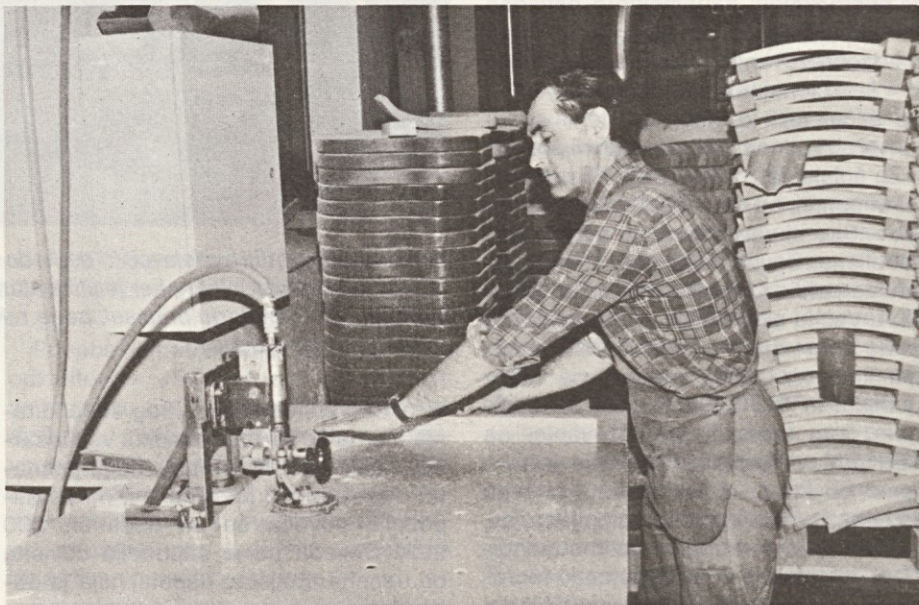
Ko sem razmišljal, kaj vse naj napišem o inovativni dejavnosti v Stolu za tekoče leto, sem prišel do spoznanja, da so inovacije, proizvodnja, tehnologija in raziskovalno delo med sabo tako prepleteni elementi, da zahtevajo istočasno obdelavo.

Po drugi strani pa je bilo o inovacijah že toliko povedanega, da se človek sprašuje o nadaljnem smislu obstoječe inovacijske politike. Zadeva je iz leta v leto bolj amaterska, v osnovi nazaduje in postaja sama sebi namen. Kot predsednik inovacijske dejavnosti, zaradi vedno novih obveznosti ne morem pravočasno obdelati niti dosedanje peščice prijav, ki seveda ne morejo bistveno vplivati na izoblikovanje inovacijske klime. Za uspešno izoblikovanje takšne dejavnosti sta po moji oceni samo dve poti. Prva je v profesionalni ekipi, ki s hitro obdelavo in nenehnim spodbujanjem lahko ustvari klimo, ki veliko pripomore k dobremu poslovanju. Tukaj niso miš-

ljeni samo inovacijski predlogi, ampak gre za ustvarjanje pravega tekmovalnega vzdušja v že utečenem proizvodnem procesu. Druga pot pa bi se odprla s profitnimi enotami in uvedbo tržnih za-

konitosti v našo proizvodnjo. Vsak vodja bi lahko takoj ocenil tržno vrednost dela ali predloga in po najkrajši poti nagradil inovatorja. Če bo delal pošteno, bo to pravgotovo pripomoglo k boljšim rezultatom poslovanja in tako ne bo v nevarnosti njegovo delovno mesto. Drugače pa...

No, s tem odpade cel kup komisij, formalnosti in zadeva je hitro rešena v obojestransko korist. Tako se že dela v nekaterih zasebnih obratih.

Lamelirana krivina za stol po zlepljenju ni točne debeline, kar zaradi posebnega načina konstrukcijskega spajanja predstavlja proizvodni problem. Milan Šinkovec si je zamislil napravo, ki krivino na delu notranje strani porezka na točno debelino. Tako je polizdelek pripravljen za končno vzdolžno oblikovanje.

ših študentov in tudi drugih, ki to prakso opravljajo v naši DO. Praksa traja od 10 do 20 delovnih dni. Ob koncu prakse mora vsak učenec, dijak ali študent izpolniti dnevnik proizvodne prakse, kamor mu mentor vpiše tudi oceno. V času prakse dobi vsak malico, povrnjene potne stroške (v višini kot ostali zaposleni) in pri izplačilu OD tudi nagrado za proizvodno delo.

Ob koncu naj omenim še ekskurzije in odprte dneve. Skozi vse leto sprejemamo kar precej ekskurzij, bodisi iz lesarskih in tudi drugih srednjih, višjih in visokih šol. Prihajajo tudi učenci iz OŠ.

Vsako leto pripravimo za 7. in 8. razrede OŠ odprte dneve, kjer sedmošolce in osmošolce seznanimo z lesarskimi poklici, štipendiranjem in kasnejšim zaposlovanjem.

Prav ta akcija je trenutno pred nami. V mesecu decembru se bomo odpravili po vseh OŠ v Kamniški občini, da učence še enkrat seznanimo z lesarskimi poklici, možnostmi štipendiranja, šolanja v kraju občine in pa nenazadnje tudi zaposlovanja.

Kar naenkrat bo pred nami mesec marec, mesec predhodnega vpisa vseh osmošolcev. Potrudili se bomo in za naš lesarski oddelek v Kamniku pridobili kar največ mladih.

Marta Kuret

Na tej sliki vidimo naslednjo operacijo. Avtor inovacije je isti. Krivina ima zarezkano pot točne debeline, po kateri bo tekel rezkarjev obroček. S podajalno napravo je delo hitro, varno in točno.

Nič drugače ni s samo proizvodnjo. Ko človek razmišlja o naši proizvodnji, dobi občutek, kot da se igramo proizvodnjo, v kateri je ogromno improvizacije, malomarnosti. Kot da proizvodnje sploh ne potrebujemo, saj naši osebni dohodki že dolgo niso odvisni od nje. Vsi nekam tekamo, se jezimo drug na drugega, tarnamo kako garamo, efekti pa so bolj klavni. Z drugimi besedami povedano: vemo, da se iz Kamnika v Ljubljano pride po več poteh in ena gre lahko tudi preko Zagreba. Naša proizvodnja največkrat izbere zadnje rešitev, saj niti dobro ne ve, če res hoče priti v Ljubljano in tako pridobi na času, da se razjasnijo stvari, ki bi jih morali vedeti, še predno se lotimo dela.

Vse to pa se potem odraža na reševanju tehnoloških problemov. Pri nas smo še na tisti stopnji, ko moramo problem rešiti ne oziraje se na ceno in čas. To je v tem trenutku, ko se bije bitka, da sploh začnemo delati izdelke, ki jih zunanji trg ceni, edina rešitev.

Počasi pa bo tudi tu potreben ekonomski pristop k reševanju tehnoloških problemov, ki bodo razvidni iz dolgoročne proizvodne usmeritve podjetja. Pri takšnem načinu se pristopi k reševanju problema samo, če je prihranek rešitve večji od vložnega dela in kapitala. Včasih bo tako cenejše in bolj upravičeno rešiti tehnološki problem z ustreznim nagrajevanjem delavčeve doslednosti in kaznovanjem malomarnosti, kot pa razvijati tehnološko »trotel ziher« rešitev.

Veliko energije in prepričevanja je potrebno, da človek naredi kakšen poskus, posebno, če to ni v zvezi s konkretnim naročilom. V zadnjem času se takšen odnos v nekaterih obratih bistveno spreminja. Vendar bodimo prepričani, da plačujemo svojo ceno riskskovalni dejavnosti, čeprav je nimamo razvito v takšni obliki kot zapad. Plačujemo jo skozi proizvodne serije, saj je včasih potrebno precej časa, da se izmet spravi na mejo normale. Po drugi strani pa kontinuirano raziskovanje na neki tehnologiji dolgoročno zagotavlja delo, ki je tudi ekonomsko opravičljivo. To pomeni, da se razvijajo izdelki, ki so tehnološko tako zahtevni, da je tudi tuji trg pripravljen plačati toliko, kolikor mi zahtevamo. Tuji kupci zelo dobro vedo, koliko je kaj vredno. V zvezi s tem imamo dve življenjski načeli. Ni ga problema, ki se ne da rešiti in zakaj bi bili mi slabši kot ostali samo zato, ker smo Jugoslovani! Prav to pa mi daje samozavest pri vsaki novi nalogi.

No, pa se od tega razmišljanja preselimo na konkretne številke. Na raziskovalnem področju potekajo v naši delovni organizaciji štiri raziskovalne naloge v sklopu z mladimi raziskovalci Srednje-

Lesene krake pisarniškega stola so delavci še do nedavnega brusili ročno. Delo ni bilo lahko in je potekalo počasi.

Dva inovatorja, Slavko Praznik in Franc Mestek sta razmišljala, kako bi se dalo brušenje narediti na strojni način. Način dela je pri obeh enak, čeprav sta vložka za vrtaliko, v katero je vstavljen brusilni papir, izdelana nekoliko različno.

Slavko Praznik je pokazal, kako poteka brušenje v praksi.

šolskega centra Rudolfa Maistra iz Kamnika.

Končali smo že z nalogo, kjer smo preizkušali sušenje bukovine z zračnim izpihovanjem pod pritiskom. Dobili smo zanimive rezultate, ki se nanašajo na bazne raziskave in bi za kakršnikoli prenos v prakso potrebovali še več takšnih podatkov. Proti koncu gre tudi biološka

naloga o moljih, ki se občasno množično pojavljajo v naših sušilnih komorah. Pri tem nas je zanimalo, če povzročajo na lesu kakšno škodo.

V teku je tudi naloga o mikroskopiranju krivljenega lesa, posušenega z visokofrekvenčnim tokom. Tu nas zanima pojav mikro razpok pri različnih intenzivnostih sušenja. Vse pa je pripravljeno

Milan Šinkovec je izdelal šablono za hitri in točni prirez sedalnih krivin. Šablona je za vse tipe teh polizdelkov. Premična nastavna kolesa dopuščajo vstavev raznih lesenih krivin, pritrditev krivin na koncu šablone pa vzpostavitev točne mere.

no za raziskovanje sušenja lesa v mikrovalovni pečici.

Na inovacijskem področju je bilo letos realizirano dvajset predlogov. Nekateri od njih so še v obdelavi. Največ je bilo narejenega na področju raznih pripomočkov in šablon, kjer se je najbolj izkazal Šinkovec Milan. Njegove rešitve so univerzalne, izdelane iz že odsluženih strojnih delov.

O Milanu kot človeku največ povedo njegove rešitve, ki bi jih z nekaj več dekoracije mirno lahko predstavili na vsakem mednarodnem sejmu. Hotel bi reči

o njem tudi to, da se nikoli ne prepira o denarju, da je pripravljen sodelovati z vsakim, saj se zaveda, da sam ne zmore vsega in je res pravi inovator brez šarlatanstva. Nekaj teh inovacij in inovatorjev je predstavljeno tudi na fotografijah.

Za konec še enkrat poudarjam, da je tako za inovacijsko, kot tudi za proizvodno in raziskovalno dejavnost potreben profesionalni pristop z jasno vizijo hotenj, ki jih pogojujejo cilji z eno samo računico – dobim minus vložim je plus. Vsa ta hotenja morajo biti nad osebnimi interesi posameznikov v skladu s cilji podjetja.

Pavel Ojsteršek

Zaposlovanje v letu 1989

V začetku leta 1989 je bilo v Stolu zaposlenih 1560 delavcev, ob koncu leta pa cca 1420. Število zaposlenih se je torej zmanjšalo za več kot sto delavcev, kar je bil poleg izboljšanja kvalifikacijske strukture cilj zaposlovanja v tem letu.

Spremeniti izobrazbeno strukturo v enem letu je seveda nemogoče, lahko pa se z različnimi akcijami pospeši ta proces, katerega rezultati so vidni po daljšem obdobju. Iz tega, osnovnega cilja so izhajale različne aktivnosti. Med te prištevamo predvsem pridobivanje štipendistov, vzpodbujanje izobraževanja ob delu za pridobitev poklica, usmerjanje v strokovna izpopolnjevanja v različnih oblikah usposabljanja, kot so seminarji, tečajji, strokovna posvetovanja itd. Lahko rečemo, da smo bili letos na tem področju zelo uspešni, saj se je v razne oblike izpopolnjevanja vključilo več delavcev, kot katerokoli leto poprej.

Spremenjeni pogoji gospodarjenja in zahteve tržišča ne narekujejo samo izboljšanja kvalifikacijske strukture, ampak tudi zmanjšanje števila zaposlenih, saj so manjše proizvodne enote fleksibilnejše, se hitreje prilagajajo okolju, ker lažje spremenijo proizvodne programe oz. tehnologijo. Naši delavci so ta dejstva sami spoznali, saj se na delavnem mestu neposredno soočajo s spremenjenimi načini dela, z drugačnimi (ne) serijami izdelkov, z zahtevnejšimi programi. Tako nehote prihaja do vprašanja, koliko in katerih delavcev je preveč oz. koliko in kje je to potrebno zmanjševati.

Vsi vemo, da je glede na naše proizvodne programe preveč nekvalificiranih delavcev. V tem letu je prišlo do občutnega zmanjšanja števila zaposlenih v tozdu Proizvodnja. V tozdu Proizvodnja je bil na prvem mestu in skoraj v celoti naravni odliv, to so upokojitve in sporazumna prenehanja iz osebnih razlogov delavcev. Precej delavcev, ki so imeli možnost dokupa delovne dobe iz kmetijskih dejavnosti, je to možnost tudi izkoristilo in si tako omogočilo predčasno ali polno upokojitev. V oddelkih, kjer je prihajalo do viškov

delavcev zaradi zmanjšanja obsega dela, je delavcem, ki so se odločili za predčasno upokojitev, delovna organizacija po sporazumu zainteresiranih izplačala tudi posebno nadomestilo OD. Za tak način upokojitve se je odločilo več delavcev, kot smo pričakovali. Ekonomska računica je pač pokazala, da je za njih to ugodneje, kot pa razporejanje na druga dela ter delati še dve, tri ali celo pet let.

Tudi v tozdu Trgovina, kjer so bili očitni ekonomski viški delavcev, predvsem za delavce v enotah v drugih republikah, kjer je trgovinski promet izredno padel, smo viške delavcev reševali v smislu reševanja socialne varnosti zaposlenih. Tako je bila pretežna večina presežkov razporejena na delo v druge delovne organizacije, manjšemu delu pa smo izplačali posebno nadomestilo OD, seveda v sporazumu z delavci, z namenom, da si sami priskrbijo zaposlitev, bodisi kot samostojni nosilci dela ali se zaposlijo v drugih DO.

Občasno zmanjšanje obsega dela v posameznih oddelkih smo reševali s prerazporeditvijo delavcev. Dejstvo je, da so prerazporeditve med manj priljubljenimi načini reševanja proizvodnih težav, saj je človek kot socialno bitje vezan na svojo skupino, na svoje delovno okolje, na svoje delo. Kljub temu pa bi se morali delavci zavedati, da ima prerazporejanje razen racionalnejšega uresničevanja poslovnno-ekonomskih ciljev tudi druge dobre strani. Ob pripravljanju drugega dela človek spoznava novo delo in s tem boljše oceni svoje mesto in vlogo pri

Obblazinjanje zahtevnejših stolov in foteljev zahteva delavčevo strokovnost. Delavec mora biti izučen in imeti praktične izkušnje.

Tapetnik Marjan iz tapetniške delavnice opravlja tako delo brez problemov.

nastajanju proizvoda ali storitve, ne nazadnje mora uporabljati nova znanja, nove gibe, kratko rečeno, spremeni psihofizične obremenitve. Tu pa se že približamo področju medicine dela, ki ugotavlja, da se pri stalnem opravljanju istega ali popolnoma podobnega dela človek neenakomerno obrablja, kar privede, da ne more več opravljati svojega dela. Posledice navedenega so pogosti bolniški staleži in končno invalidnost. S tega vidika je torej prerazporejanje nujno, tako z vidika dela kot delavca.

Med metodami prezaposlovanja delavcev nismo posebej izrabili možnosti prekvalifikacije, ki jo novi zvezni zakon o delovnih razmerjih postavlja med, za delavce in podjetja, obvezne alternativne načine reševanja tehnoloških viškov. Do zdaj smo ta način uporabili le pri invalidnih osebah in še to redko. Kaže, da bodo prekvalifikacije v prihodnje zavzele vidnejše mesto v reševanju ekonomsko-tehnoloških viškov delavcev.

Za leto 1989 lahko rečemo, da novega zaposlovanja skoraj ni bilo. Zaposlili so se delavci, ki so se vrnili iz JLA in naši študenti, ki so končali šolanje. Ob vse večjem pritisku nezaposlenih je razumljivo, da bodo za nekvificirane delavce problemi zaposlovanja toliko večji, večje pa bodo tudi naloge s področja usmerjanja mladine v poklice, s katerimi se bodo lahko zaposlili in tako čim hitreje vračali kapital, vložen v izobraževanje.

Milica Kragelj

Posnetek je iz PE-8 in prikazuje sestavljanje zahtevnega stola na klasičen način, z matičnimi lesnimi vijaki.

KADROVSKE SPREMEMBE

Delovno razmerje so sklenili:

Ambrož Nataša, Ačkun-Andrič Mojca, Rakef Robi, Zupančič Branko, Ficko Jože, Plaznik Janez, Jeraj Anton, Povše Jelka, Korbar Vilko, Cokan Konrad, Petek Dušan, Gruden Aleš, Hribar Janez, Zavasnik Norman, Hribar Jakob, Korošec Franc, Jereb Aleksander, Horvat Marko, Benda Branko, Kürbus Tomi, Pirc Darko, Pogačar Roman, Kerznar Elvis, Rems Metod, Volkar Peter, Golob Roman, Mali Srečko, Ilič Olivera, Kogej Sašo, Žibert Aleksander, Repenšek Janez, Kaker Marko, Černešek Janez, Vrhovnik Damjan, Kveder Marko, Tovornik Helena, Hrovat Lojze, Tominšek Dušan, Uršič Janez, Potočnik Marjan, Cuderman Polona, Verbič Robert, Marolt Dušan, Gorza Primož, Leskovec Tomaž, Spruk Andrej, Stare Mira, Sodnik Primož, Babnik Irena, Ulčar Andrej, Štupar Boštjan, Vlanič Igor.

Delovno razmerje so prekinili:

Lomovšek Andrej, Golob Alojzij, Paloši Nijaz, Vrankar Robert, Koželj Valentin, Drčar Anton, Karčič Sead, Bratič Gordan, Jovanovska Snežana, Branković Ivan, Pantelič Lenka, Lorber Angela, Dimovski Slavko, Homar Ludvik, Stražar Janez, Slapnik Janez, Bičanič Vida, Bavdek Antonija, Bergant Jakob, Šuštar Marija, Jurković Julijana, Letnar Jože, Šarc Stanislav, Gruden Franc, Froštnarič Marija, Škrbinc Martina, Završnik Zdravko, Majdič Darinka, Majdič Milan, Pec Marjan, Nikolič Lazar, Peterka Janez, Vrhovnik Milan, Terek Davorin, Žalac Hermina, Dacar Ivan, Goričan Marija, Korbar Vilko, Černešek Viktor, Bilban Marko, Hacin Vinko, Hrastovec Janez, Loboda Marjan, Grošel Matjaž, Šlebir Marija, Osolin Robert, Bratič Darko, Bernot Janez, Podmiljšak Marija, Kropivšek Franciška, Korošec Antonija, Galin Franc, Banič Tatjana, Graoran Draga, Strehar Zlata, Spruk Magdalena, Mikuš Antonija, Cevec Ivana, Stoschitzky Mojca, Koželj Tatjana, Mesarič Krno, Kropivšek Stanislav, Orehovec Marija, Kepec Stanislav, Plevel Terezija, Erjavšek Ivan, Žavbi Olga, Hribar Jakob, Kramar Janez, Jamšek Anton, Forštnarič Martin, Koželj Anton, Bergant Alojz, Ravnikar Ana, Bilban Aleš, Novak Avgust, Žagar Ivanka, Mestek Antonija, Saračević Husein, Babič Andjelka, Erbežnik Boštjan, Zavec Valter, Koncilija Franc, Vode Boris, Žibert Janko, Grkman Aleš, Bajde Marjan, Povšnar Erik, Muhič Franciška, Komatar Filip, Resnik Štefanija, Golob Pavel, Janežič Alojzija, Brelih Miran, Humar Štefan, Jeretina Metod, Poljanšek Dominik, Marič Miloš, Sladič Božidar, Maren Henrik, Hafner Marija, Stojanovska Nadežda, Komiciovski Dušan, Andreeva Nada, Balić Medo, Ambrož Nataša, Repnik Franc, Žibert Milan, Melev Nikolaj, Učakar Marija, Šimenc Ana, Križnik Stanislava, Semprimožnik Anton, Drolc Anton, Kočar Boštjan, Makše Matej, Osolin Igor, Novak Nataša, Kemperle Franc, Jalovec Franciška, Zakelšek Janez, Černivec Stane, Jovanović Ljubomir, Gruden Aleš, Kregar Dušan, Pungertar Julka, Slobodnik Tilka.

TEŽAVE

»Zakaj Štefka danes ni prišla na delo?«

»Kaj ne veš? Danes ponoči so jo odpeljali v klinični.«

»Strašno! Še včeraj zvečer sem jo videl, kako je v družbi svojega sodelavca pila v gostilni...«

»Tudi njen mož ju je videl...«

REKLAMA

V Interierovi izložbi je pisalo:

»Možje, spomnite se svojih žena.«

Mimoidoči Peter vstopi v prodajalno in vpraša prodajalko:

»Videl sem napis v izložbi, pa me zanima, če prodajate tudi električne stole...«

Jože Galin
PE-2
površinska

Repromaterial – nabava in problemi

Značilnost današnjega stanja v nabavnih oddelkih je izredno velik vpliv inflacijskih dejavnikov, tako lahko govorimo o nekem čudnem stanju, ki je za zdravo ekonomijo popolnoma nasprotno. Inflacija, ki dosega več tisoč odstotkov, spravlja cene v kaotično stanje – to kar danes velja, jutri že ni več res.

V letošnjem letu so se grosistične cene dvignile v povprečju za 30 % mesečno kar predstavlja povprečno stopnjo porasta za zadnjih 11 mesecev 4-kratno vrednost. Stalno spreminjanje cen, neenakomerna rast, povzroča nestabilnost na trgu, ki se odraža v vseh pogledih, tako v kvaliteti kot v kvantiteti ponudbe. Cene repromaterialov so v začetku letošnjega leta naraščale na 30 dni, sedaj korigiramo cene na 15–20 dni, s čemer nastaja še večja tržna zmeda.

Za preskrbljenost na tržišču ne bi mogli reči, da je slaba. Res je, da posameznega repromateriala tudi zmanjka, vendar se material da dobiti, tako, da proizvodnja ne bi smela stati. Problem, ki se občasno pojavi v pomanjkanju, je predvsem naša krivda, ker hočemo material, ki ga še sloh naročili nismo ali pa smo postavili prekratke dobavne roke. Pomanjkanje posameznega repromateriala sicer povzroča občasne motnje, ne povzroča pa zastojev, ker se vedno najde pravočasno rešitev, bodisi z zamenjavo ali z dobavo od drugih nestalnih dobaviteljev.

Dobava uvoženega materiala poteka skoraj brez zastojev. Pri naročanju moramo paziti predvsem na realne dobavne roke in na težave pri prevozu. V sedanjih pogojih uvoza, ko je le-ta sproščen, je tudi izbira materialov pestrejša, ponudba konkurenčna in visoka kvaliteta. Omeniti moram predvsem dejstvo, da zaradi tako visoke inflacije postajajo nekateri uvoženi materiali veliko cenejši kljub temu, da pri uvozu plačujemo vse uvozne dajatve, ki jih pa ni malo in se gibljejo v višini 30–40 %. Za repromaterial, ki se preko izdelka izvažajo ob dani izjavi, da se bo za to vrednost povečal izvoz v enem letu, se ne plačujejo uvozne dajatve (carina, davščine in drugi stroški). Iz tega sledi, da je v danem trenutku ob določenih pogojih interesantno uvažati določen repromaterial in tako izkoristiti možnost, ki nam jo dopušča zakonodaja. Rast cen uvoženih repromaterialov znaša letno 3–6 % kar dokazuje stabilnost na zunanjem trgu.

Ker je poslovanje s posameznimi dobavitelji neposredno brez prisotnosti trgovine, se morajo zato sklepati pogodbe, ki točno opredeljujejo medsebojni poslovni odnos, tako v dobavi in količini ter rokih prevzema, kot v načinu in rokih plačevanja. Nova zakonodaja z ukinitvijo jugomenice daje pri plačilih malo prostora in izbire plačevanja, posebno še pri odlogih plačevanja. Pri sklepanju kupoprodajnih pogodb moramo biti zelo pazljivi, da ne pride v kasnejših obdobjih do nesoglasij. Za vnaprejšnja plačila blaga, tako imenovana avansna plačila, zahtevamo določena skonta, ki so lahko zelo različna in so odvisna predvsem od stopnje inflacije in vrednosti kapitala v nekem obdobju.

Nabavna problematika je bila v letu 1989 dosti manj zapletena kot v lanskem letu, kar gre predvsem na račun nove zakonodaje, ki ureja trg in njegovo poslovanje. Res je, da se je s sprostitvijo uvoza sprostilo cel kup problemov, vendar pa niso imeli bistvenega vpliva na uvoz. Pri domačih materialih pa opazamo neverjetno rast v ceni, kar nas nemalokrat spravlja v zadrego, ko se je potrebno na hitro odločiti ali bomo uporabili domač ali uvožen repromaterial.

Nabava repromaterialov iz kooperacije, ki je pri nas zastopana preko devetih

kooperantov, poteka več ali manj zadovoljivo. Material, ki ga kooperanti dobavljajo, je dopolnilni, kar pomeni, da dopolnjuje proizvodnjo v obliki plastičnih, kovinskih in ostalih izdelkih. Tudi ta nabava je močno podvržena inflacijskim gibanjem tako, da se stalno spreminjajo cene predvsem storitev in tudi materialov. Vendar smatramo, da ima kooperacija svoje prednosti. Na eni strani imamo zagotovljeno dobavo, na drugi pa razširitev dejavnosti na področju širjenja in bogatenja asortimana. Sodelovanje med nami in našimi kooperanti je dobro, probleme, ki nastopajo, rešujemo skupno v zadovoljstvo obeh strani. Pogodbe o medsebojnem sodelovanju se obnavljajo vsako leto, na ta način spremljajo vse tekoče zadeve, ki se na novo vnašajo v pogodbo.

V prihodnjem letu pričakujemo, da se bo zaradi ukrepov ZIS-a ponudba še bolj izboljšala, da se bodo cene umirile, da se bo zmanjšala inflacija in da bo začel končno delovati trg. Vse to naj bi spodbudilo gospodarstvo k boljšim rezultatom poslovanja in enakomerni ekonomski rasti.

Ivan Volčanšek

SODELAVČEVO TARNANJE

»Nikar neprestano ne tarnaj, da te kaj boli. Navadi se, da prihajaš v leta.«

»Ne razumem . . .«

»No, noga te boli od starosti.«

»Ne verjamem! Zakaj me pa potem ne boli tudi druga noga, saj je prav toliko stara!«

Zakrivljen les je treba za nekaj časa zadržati pred nadaljno obdelavo. Notranje napetosti v lesu je treba izenačiti.

Slika prikazuje enega izmed prostorov v krivilnici za ta namen.

Poučevanje praktičnega pouka že tretje leto

Pravkar pričanja v učnih delavnicah s praktičnim poukom že tretja generacija učencev, ki se izobražujejo za poklic lesarja široki profil – mizar. S tem je tudi zasedenost učnih delavnic dokončna, tako časovno in kadrovske. Po urniku ni pouka samo v petkih, ki naj bi služil za pripravo učiteljev in inštruktorjev za naslednji teden.

Z lesarskega oddelka srednješolskega centra v Kamniku prihaja v STOL na poučevanje praktičnega pouka okrog sto učencev. Naj omenim, da je v tretjem letniku le devetnajst učencev. Ko so pričeli z učenjem v prvem letniku, jih je bilo 34, kar kaže na velik osip in na zahtevnost izobraževanja tega poklica.

Poučevanje praktičnega pouka v STOL-u poteka tako, da vsak učenec enkrat tedensko pride v učno delavnico. Vsak letnik je razdeljen v tri skupine, ki se tekom dneva zvrstijo v učnih delavnicah. Učenci drugega in tretjega letnika pa del pouka opravijo tudi v proizvodnji. S tem jim je omogočeno, da se seznanijo tudi z delom na strojih, ki jih nimamo v učnih delavnicah in z drugimi tehnološkimi postopki in procesi v proizvodnji. Pomembno pri tem je, da se učenci že med samim izobraževanjem privadijo na dela v proizvodnji. Ta del izobraževanja je seveda odvisen od pripravljenosti mojstrov in mentorjev, koliko imajo časa in volje, da učencem omogočijo oz. jih seznanijo z delom. Mislim, da se zavedajo, da bodo mnogi od teh učencev po končanem šolanju zasedli delovna mesta prav v njihovih oddelkih. Prepričan sem, da bomo mi in učenci izkoristili to prednost, ki jo imamo pred nekaterimi drugimi šolami v Sloveniji. Praktični pouk, ki poteka v učnih delavnicah temelji v prvem letniku na ročnem delu. V drugem na delu na strojih in utrjevanju ročnega dela. V tretjem pa utrjevanje ročnega in strojnega dela ter seznanjanje z nekaterimi tehnološkimi procesi. Na primer krivljenje lesa, površinske obdelave, struženje lesa, brušenje rezil itd. Vse vaje ročne ali strojne, ki jih izvajamo z učenci v učnih delavnicah morajo biti potrjene tudi z izdelki. Novost v letošnjem letu je, da učenci ob koncu tretjega letnika opravljajo zaključni izpit.

Izpit vsebuje slovenski jezik, tehnologijo tvoriv in izdelek. Učenec mora v tridesetih urah izdelati dokaj zahteven izdelek. Učenci lahko opravljajo praktični del pouka šele potem, ko uspešno

opravijo vaje oz. izdelajo vse izdelke, ki so predvideni po programu.

Naj z nekaj besedami omenim še učence in njihov interes. Približno polovica se jih odloči za ta poklic, ker jih to veseli. Druga polovica pa je usmerjena po volji staršev. Vzrok je bližina šole ali pa da bi otroka prisilili, da se izuči vsaj enega od poklicev. Nekateri od teh se navdušijo za poklic še tekom šolanja, ostali pa večinoma odnehajo predčasno.

Sistem učenja praktičnega pouka v STOL-u je sedaj oblikovan. Zavedamo se, da sistem ni nikdar tako dober, da ne bi mogel biti še boljši, zato bomo morali pri nadaljnem delu še kaj izboljšati – dopolniti. Pri posredovanju praktičnega znanja so v veliko pomoč nam in učencem skripta, ki smo jih izdelali sami. »Ročna obdelava lesa«, ki služi učencem v prvem letniku, je bila ugodno ocenjena tudi pri učiteljih iz ostalih šol. Skripta za drugi in tretji letnik je še v preizkušnji in bo dobila dokončno obliko v nasl. letu. Največ zaslug za izdelavo teh učbenikov ima ing. Pavel Ojsteršek.

Za zaključek naj izrazim svoje mnenje. Kot so ugotavljali vsi naši predhodniki, tudi mi ugotavljamo, da je usmerjeno izobraževanje naredilo gospodarstvu veliko škodo. Učenci, ki se učijo za delo, sedijo štiri dni v tednu v šoli in se tam učijo, na primer »Obrambo in zaščito«. Sprašujem se kaj se bodo učili, ko bodo služili vojaški rok. Radi se oziramo proti »zahodu«, vendar smo se pri usmerjenem izobraževanju obračali nekam drugam. Verjetno je bil motiv zaposlitvi čim več učiteljev in profesorjev.

Miro Petek

PO DELU ZA POGOVORE NI ČASA

Pogovor med delom je vsakodnevni pojav, so dnevne novice sedanjih težav. Le kdo se danes kaj boji, med malico časa primanjkovalo naj bi.

»Priateljstvo s sodelavci med delom si delite.

Se po službi skupaj kdaj dobite?«

»Po delu le kdo družil se bi.

Je delo, družina in druge skrbi.«

Franc Ravnikar

**ODPRI,
MADONCA!**

**SKAJ PO NOVEM
LETU BOLJŠE BO!**

**-KVA PA TI MISLŠ, JOŽA
-JEBI GA, NČ.**

PE-4

Ime Žaga je PE-4 dobila gotovo tedaj, ko je bilo vse drugo dogajanje v tej proizvodnji osredotočeno na to delo, ko še skladišče žaganega lesa ni bilo veliko, ko je bil grobi razrez na mestu ob Žagi, o oddelku struženje pa še nihče ni razmišljal. PE-4 še danes nekateri imenujejo na prvoten način, vse bolj pa se uveljavlja neposredno izražanje, žaga je torej oddelek, ki razrezuje hlode v deske in druge žagane polizdelke. Skladišče rezanega lesa (nekateri še danes pravijo dvor) je sicer v tesni povezavi z oddelkom Žaga. V logičnem nadaljevanju pa slede sušilnice lesa in grobi razrez lesa. Poleg grobega razreza je oddelek struženja in še nanovo zgrajena proizvodnja hala za osnovno izdelovanje masivnih kmečkih sedežev.

Jože Zupin je vodja PE-4 že pet let in je stopil na mesto dolgoletnega vodje PE-4 Franc Štebeta, ki je tedaj odšel v pokoj. Kot so se v Stolu razvijale druge proizvodne enote, se je v tem času razvijala tudi PE-4. Tisti, ki gredo večkrat skozi te oddelke, lahko za trenutek počakamo in si ogledamo proizvodnjo, veliko delavcev iz drugih enot pa v te od-

delke ni stopilo in jih bo gotovo zanimal pogovor z vodjem PE-4, Jožetom Zupinom, s katerim sva se za pogovor domenila sredi novembra.

Jože, Žaga ima v Stolu še vedno prvotno nalogo, razrez hlodovine v deske in robljene. Ali se les razrezuje tudi v druge oblike?

Imamo tudi tako imenovani specialni rez, ki ga namensko žagamo za razne naročnike, kot so Melodija, Menina in tudi za zasebne naročnike. Vsak si želi iz hloda dobiti čimboljši izkoristek, želimo pa dobiti tudi željeno strukturo lesa – radialni rez. Jésen bomo morali tudi mi tako razrezovati.

Za dober izdelek je potreben dober material. V Stolu materialu namenjamo primerno skrb. Naš proizvodni material je tudi les. Les pa je lahko ob pravem času posekan in spravljen iz gozda. Čas za pravočasno sečnjo lesa pa je za delo v gozdu manj primeren. V pogovoru s takimi ljudmi sem že slišal, da se danes les seka skoraj celo leto, iz gozda pa se spravi, ko imajo gozdni delavci čas ali ko je prodaja zanimiva. To pa je v nasprotju s pravim odnosom do zdravega in trpežnega lesa.

To ne drži. Les se še seka po starem koledarju. Ker industrija potrebuje vedno več lesa, se ti datumi malo raztegnejo, sečnja se konča junija in ponovno začne konec septembra – začetek okto-

bra. V aktivni vegetaciji se ne seka.

Les najprej naravno sušimo v zlogih, potem pa gre v sušilnice. Sušilnice so sodobno urejene. Ali je delo z njimi zahtevno?

Ko les razžagamo, ga zložimo v kope in naravno sušimo. Čas naravnega sušenja je odvisen od debeline lesa in letnega časa. 25 mm debele deske se v zelo dobrih pogojih poleti zračno posuše v dveh mesecih, 50 mm debele plohe pa sušimo od 6–12 mesecev. Ta čas pa lahko tudi skrajšamo, tako da les posušimo v tako imenovanih predsušilnicah – to so sušilnice, v katerih temperatura ne presega 40 °C. Čas naravnega sušenja je tako skrajšan za 50–60 %.

Za končno sušenje lesa imamo tri tipe sušilnic. Klasične komorne, sodobne SOP Krško, to so večje kabine in vakuumske. V Stolu smo na področju sušenja lesa zelo napredovali, predvsem se moramo za to zahvaliti Tinetu Brezniku.

Režim sušenja vodimo preko računalnika. Delo je vedno po programu, ki ga vstavimo v računalnik.

Delo sušarja fizično ni težko, zahteva pa natančno zapisovanje podatkov in pravilno ukrepanje na dogodke v sušilnicah.

Delavci v grobem razrezu gledajo na dober izkoristek lesa drugače, kot ljudje v drugih oddelkih. Ti, drugi še vedno trdijo, da se da les boljše izkoristiti in lepši les nameniti za zahtevnejše izdelke.

Naša osnovna naloga je, da iz lesa, ki ga dobimo, izplenimo najboljši izkoristek. Zavedamo se, da je hlodovina draga in gozdovi naše bogastvo. Seveda pa vedno les ne moremo tako izkoristiti, kot si želimo, ker nam izkoristek narekujejo naši artikli – posebne mere, zaradi tega pride do zaloga nekaterih mer decimiranega lesa.

Če greš skozi srednji prostor ob lesnih sušilnicah ob grobem razrezu, vidiš delavke, ki prebirajo decimiran les.

Ko je les posušen in razžagan, delavke pregledajo in preberejo ves les in nekatero izločijo za predelavo. Od teh delavk je odvisno, kakšen les bodo dobili finalni oddelki.

Veliko lesa gre v oddelek struženja. Kakšen mora biti ta les?

Les, ki gre v struženje, je drugače pripravljen. Vlaga je višja od 12–14 % – (Les za finalne obrate ima 6–8 % vlage). Les z nekoliko višjo vlago se lepše struži. Za struženje moramo odbrati lep les, lesne rasti morajo potekati vzporedno z osjo, da ne pride do lomov.

Poseben oddelek se ukvarja s pravo sedežev za kmečke stole. Potrebno je veliko znanja. V začetku s tem nismo imeli izkušenj.

Franc Ravnikar odhaja letos v pokoj. Bil je zelo marljiv delavec, izreden brusar in nastavljalec strojev in orodij. Na delavnice v grobem razrezu je gledal kot na svoje. Ni ga bilo treba opominjati. Sam od sebe je nešteto krat ugasnil nepotrebne luči in izklopil tiste ure neuporabljane odsesevalne naprave. Tako premnogi kilovati električne energije niso stekli v nič.

Franc je bil tudi redni sodelavec našega Glasila. Napisal je veliko preprostih pesmi, ki so pravzaprav opis dogajanj v delavnici. Ob neki priložnosti ga je neki sodelavec povsem pravilno ogovoril: »Kako si, novinar?«

V pokoji mu želimo krepko zdravje!

Pred dvema leti smo odprli novo halo za proizvodnjo masivnih sedežev. Tu naj bi mesečno izdelali ca. 12.000 masivnih sedežev. Žal pa se je stanje spremenilo, tako, da sedaj zlepimo 1000–2000 sedežev mesečno.

Ko smo s tem delom pričeli, nismo imeli dovolj izkušenj in je prihajalo do reklamacij. Kot vsako dobro delo, je treba tudi to delo natančno opraviti in les stalno kontrolirati, če ima vse pogoje za lepljenje.

Z masivnim lesom oskrbujete krivilnico, PE-7, PE-8 in PE-5. Ali so zahteve iz teh proizvodnih enot različne, tako po vrsti in zahtevnosti izdelkov in morada še po čem?

Za kriviljenje pripravljamo najkvalitetnejši les. Ves les je zračno suh (od 12 do 16 %) in zahteva posebno pozornost.

Glede na to, da imamo v Stolu zelo kvalitetno izdelavo zahtevnih izdelkov, mora biti temu primeren tudi les. Vsi naši finalisti žele imeti zelo kvaliteten les. Vedno se dogovarjamo, kakšen les potrebujejo za posamezna naročila, da imamo tako vsi skupaj čimboljši izkoristek.

Ni dobro, da gre les takoj po sušenju in decimiranju v nadaljnjo proizvodnjo. Je mogoče vedno počakati, da se uleži?

Tudi pri lesu počakamo nek določen čas, ki je odvisen od debeline. Prostor, v katerem je les, imenujemo temperirnica, postopek pa temperiranje.

Če so naročila pravilno planirana, potem se ta postopek izvede. Včasih pa se zelo muči in gre les direktno v proizvodnjo. Zavisi tudi od zahtevnosti polizdelka.

Nekdaj je Stol predeloval predvsem bukov les. Sedaj je v proizvodnji tudi jésen in hrast.

Še vedno delamo predvsem z bukovim lesom. V zadnjih petih letih pa uporabljamo tudi jésen. Iz jésena smo izdelovali tudi stole, pa se to ni obneslo. Bil je slab izkoristek. Les je bil premalo kvaliteten.

Jésen uporabljamo za nalepke, prav tako tudi hrast.

Tudi v tem letu so odšli v pokoj izkušeni delavci, ob koncu leta pa se bo to število še povečalo. Boste zadevo lahko uredili? Ali, če vprašamo nekoliko natančneje, starejši Stolovci so radi rekli, da bo z novimi, predvsem mladimi delavci težko dobro in tudi kvalitetno delati. Boste vse tisto znanje, ki je bilo dolga desetletja v starejših Stolovcih, uspeli prenesti na mlade ljudi.

Stanje zaposlenih v PE-4 se iz dneva v dan menja. Smo v obdobju, ko odhaja veliko starejših delavcev na lastno željo v pokoj. V tem času so odšli in bodo od-

šli iz grobega razreza delavci in strokovnjaki. Za njimi bo ostala neka praznina. Upam, da bomo uspeli z dobrim delom nadoknaditi njihove izkušnje.

Še eno vprašanje o delavnosti. Koliko je današnjemu delavcu v vaši PE do dela. Ali napravi tisto, kar je mogoče napraviti?

Način nagrajevanja v naši delovni organizaciji, kot tudi drugod, ni najprimernejši. Ne omogoča, da bi delavci z dobrim delom tudi napredovali. Vsak bi se moral dokazovati z delom. Če bi dal zahtevane rezultate, bi tudi moral dobiti primerno plačilo.

Ker mladi delavci niso stimulirani, je njihov odnos do dela slabši. Še vedno razmišljajo, če so zaposleni, da jim pripada dober osebni dohodek.

Vaše proizvodne delavnice so posodobljene. Po tej strani nimate problemov.

V zadnjih dveh letih v tehnologiji kar solidno napredujemo, razen žage, kjer se ne moremo pohvaliti z dobro tehnologijo in stroji. Še vedno porabimo za razred m³ hlodovine preveč časa.

Zelo pomembno je, da je delavec zadovoljen. To pri vas drži?

Delavcu je vse želje težko zadovoljiti. Mislim, da je to težko doseči. Smatram pa, da smo v tem trenutku z osebnim dohodkom zadovoljni. Treba pa bo še več narediti.

Kako se sporazumevate med seboj? Je to kolektiv, ki mu gre za skupni Stolov interes?

Komuniciramo lahko na nivoju, ki ga zahteva naš rang. Za razne zadeve se odločamo po predhodnem posvetovanju in upoštevanju mnenja, če so dobra in sprejemljiva.

Bi želel še kaj reči drugim Stolovcem?

Želim, da bi se stanje okrog dela še izboljšalo.

V tem trenutku imamo vodilni delavci PE-4 vsak dan težave, kako razporediti delavce, da bi bili čimmanj prikrajšani pri osebnem dohodku in bi z veseljem opravljali delovne naloge.

Pogovor je pripravil
Ciril Sivec

ISTO

Joži je svojemu obratnemu zdravniku pripovedovala vse mogoče podrobnosti o svoji bolezni. Tudi to ni bilo dovolj, pa mu je začela pripovedovati še o svojem možu.

»Doktor, z njim v zadnjem času nekaj ni v redu. Stalno govori o samomoru...«

»Tudi jaz bi, če bi bil na njegovem mestu...«

SODELAVKE IN SODELAVCI

Sodelavke in sodelavci, strojev upravljalci. Ob delu smo se dokazovali, med sabo dodobra se spoznali.

Brez pretresov so dogajanja mimo šla. Leta prehitro so minevala. Da aktivni še dolgo bi ostali, da v zdravju upokojitev bi dočakali.

SODELAVCA, SOSEDA

Nerazdružljiva, a vedno skupaj, sodelavca, v oddelku strojev upravljalca. V zasebnem življenju pa, seveda, čisto prava sta bila soseda.

Po službi se nista poznala, kaj šele, da bi se obiskovala. Osem ur družitve je bilo zanj dovolj, lahko, da kdo dobil bi glavobol.

MALICE MED DOPUSTOM

»Glede malice se morava domeniti. Jaz grozni imam apetit. Malo bom pobarantala, hladno malico namesto tebe bom jemale. Ko ti koristil boš dopust, jaz mastnih bom hodila ust.«
»Tega ne bi smela.«
»Seveda ne bi smela, ampak tako se dela.«

Franc Ravnikar

**KVALITETA,
DRAGI, MOJ!**

V našem Glasilu smo objavljali že vse mogoče članke, samo o delu in problemih servisne službe še nismo kaj dosti poročali.

Servisna služba se ukvarja z več dejavnostmi.

Prva dejavnost, servisiranje vseh stolovih proizvodov, prodanih v Jugoslaviji in v tujini, se pravi odklanjanje reklamacij, to je slabe izdelave – montaže, nekvalitetnih polizdelkov, ki jih nabavlja Stol od podjetij in jih montira v svoje izdelke. Na prvem mestu nekvalitetnih polizdelkov so dvizniki pri kovinskih stolih-vrtljakih in foteljnih izdelkih »Novopak« Novi Sad. S tem Stol veliko izgublja na kakovosti in ugledu, pa čeprav skušamo reklamacije čim hitreje reševati. Na drugem mestu je nekvalitetna bambus mreža (slabe vitre), pa tudi nekvalitetno pleterje, saj nekatere vitre niso dobro zategnjene, tako da so zanke velike, tudi do 2 cm. Pri nekaterih stolih ta mreža ne zdrži niti eno leto kolikor časa traja garancija.

Predlagamo, da bi se v bodoče nabavljala boljša mreža, čeprav bi bila dražja, saj se stranke že kar upravičeno pritožujejo nad kvaliteto teh stolov.

Kot tretja stvar je bel lak, s katerim so brizgani stoli in deli pri Princip programu. Lak razpoka v obliki pajkove mreže in še odstopa po barvi od iverala, iz katerega je izdelan Princip program. Bel lak ima tudi slabo oprijemljivost, saj se večkrat na stolih kar lušči.

Dejavnost servisa je popravilo stolov, miz, se pravi vse, kar stranke želijo, da jim popravimo, ni pa več v garanciji. To je glavna dejavnost servisa (saj včasih prevzamemo večje število pisalnih miz v popolno preno, zamenjavo plošč, omaric in ogrodja na terenu. Stole in fotelje pa redno popravljamo v delavnici ali na terenu pri strankah.

Zamenjavo delov naredimo sami, za pretapečiranje ali lakiranje pa nam pri-skočijo na pomoč v poslovnih enotah. Največ posluha za taka dela imajo v poslovnih enotah 5, 7 in 8. S tem nam omogočajo, da lahko taka popravila hitro rešimo in s tem zadovoljimo stranke.

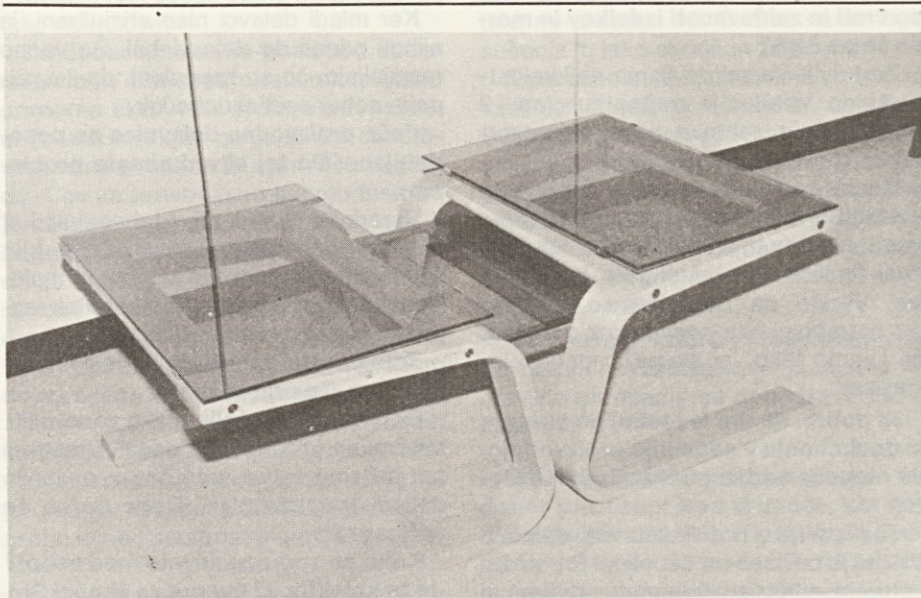
Poleg popravil opravljamo tudi montaže stolovega pohištva, katerega stranke ne morejo same zmontirati. Servisna služba s temi popravili zasluži mesečno tudi do 400 starih milijard, seveda pa se

to iz meseca v mesec povečuje, kolikor odstotkov se povečajo cene polizdelkom.

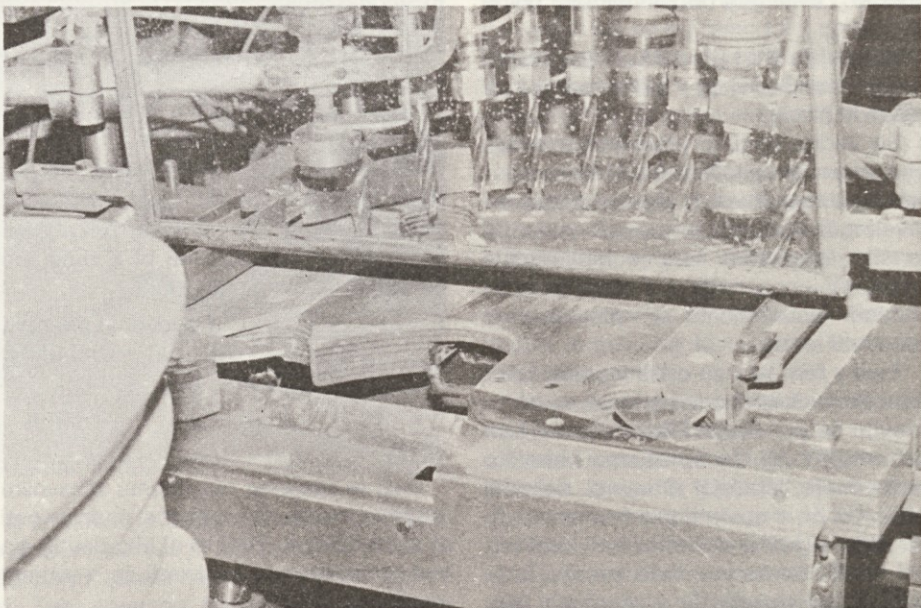
Mislím, da je to na število osem servis-erjev, kolikor jih imamo zaposlenih v servisu, veliko, saj je to samo fakturirana realizacija, kajti reklamacije niso zajete v tem. Na reklamacijah porabimo približno 30–35 % delovnih ur.

Dejavnost servisa je tudi prodaja polizdelkov: furnirja, iverala, lužila, robne in ploskovne folije, pohištvenih cevi za naše kooperante, ki kompletirajo naše pohištvo.

Poleg tega pa opravljamo prodajo nekurantnih polizdelkov in izdelkov. Včasih pa kdo želi tudi kakšne nemogoče stvari, na primer predelava omaric ali miz, za kar pa v servisu nimamo ustreznih strojev, težko pa je s takimi stvarmi motiti proizvodnjo. Stranke zato odslavimo, vendar se zaradi tega slišijo tudi kritike na delo servisa, kot da nočemo strankam ustreči. Dela nam v servisu še ne bo kmalu zmanjkalo, nabaviti bi morali stroje in dobiti tudi primeren prostor, kamor bi jih lahko postavili. Že sedaj

Na gornji sliki vidimo mizico, ki jo je Tone Homar zasnoval iz krivin Bendi počivalnika. Mizico je tudi sam izdelal.

Za točno vrtanje konstrukcijskih lukenj v sedeže kmečkih stolov je potrebna točna nastavitvev sedeža. Mogoče jo je opraviti s kovinskimi čepi, ki vskočijo v luknji na spodnji strani sedeža.

Avtor inovacije je Milan Šinkovec.

Samo najboljši ostanejo

Nekateri delavci imajo dobro voljo v značaju. Zato je tudi pogovor z njimi prijetnejši. Delavka v tapetniški delavnici se je po posnetju te slike od srca nasmejala. Gotovo nam je slika zato tako lepo uspela.

imamo problem, ker nimamo prostora, kamor bi lahko spravili lake in razredčilo, ki ga tekoče rabimo za retuširanje in lakiranje sedežev stolov pri katerih menjamo mrežo. Prostor, kjer imamo sedaj lak in razredčilo, iz požarno varnostnih predpisov ni primeren.

V kolikor ne bodo zgrajeni novi prostori za servisno službo, bomo morali v obstoječih prostorih najti primeren prostor, ki bo požarno varen in seveda tudi primeren za shranjevanje lakov in ostalih stvari, ki spadajo zraven.

Za naslednje leto bi želeli, da dobimo vsaj en nov kombi, večji osebni avto, s katerim bi lahko reševali manjše reklamacije in popravila ter dostavili polizdelke iz PE, katere rabimo za popravila. Potrebo imamo tudi za računalnik, s katerim bi omogočili hitrejšo izdelavo dokumentacije, odpremnic, računov, reklamacijskih zapisnikov in drugo. Potrebno bi še nekaj ročnih električnih vrtalk in električnih izvijačev za delo na terenu.

Na koncu bi rad še enkrat poudaril, da nam v bodoče pri reševanju reklamacij in popravilih, priskočite na pomoč vsi, od obratovodij PE, mojstrov in delavcev v delavnicah. Če bomo imeli kakšno prošnjo, da nam jo pomagate čim hitreje in uspešneje rešili in s tem zadovoljiti stranke.

Dostikrat se zgodi, da stranke pipelejo v popravilo ali kot reklamacijo stole, ki niso naše proizvodnje, pa jih zavrremo, naj jih peljejo tja, kjer so jih kupili. Oni se začnejo hudovati, da to podjetje nima servisa, mi jim odgovorimo, da morajo drugič pregledati, kaj kupujejo in kje. Tako v bodoče ne bodo imeli problemov s servisiranjem.

Še bi se našli problemi v servisu, vendar nima smisla tarnati, treba je vzeti stvari takšne, kakršne so in jih z malo dobre volje sproti reševati.

Ljubljana je veliko tržišče, saj imajo kupci na voljo številne trgovine s pohištvom kjer lahko izbirajo med kvaliteto kot različnimi cenami. Naše pohištvo je med dragimi, vendar doslej se to dejstvo ni obrnilo v našo škodo, prej v korist, saj cene označujejo našo kvaliteto, kupec pa plača tudi blagovno znamko »Stol«, ki je zelo uveljavljena.

In kako smo delali letos v našem Interierju?

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram ter zmanjšanju investicij, smo v celoti uresničili svoje prodajne obveznosti, zakar je bilo poleg dobrega pohištva in lepega lokala potrebno tudi nekaj iznajdljivosti naših prodajalcev. Tudi v prihodnje ne pričakujemo poslabšanja prodaje, saj se mnoge firme odločajo za zamenjavo pohištva, pa tudi na novo ustanovljena majhna podjetja vse pogosteje obiskujejo naš lokal. Če imajo podjetja naše pohištvo, nedvomno pridobijo nekaj ugleda že s tem pri svojih strankah, saj si vsak ne more privoščiti Stolovega pohištva.

Seveda bi bilo narobe, če bi se pretirano hvalili, saj imamo še veliko za posloriti, tako v naši trgovini, kot tudi v tovarni, zlasti na področju še večje kvalitete.

Naša nova trgovina je tudi nam, delavcem Interierja v Ljubljani, naložila obveznost in odgovornost za poslovni ugled naše tovarne. Treba je reči, da stranke rade zaidejo v naš lokal, in da se tiste, ki so že kupovale pri nas, vračajo. Tudi mi sami, če imamo na izbiro nakup blaga v dveh trgovinah, eni slaborejeni in eni lepi, se najpogosteje odločimo za nakup v slednji.

Poleg osnovnega programa veliko strank povprašuje po dodatni pisarniški opremljenosti. Za večino stvari lahko ustrezemo, kar je pomembno, saj mora nekdo, ki kupuje pisarniško opremo, na enem mestu dobiti čim več željenih izdelkov za opremo pisarniškega prostora.

Delavci Interierja Ljubljana želimo izraziti zahvalo za sodelovanje vsem delavcem v podjetju Stol, ter jim hkrati želimo

SREČNO IN USPEŠNO LETO 1990.

Sonja Zorn

Ivan Gašperlin

Društvo šteje 94 članov, od tega jih je 14 z visoko izobrazbo, 11 z višjo ter 69 s srednjo. V društvo so včlanjeni samo zaposleni v Stolu. Letno članarino pobiramo v dvakratnem znesku.

V aprilu 1987 smo organizirali demonstracijo dela na osebem računalniku v Stolu. Demonstracijo smo trikrat ponovili. Za strokovno razlago in prikaz so poskrbeli naši sodelavci inženirji in tehniki: Smole Feliks, Kočar Stane, Jež Janez ter Erzar Viktor. Izrabljam priliko, da se jim za sodelovanje še enkrat zahvalim.

V maju 1987 smo se udeležili 4. skupščine Zveze ter strokovnega posvetovanja MOŽNOSTI RAZVOJA ŽAGARSTVA V SLOVENIJI, v dvorcu Zemnon pri Vipavi.

V januarju 1987 smo organizirali okroglo mizo o SMERNICAH RAZVOJA GOZDARSTVA IN LESARSTVA V SLOVENIJI. Našemu vabilu so se odzvali: dr. Jože Kovač, dr. Slavko Mihevc ter dipl. oec. Blaž Vrečko. Obravnavali smo naslednja poglavja:

- področje finalne proizvodnje,
- področje trženja,
- področje organizacije lesarstva,
- področje ekonomike lesarstva.

V decembru 1987 smo se udeležili 5. skupščine Zveze, ki je bila na Ravnah na Koroškem. Posvetovanja z naslovom ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV ZA GOZDNO REPRODUKCIJO se žal nismo udeležili.

V januarju 1988 smo organizirali predavanje z naslovom KOLEKTIVNA BLAGOVNA ZNAMKA LESARSKIH PROIZVODOV VISOKE KAKOVOSTI. Povabili smo Eda Prevca, dipl. inž. iz LIP Bled, ki je predsednik odbora kolektivne blagovne znamke ter Jurija Šemeta, dipl. inž. iz Splošnega združenja lesarstva Slovenije, ki je sekretar odbora. Dobro smo se seznanili s samim pojmom in pomenom blagovne znamke.

V marcu 1988 smo organizirali predavanja na temo SISTEMI ŠTUDIJA DELA ZA POTREBE LESNE INDUSTRIJE. Predaval je mag. Karlo Medjugorac iz Industrijskega biroja v Ljubljani. Predavanje je bilo spremljano z video filmom.

V tem mesecu so tekale tudi intenzivne priprave na občni zbor našega društva, ki je bil 31. 3. 1988. Na zboru smo sprejeli poročilo predsednika, izvolili nov izvršilni odbor, nadzorni odbor ter disciplinsko sodišče. Sprejeli smo tudi pro-

gram dela našega društva za naslednje mandatno obdobje.

V juniju smo se udeležili skupščine Zveze v LESNINI v Ljubljani. Udeležili smo se tudi posvetovanja o kadrovske problematiki, ki je bilo na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani.

V avgustu in septembru 1988 smo aktivno delali na organizaciji strokovne ekskurzije po južni Srbiji in Makedoniji, ki pa je zaradi premalo prijavljenih odpadla.

V aprilu smo intenzivno delali na organizaciji strokovne ekskurzije na sejem strojev in strojne opreme za lesno industrijo »Ligna« v Hannover, ZRN. Ob aktivni podpori vodilnih delavcev v Stolu nam je tudi uspelo ta cilj uresničiti, za kar se jim v imenu IO DIT še enkrat zahvaljujem.

Tone Šimenc

V INTERIERJU

»Dober dan, spet sem pri vas,« reče Ančka, ko vstopi v prodajalno Interier.

»Spet? Ne poznam vas,« se začudi prodajalec.

»Kako, da ne?! Pred desetimi leti sem tukaj kupila posteljo.«

SKOBLJANCI

BREZ BESED

- Kaj ti je rekel mojster, ko si uničila stranico za omaro?

- Ali naj ti naštejem vse kletvice, ki jih je izrekel?

- Ne, tega ni treba. Kar preskoči . . .
- Potem ni nič rekel!

ISKAN DELAVEC

- V Stolu sem postal najbolj iskan delavec.

- Krasno. Je mojster tako zadovoljen s teboj?

- Tega ne vem . . .

- Torej si tak strokovnjak, da ne morejo brez tebe?

- Oh, to najbrž ne . . .

- Kako pa potem veš, da si najbolj iskan delavec?

- Ker me mojster vsake pol ure išče po drugih oddelkih, da naj se vrnem na svoje delovno mesto.

POVIŠANJE PLAČE

»Šef, prosil bi vas za povišanje plače . . .«

»Zakaj pa?«

»Žena pričakuje petega otroka . . .«

»Žal mi je, za nesreče po delu pa mi ne odgovarjamo . . .«

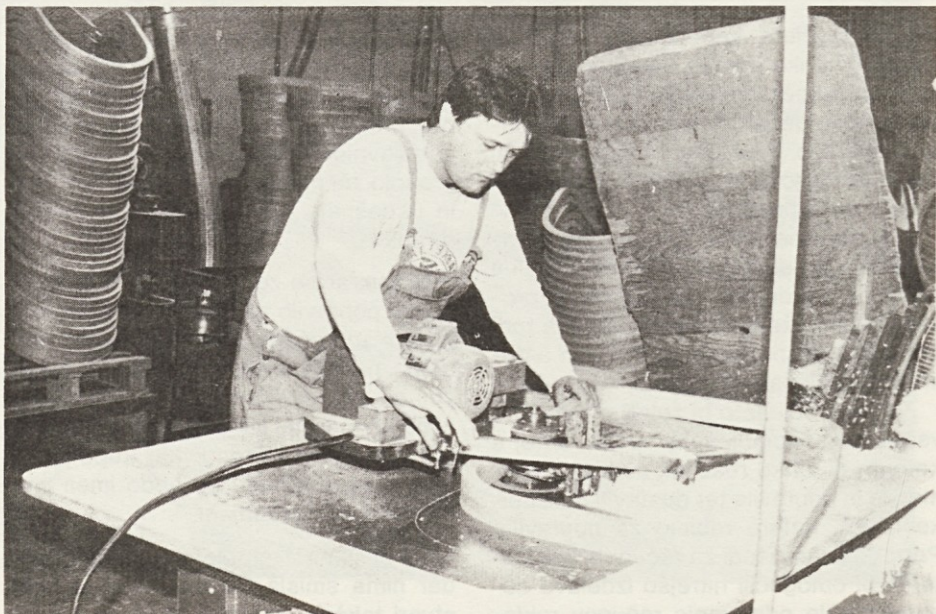
NASVET

»Si rekel šefu, da ne moreva dva živeti od take plače kot jo imaš?«

»Sem.«

»In kaj je rekel?«

»Naj se ločim . . .«

Karikature za to številko je narisal naš delavec v strojni stolarni Andrej Balantič. Njegov način risanja je preprost in zato posebno prijeten. Upamo, da vas je z domisljicami in risarskim svinčnikom spraval v dobro voljo.

Nekaj besed ob letni številki Glasila

Uredniški odbor Stolovega Glasila se je sestel v začetku leta in se pogovoril o problematiki njegovega izhajanja. Ob tej priložnosti smo se ozrli nazaj. Pobrskali smo po spominu. Pred petnajstimi leti je Glasilo mesečno izhajalo. Tedaj za prispevke ni bil tolikšen problem. Ljudje so raje pisali in se raje dotaknili skupnih in svojih problemov. Tedaj so bili tudi časi drugačni. Ker smo se danes zmenili, je držalo čez pol leta. Še daleč ni bilo tako, kot danes, ko se vse mogoče zadeve menjajo iz dneva v dan.

Pred nekaj leti je Glasilo postalo trimesečnik, izšlo je štirikrat na leto. Zanimivo je, da je bilo težje štirikrat letno pripraviti gradivo za posamezne številke, kot prej vsak mesec. Smo pač taki; če nečesa ne opravljamo redno, potem tudi sicer neradi.

Dopisništvo v Glasilu nismo jemali kot nekaj obveznega, pač pa po dogovoru in zavesti. V Glasilu je sodelovalo nekako 5 % vseh delavcev. Vsak delavec sam najbolje ve, koliko prispevkov je napisal.

Delavec v DO ne more živeti le od dela in OD, temveč mora imeti še nekaj zraven, poleg telesne hrane tudi duševno. Nekaj tega je Glasilo vsakokrat prineslo do vsakega Stolovca na Duplici ali 1000 km daleč. Tako v stolarno, mizarno, PE-2 in 9, kot vojakom, upokojencem in drugim našim ljudem po Jugoslaviji. O tem govore pisma in osebni stiki.

Po skupnem dogovoru naj bi nek letni zbornik dela in življenja v Stolu ostal in obsegal obseg dosedanjih štirih številok ali nekaj manj. To letno Glasilo ali bilten naj bi izšlo konec leta, ker sicer ne bi moglo zajeti celotnega dogajanja. Od časa, ko bi bilo zbrano vse gradivo, pa do izida, bi po dosedanjih izkušnjah preteklo več kot 14 dni.

Predlagali smo, da bi bil izgled take številke podoben praznični številki Glasila, ki je izšla ob 80-letnici DO in ima prvo in zadnjo stran barvno.

Letna izdaja Glasila naj bi zajela vsestransko dogajanje tistega leta in tudi načrt za prihodnje leto. Za to izdajo bi skušali (enkrat letno!) pritegniti naše neposredne proizvajalce, vodilne in vodstvene delavce, da bi bilo Glasilo aktualno in zanimivo.

Že sama beseda piknik ima nekaj prijetnega v sebi. Če je to še Stolov povrhu, kjer je postrežba v visoki kategoriji, dobra glasba in družčina z najboljšimi sodelavci, je še toliko lepše.

Za letošnji piknik so se mnogi bali, da bo prav ta dan slabo vreme. Niso imeli prav, popoldne se je vreme izboljšalo. Čeprav pa ni bilo ravno toplo, so obiskovalci za prijetno temperaturo sami poskrbeli. Na voljo je bila prijetna glasba, kozarček dobrega vina in še kaj zanimivega.

Kdor na piknik ni prišel, mu je lahko žal.

So ljudje, ki za nobeno ceno nočejo pred fotoaparatom in zbeže, ko ga zagledajo. Nekateri naši sodelavci pa se zelo radi slikajo. Tak primer je tudi na gornjem posnetku, ki je nastal na Stolovem pikniku. Sodelavkam smo radi ustregli. Želimo, da bi bile tako vesele vsak dan, tudi na delu.

Neposredni proizvajalec si morda predstavlja, da je delo le tisto, kar se od daleč vidi, to je delo ob stroju ali delovni mizi. Tovarna pa ne bi mogla teči brez različnih vrst dela.

Ob neki priložnosti je delavec vprašal mojstra:

»Povejte mi, mojster, kaj dela oni človek, ki gre velikokrat z neko mapo in načrti skozi našo delavnico.« Tudi mojster si je tega človeka po svoje predstavljal. Rekel je:

»To je papirni molj.«
Koliko je delavec razumel, ga najbrž tudi mojster ni vprašal.

V prvi polovici letošnjega novembra se je uredniški odbor zopet sestel in pripravil primeren načrt letne številke Glasila. Načrt je bilo treba narediti drugače, kot doslej, ko smo tisto, kar nismo pripravili za eno številko, konec koncev preložili na drugo. Leto pa se zaključilo samo enkrat.

Dopisniki so bili osebno obiskani in nihče ni sodelovanje odrekel. Širše vabilo smo namenili vsem delavcem še preko Informatorja. Posebno veseli bi bili njihovega sodelovanja, radi pa bi tudi objavili kakšno starejšo sliko. Vsi radi pogledamo, kako je bilo pri nas nekoč.

Torej, glavni vzrok, da se je Glasilo iz mesečnika in trimesečnika spremenilo v letno izdajo je, da nam pač ni do pisanja. Morda je tu nekaj treme, nezaupanja in slednjič premalo zanimanja. Skoraj vsakdo čaka na drugega, naj se on izpostavi. Raje smo tiho, kot bi dregnili v naše številne probleme, pripombe, občutja, doživetja. Veliko raje pa pogledamo, kaj o tem mislijo drugi.

Zavedamo se, da nek dokument leta mora ostati. Če je ta zanimiv ta trenutek, potem bo tudi kasneje. Živimo v težkih, neurejenih in negotovih časih. Tisto, kar smo pred leti poslušali po radiu za druge države, se sedaj dogaja pri nas. Raje se kregamo, kot bi delali. Pri tem pa izgleda, da za vse slabo stanje ni škoda denarja, ne časa. Zato na svojo delovno organizacijo vsakdo večkrat in bolj natančno pomisli.

Zadovoljni smo, da ima Stol urejene delovne pogoje, da je naša tehnologija iz leta v leto bolj razvita, da se Stol vsestransko razvija in stopa v korak z dobrimi delovnimi organizacijami. Zadovoljni smo z osebnim dohodkom in upamo, da bo tudi v prihodnje tako.

Leta 1989 se ne bo ponovilo. Bilo je leto dela, urejenih medsebojnih odnosov znotraj delovne organizacije, nasploh zagotovilo vsakemu Stolovemu delavcu, da je lahko ponosen, ker tukaj dela.

Z letno številko Glasila smo se skušali dotakniti našega vsakdana in s tem priti do naših ljudi znotraj in zunaj delovne organizacije. Sodelavec k sodelavcu rad pogleda, k oddaljenemu pa še toliko raje. Danes je Stol zelo dobro poznan širom po domovini in svetu. Marsikoga bo zanimalo, kako je v naših delavnicah in na številnih drugih mestih.

Vedno smo bili veseli, kadar smo se na kakršenkoli način sešli z ljudmi, s katerimi smo se naravnost pogovorili. Naj je bilo to v sosednjih proizvodnih oddelkih, na Stolovem dnevu, kamor so povabljeni tudi naši upokojeanci ali kjerkoli drugod, kjer je ljudi zanimal Stol kot

zelo velika in solidna delovna organizacija.

Na straneh Glasila so vam spregovorili vaši sodelavci, neposredni proizvajalci, vodstveni in vodilni ljudje, ki se iz dneva v dan ukvarjajo s podobnimi problemi kot vi. Le, da imajo mnogi med temi veliko večjo odgovornost.

Ob tej priložnosti bi radi napisali še nekaj besed tistim našim ljudem, ki jim je Stol veliko let in celo desetletja pomenil več, kot delovno mesto in žive z nami tudi danes, čeprav je njihovo delo tu končano. Tem ljudem se moramo zahvaliti, da imamo delo, ki kljub temu, da ni tako serijsko, kot je to omogočal način našega družbenega življenja v preteklih letih, z dobrim delom zaposluje našega okoličana. Ta človek je prav tako, kot naši prednamci, zagotovilo, da bo Stol živel in delal tudi v prihodnje.

Urednik

Gasilska dejavnost

Leto 1989 je bilo za naše prostovoljno Industrijsko gasilsko društvo zelo uspešno, tako v operativnem kot preventivnem delu. Velika pridobitev je nekaj novih članov, kakor tudi udeležba na tečaju nižjega častnika v Kamniku.

Za leto 1989 moramo biti tako člani IGD, kot vsi delavci DO zadovoljni, da ni bilo večjih požarov ali drugih elementarnih nesreč.

Če smo iskreni, nekaj začetnih in manjši požar je bil, manjša poplava v tapetniški in PE-2 ter intervencija v trgovini Interier.

Začetnih požarov ne pišemo po datumih, ker se običajno ne rabi gas. sredstvo, aparat ali kaj podobnega.

Manjši požar je bil 16. 10. 1989 v novi kotlovnici. Gorela je električna instalacija. Za pogasitev smo porabili 2 S aparata po 9 kg.

V mesecu juliju je bil zelo hud naliv, tako, da smo morali intervenirati pred trgovino Interier. Voda je že vdiral v skladišče. nekaj vode se je nabralo tudi v tapetniški delavnici.

Bolj kritično je bilo v mesecu avgustu v tapetniški delavnici ter skladišču gotovih izdelkov PE-2.

V letu 1989 je naša A desetina dvakrat tekmovala v občinskem merilu. Udeležili smo se tudi tekmovanja lesne industrije, kjer je bil prireditelj IGD STOL.

Na občinskem tekmovanju je bil prireditelj OGZ Kamnik, tekmovanje je bilo v Komendi in to v dveh disciplinah:

1. mokra izvedba, odzvem vode iz bazena, vaja do druge tarče, zamenjava B cevi (po knjižici Matevža Haceta iz leta 1985).

2. raznotenost z zaščitno masko, vozli in navezaa orodja.

Pri prvi vaji smo imeli precej neugodnosti. Ravno ko je desetina štartala, je neki šofer s kombijem zapeljal na dovodno B cev pri hidrantu. Snela se je spojka. To vajo smo ponavljali še enkrat, vendar je bil start precej slabši.

Včasih je treba vse tako narediti, kot bi zares gorelo. Naši in okoliški gasilci so se na skupni vaji na oddelek površinske obdelave v PE-2 dobro pripravili in tudi dali vse od sebe. V nekaj trenutkih po njihovem prihodu na mesto je brizgnila voda, urejeno pa je bilo tudi vse drugo, kar bi bilo tedaj, če bi šlo zares, treba narediti.

Dne 23. 9. 1989 je priredilo IGD STOL tekmovanje lesnih industrijskih enot sozda Uniles. Tekmovanje je potekalo po naslednjem programu in točkah:

1. točka: z motorno brizgalno mokre izvedbe, odvzem vode iz cisterne do zbijanja tarč. (Ta vaja je tudi potekala po knjižici Matevža Haceta iz leta 1985). Vajo je izvajalo 9 gasilcev.

2. točka: štafetni tek na 450 m s prenosom ročnika, ki jo je izvajalo 9 gasilcev.

Tekmovanja so se udeležile 3 ženske desetine in 5 moških desetin.

Vrstni red:

Ženske:

1. Marles 801 točk
2. Marles 778 točk
3. Meblo 775 točk

Moški:

1. Brest 864,5 točk
2. Stol 861 točk
3. Marles 852 točk
4. Novoles 847 točk
5. Meblo 819,5 točk.

Oktober je bil mesec požarne varnosti. Udeležili smo se sektorske gasilske vaje, ki je bila za šolo Frana Albrehta Kamnik. Organizator je bil GD Kamnik.

Dne 20. 10. 1989 je bila sektorska vaja v PE-2, ploskovno pohoštvo, ki jo je organiziralo IGD STOL. Vaja je bila za oddelek površinske obdelave. V vaji so sodelovale naslednje desetine iz gasilskih društev: GD Kamnik, GD Duplica, IGD STOL (s cisterno), IGD STOL I. desetina in IGD STOL II. desetina – PE-2.

Izobraževanje: V letu 1990 bo OGZ Kamnik organizirala tečaj za strojnike. Tega tečaja se morata udeležiti tudi 2 do 3 člani našega gasilskega društva. Tečaj za izprašane gasilce bo priredilo IGD Svilanit. Ker domačih ni dovolj, pa bi na ta tečaj v čimvečjem številu šli tudi naši člani, tisti gasilci, ki tega tečaja še nimajo.

V bodočem, 1990-tem letu, bi morali v naše vrste pridobiti najmanj 10 gasilcev in to mlade delavce do 30 let, da bi še bolj popestrili naše prostovoljno gasilsko organizacijo. Število in zanimanje pa je odvisno od predpostavljenih vodij obratov, prav posebno pa od mojstrov.

Na pomoč!

Poveljnik
Tone Tonin

»Tako ne bo šlo več naprej«, je zarobantil oče, nek naš delavec, nad svojo hčerko, ki jo je fant redno vsak dan obiskoval.

»Če se ne bosta poročila, bom zno-rel.«

»O, dragi očka, za zakon sva pa še premlada.«

Na tekmovanju gasilskih enot Unilesa so naši gasilci za las zgrešili prvo mesto. Vse jim je teklo odlično. Tolažili smo jih, da je tudi drugo mesto zelo dobro.

Po končanem tekmovanju Unilesovih gasilcev smo z našimi napravili še skupinsko sliko, v zahvalo za dober uspeh in za spomin.

PLAČA IN POKOJNINA

Staneta mučile so skrbi,
kako s plačo naj preživi.
Po letu dni še večje so bile skrbi.

»Pokojnina res ne bo velika.
Med plačo in pokojnino prevelika bo
razlika.«
Višina pokojnine ni najpomembnejša,
da preživiš,
le število, koliko jih dobiš.

Zares se Stane ni imel zakaj bati,
saj čisto ne bo smel obstati.
Zdrav je vedno Stane bil,
življenja vedno se je veselil.

MILAN IN MARIČKA

Milanu všeč je bila Marička
razvita, rdeča lička.
V sosednjem oddelku jo je obiskoval,
na uho govoril ji, šepetal.

Kaj, če med štosi bi se sprehodila,
ne bova se lovila.
Rad okusil bi sladkost oblin,
da čutil bi toploto njenih dolin.

Sodelavec je dogajanje opazoval,
ju na srečo ni izdal.
Vsi trije o tem so molčali.
Saj ni res, so se spraševali.

Franc Ravnikar

ODŠLI V POKOJ

Prva skupina upokoјencev se je zbrala sredi letošnjega marca, druga pred prvim majem in tretja sredi junija.

Našim dolgoletnim delavcem se skušamo za njihovo delo oddolžiti na več načinov. Eden izmed njih je, da jih po zaključku njihovega dela povabimo na kratko srečanje, ki se ga poleg naših upokoјencev udeleže tudi njihovi neposredni vodje, pozdravi pa jih tudi glavni direktor. Ta srečanja so bila doslej vedno zelo prijetna, kar je po svoje razumljivo. Po opravljenem delu se je prijetno vsesti in povedati, kako je med delom bilo.

Letos so do konca novembra odšle v pokoj tri skupine ljudi. Če pogledamo slike in preberemo imena, si bomo spomin hitro osvežili. Po drugi plati pa tudi čas življenje v tovarni hitro spreminja. Vrzeli, ki so nastale z odhodom starejših delavcev, so zapolnjene z mladimi, kar je prav. Še posebej pomembno je, da mladi ne predstavljajo le novo število delavcev, temveč ljudi, ki naj bi bili po delavnosti in strokovnosti enaki starejšim. Za to usposabljanje dela v Stolu kar precej ljudi na različnih mestih, čas pa bo kmalu pokazal, koliko uspešno je bilo to delo, to je delo ljudi z ljudmi.

Sredi marca je odšla v pokoj prva skupina. To so bili Lomovšek Andrej, Golob Alojzij in Bičanič Vida iz PE-2, Peterka Janez in Homar Ludvik iz PE-3, Slapnik Janez iz Motnika, Hočevnar Angela, Forštnarič Marija in Gruden Franc iz PE-4, Šarc Stanislav iz PE-7, Bavdek Antonija, Šuštar Marija, Jurkovič Julijana in Škrbinc Martina iz PE-8, Letnar Jože in Majdič Milan iz sektorja tehničnih storitev, Bergant Jakob iz skupnih služb, Majdič Darinka iz operativne priprave dela in Završnik Zdravko iz servisa.

Od druge skupine upokoјencev smo se poslovili v drugi polovici aprila. To so bili Cevce Ivan in Černevšek Viktor iz PE-4, Goričan Marija, Kropivšek Frančiška in Podmiljšak Marija iz PE-5, Bernot Janez iz sektorja tehničnih storitev, Špruk Magdalena iz PE-6, Galin Franc in Mikuš Antonija iz PE-7, Šlebir Marija, Korošec Antonija in Strehar Zlata iz PE-8.

Tretja skupina je odšla v pokoj malo pred koncem prve polovice letošnjega leta. V skupini je bilo dvaindvajset naših delavcev. Erjavšek Ivan in Plevel Terezija sta delala v PE-2, Kramar Janez in Kropivšek Stanislav v PE-3, Bergant Alojz, Mestek Antonija in Sladič Božidar v PE-4, Muhič Frančiška in Humar Štefan v PE-5, Kepec Stanislav, Ravnikar Ana in Žagar Ivanka v PE-7, Janežič Alojzija, Resnik Štefanija in Golob Pavel v PE-8, Maren Henrik in Hafner Marija v

PE-9, Saračević Husein in Poljanšek Dominik v sektorju tehničnih storitev, Marič Miloš v službi kontrole kvalitete, Komatar Filip v službi za varstvo pri delu in Jeretina Metod v tehnološki pravi proizvodnje.

Četrte skupine naših novih upokojenec v tej številki Glasila nismo mogli zajeti, ker je bilo srečanje z njimi v času, ko je bila številka že v tisku.

Stari ljudje pravijo, da včasih kak dan ne mine hitro, leto pa zelo hitro. Več let in desetletij pa morda še hitreje. Kdor ima spravljene izvode Glasila iz prejšnjih let, bo v njih našel slike skupin naših delavcev, ki so v tem času odšli v pokoj. Letos smo se poslovili od teh skupin delavcev. Vse pa nam da misliti, da ljudje na delo prihajamo in po delu odhajamo. Vsakdo je vanj vložil svoje sposobnosti, voljo in s tem marljivost. Ljudje smo prišli in odšli, ostane pa delo, človekova prvina, s katero gradimo sebe in druge. Zato je dober delavec spoštovanja vreden človek, pa naj je delal najpreprostejše ali najzahtevnejše delo.

Pristopa k delu sta dva. Eden je, da človek rad dela in je zato vse tisto, kar je nardil, dobro. To se vidi na izdelkih, na delu, ki to ljubezen nosi s seboj. Če to pogledamo v tovarni, so polizdelki in izdelki dobrih delavcev tako narejeni, kot bi jih delali zase. Za tako delo pa kupec rad odpre denarnico.

Da je bilo v Stolu veliko odličnih delavcev in veliko takih ljudi še dela, se vidi po naši proizvodnji, ki je kvalitetna. V vsakem stolu, mizi, omari in drugih izdelkih je delo ljudi, ki so hoteli na tak način po svojih močeh napraviti lepši svet za vsakogar, ki bo njihovo delo kupil, tudi zunaj naših meja.

C. S.

Šli smo na morje. Delavka je šla v trgovino z raznimi kozmetičnimi pripomočki in nekoliko nerodno vprašala:

»Ali imate še olje za sončenje po stari ceni?«

JANKO ZAMENJAL JE SLUŽBO

Janko zamenjal je družbo, v drugi tovarni ima službo. V začetku službe bil je slabe volje. Pričakovalo drugačno ga je okolje.

»Kako si, Janko, kaj?

Ti služba odgovarja zdaj?«

»Znašel sem se v podrejeni vlogi.

Mojster in moji starši na bojni so nogi.«

Franc Ravnikar

Športne aktivnosti v okviru DO Stol

V letu 1989 je bilo športno udejstvovanje Stolovih sekcij precej pestro. Kot najbrž že veste, v naš okvir sodijo:

- šahovska sekcija,
- odbojgarska sekcija,
- sekcija za mali nogomet,
- strelska sekcija,
- sekcija za namizni tenis,
- kegljaška sekcija,
- teniška sekcija,
- balinarska sekcija.

Posamezne sekcije so se udeleževale najrazličnejših prvenstev in športnih iger, kot so npr.: 9-letne športne igre Unileša, Orion turnir, občinske sindikalne igre, Kamniško-Domžalska trim liga, regijsko prvenstvo, republiško prvenstvo in celo državno prvenstvo. Katerih iger in prvenstev se je udeležila posamezna sekcija, kakšni so rezultati, kakšne so izkušnje in želje igralcev za vnaprej, pa si preberite v nekaj naslednjih vrsticah, ki so jih prispevali vodje posameznih sekcij oz. referent za šport in rekreacijo.

ŠAHOVSKA SEKCIJA

Zaradi finančnih težav šahovska sekcija ni izvedla večino tekmovanj. Prva sredstva smo dobili šele v drugi polovici leta. Trenutno je včlanjenih v ŠD Stol Virtus – šah sekcijo 30 članov in 56 pionirjev.

Sodelovali smo na sindikalnem prvenstvu Slovenije – ekipno in osvojili 8.–12. mesto med 36 ekipami.

V oktobru smo sodelovali na sindikalnem prvenstvu Jugoslavije in med 186 ekipami osvojili 35 mesto. Na »brzoturnirju« v Domžalah je zmagal naš igralec Marjan Karnar, četrto mesto pa si je pridobil Milan Osolin. Robi Bergant je na področnem pionirskem prvenstvu osvojil 6.–8. mesto. Igor Kragelj pa je zmagal na pionirskem mladinskem turnirju Komenda 89 (12 udeležencev). Ekipno smo s pionirsko ekipo bili 2. v občini. Na tekmovanju Unites 89 smo osvojili 1. mesto.

Člani šahovske sekcije so se torej v letu 1989 udeležili 9. letnih športnih iger Uniles. Šahovske igre so se odigrale v osnovni šoli v Radečah. Tekmovanje se je odvijalo v športnem in korektnem vzdušju, vodila pa sta ga tov. Brily in tov. Cerar. Prvo mesto si je priborila sekcija Stola s 13,5 točkami, drugo mesto je pripadlo ekipi Novolesa z 11,5 točkami, sledijo pa še ekipa Marlesa (9 točk), ekipa Mebla (3 točke) in ekipa Lesnine (3 točke).

ODBOJKARSKA SEKCIJA (ŽENSKE IN MOŠKI)

Ženska ekipa odbojkaric STOL trenira vsako sredo v dvorani Osnovne šole na

Naše odbojkarice so zelo aktivne. To je pot do uspehov, dobremu medsebojnemu sodelovanju in razpoloženju.

Duplici. Teh treningov se udeležuje okoli 10 deklet, ki vadijo pod vodstvom trenerja prof. Joža Jankoviča.

Letos smo se najprej udeležili tekmovanja v okviru Uniles iger, kjer smo zasedle 4. mesto. V zanimivi tekmi z Lesnino smo žal morale priznati premoč Ljubljank. V prvi tekmi smo izgubile z mnogo boljšo in predvsem mlajšo ekipo Uniles iger se je udeležila tudi moška ekipa odbojcarske sekcije. Tekmovanje se je odvijalo v dveh skupinah. V skupini »A« je prvo mesto osvojila ekipa Novoles, druga je bila ekipa Lesnina. V skupni »B« pa si je prvo mesto priigrala naša ekipa in s tem tudi boj za 1. oz. 2. mesto v finalu, tretje mesto je osvojila ekipa Marlesa in tretja ekipa Mebla.

Rezultati skupine A:

Novoles : Lesnina 2 : 0

Rezultati skupine B:

Stol : Marles 2 : 0

Marles : Meblo 2 : 1

Meblo : Stol 0 : 2

Finale:

Za 1. mesto sta igrali ekipa Stol in Novoles (0 : 2), za tretje mesto Lesnina in Marles (0 : 2).

Končni vrstni red je bil sledeč:

1. Novoles
2. Stol
3. Marles
4. Lesnina
5. Meblo

Na prijateljsko mednarodno srečanje smo odšli v TRST, kjer smo odbojkarice na turnirju v počastitev 15-letnice slovenskega društva Bor odigrale dve tekmi in zasedle 3. mesto. Naša tekmovalka Helena Kavčič je bila proglašena za najboljšo igralko turnirja.

V moški vrsti so se prijateljskega srečanja v Trstu udeležili veterani Stola in zasedli 2. mesto.

V mesecu septembru smo bili povabljeni na tradicionalno srečanje odbojkarjev Lesna, Elana in Stola. Letos je bil gostitelj Lesna iz Slovenj Gradca. Tu so dekleta in moški prikazali resnično dobro igro in premagali vse nasprotnike ter se vrnil domov z steklenim pokalom.

Med letom smo imele tudi več srečanj z ekipami iz Kamnika, tako smo se večkrat srečale in pomerile z ekipo Utoka, Svilanita in Doma upokojencev.

Povedati je treba, da so v ekipi dekleta, ki že vrsto let igrajo in se družijo skupaj, da ta dekleta niso več rosno mlada, vendar velikokrat prijetna družba in dobro počutje pomeni več kot le igra za mrežo.

Žal nam nikakor ne uspe pridobiti novih tekmovalk, mlajših seveda, ki bi v

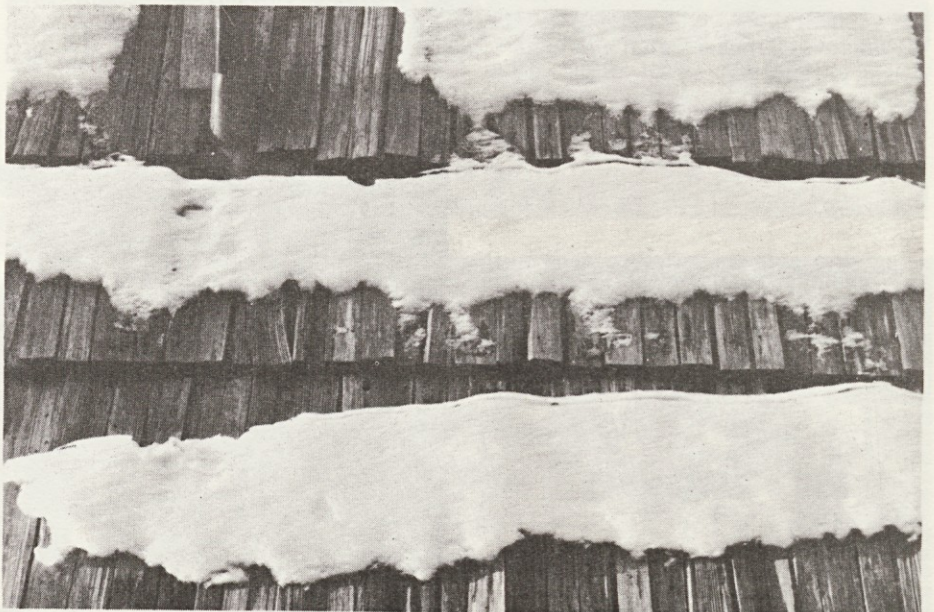

LES ŽIVI...

*Včeraj silen, danes šop le korenin
iz katerih zadnji sok zelenje mu izpije.
Čez zimo, dve bo le še kup prsti
iz grma vrabec med oblake sive šine.*

Ne šteješ več, kolikokrat si šel mimo te stare skodlaste strehe. Nič posebnega se ti ni zdelo, čeprav si sam nabijal skodle nanjo. Je ostanek tradicije, ki je živela dolga stoletja. Gradivo, ki ga je narava priskrbela na vsakem koraku.

Stane Kočar

bodočnosti zamenjale starejše igralko. V naši vrsti imamo celo deklet oz. ženo, ki bo v decembru praznovala svoj 50. rojstni dan.

SEKCIJA MALI NOGOMET

Nogometna sekcija je v letu 1989 delovala tako, kot smo si načrtali z letnim programom.

Trenutno v sekciji deluje okoli 20 članov, od tega jih 5 stalno ali občasno igra

v prvem moštvu Stol Virtus, ki nastopa v slovenski ligi.

Zaradi prezasedenosti nekaterih igralcev, predvsem pa pomanjkanja finančnih sredstev, se nismo udeležili nekaterih turnirjev, kjer smo že dosegli vidne rezultate. Štartnine na teh turnirjih so namreč kar precej visoke, pa tudi oddaljenost in sam potek (več tekem – več dni) bi zahtevala precej finančnih sredstev.

Udeležili smo se turnirjev ob počastitvi 80 let Utoka ter zasedli 6. mesto (11 ekip). Skupaj s teniško sekcijo smo organizirali prijateljsko srečanje s Ski polom in alpsko reprezentanco Jugoslavije. Na letnih igrah Unilesea nismo dosegli vidne uvrstitve, saj smo prvo tekmo izgubili s kasnejšim zmagovalcem Novolesom iz Novega mesta. Pripomniti pa je treba, da nismo imeli možnosti na popravek, saj je bil turnir po dokaj čudnih okoliščinah organiziran na izpadanje, ne pa po skupinah, kot je bil to običaj na vseh letnih igrah do sedaj.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu oz. Trim Lipi smo dosegli 2. mesto od skupno 10 ekip, liga pa je potekala po sistemu vsak za vsakim, tako da se je tekmovanje zavleklo skoraj 3 tedne.

STRELSKA SEKCIJA

Strelska sekcija je v letu 1989 imela treninge dvakrat tedensko po dve uri. Treningov se je udeleževalo povprečno 10 strelcev iz delovne organizacije.

Člani sekcije so se udeležili vseh tekmovalj, ki jih je organiziral sindikalni svet, ter tekmovalj na ravni republike in države. Udeležili pa so se tudi tradicionalnih športnih iger Uniles.

Pet članov naše sekcije se je udeležilo republiškega prvenstva, trije pa so se udeležili tudi državnega prvenstva z zračno puško in MK puško.

Rezultati v letu 1989 so:

Občinske sindikalne igre

1. mesto ekipno člani
2. mesto ekipno članice

Občinska sindikalna liga

1. mesto ekipno

Športne igre Uniles

1. mesto ekipno člani
4. mesto ekipno članice

Regijsko prvenstvo

3. mesto ekipno člani
2. mesto posamezno člani
1. mesto posamezno članice

Republiško prvenstvo

2. mesto posamezno članice
6. mesto posamezno člani

Državno prvenstvo

8. mesto posamezno članice
11. mesto posamezno člani

KEGLJAŠKA SEKCIJA

V letu 1989 smo člani kegljaške sekcije sodelovali na različnih tekmovanjih in dosegli naslednje rezultate:

Ekipno sindikalno prvenstvo:

3. mesto Stol člani

Borbene igre:

2. mesto Stol

Občinsko – posamezno:

1. mesto Semprimožnik Miro
6. mesto Štebe Maks

Občinska liga:

3. mesto Stol

Ob 80-letnici Utoka

2. mesto Stol

9. letne igre Unilesea

- člani ekipno: 4. mesto Stol
- člani posamezno: 5. mesto Štebe Maks
6. mesto Semprimožnik Miro

članice ekipno: 2. mesto Stol

članice posamezno: 2. mesto Osolin Veronika

SEKCIJA ZA NAMIZNI TENIS

Tako ženska kot moška ekipa Sekcije za namizni tenis sta se v letu 1989 udeležili 9. športnih iger Uniles. Pri moških je tekmovanje potekalo v dveh skupinah. V prvi skupini so sodelovale ekipa Lesnine, Stola in Krasopreme. Prvo mesto je osvojila ekipa Lesnine s 6. točkami, drugo ekipa Stola s 3 točkami, tretje pa ekipa Krasopreme, ki ni dosegla nobene točke.

V 2. skupini je 1. mesto osvojila ekipa Marlesa s 3. točkami, drugo pa ekipa Mebla (0 točk).

Zmagovalca prve in druge skupine sta se pomerila v finalu 1. mesto športnih iger Uniles si je priborila ekipa Lesnine, sledijo pa ji Marles, Meblo, Stol in Krasoprema.

Žensko tekmovanje pa se je odvijalo v eni skupini in sicer je 1. mesto osvojila Lesnina (6. točk), 2. mesto je osvojila Hoja (3 točke) in 3. mesto je pripadlo ekipi Stol (0 točk).

SEKCIJA ZA TENIS

V okviru DO Stol je organizirana tudi sekcija za tenis, v katero so se vključili vsi zainteresirani člani. Fantje so se udeležili 9-letnih športnih iger Uniles in osvojili 2. mesto. Prvo mesto je osvojila Lesnina, tretje Meblo, četrto Novoles, peto Marles in šesto Uniles.

Posamezni rezultati pa so sledeči:

Lesnina : Uniles	2 : 0
Meblo : Tribuna (ni bilo odigrano)	
Marles : Novoles	1 : 2

Lesnina : Meblo 2 : 0

Stol : Novoles 2 : 1

Meblo : Novoles 2 : 1 (za 3. mesto)

Lesnina : Stol 2 : 0 (za 1. mesto)

Poleg udeležbe na teh športnih igrah so fantje sodelovali in se preizkušali še na sindikalnem prvenstvu in v Kamniku – Domžalski trim ligi, hkrati pa so z dobro organizacijo izpeljali tudi Orion turnir, kjer so nastopili tudi člani in članice naše državne smučarske reprezentance.

BALINARSKA SEKCIJA

Člani balinarske sekcije DO Stol so bili v letu 1989 zelo aktivni in to pri izgradnji konstrukcije in pokritja športnega objekta, kakor tudi samega športnega tekmovanja.

Trud, ki je bil vložen pri izgradnji strehe, so člani sekcije kmalu pozabili, saj je objekt po mnenju mnogih strokovno izdelan in služi svojemu namenu. Z izgradnjo se je tudi kvaliteta igralcev dvignila, kar dokazujejo rezultati tekmovanja v letu 1989.

Člani sekcije so v letošnjem letu tekmovali v občinski sindikalni ligi, občinski trim ligi in se udeležili tudi športnih iger Uniles. Ekipa je dosegla naslednje uvrstitve:

1. mesto v občinski sindikalni ligi,
2. mesto v občinski trim ligi,
4. mesto na športnih igrah Uniles.

Balinarska sekcija Stol ima včlanjenih 34 članov.

Kot vidite, drgai bralci, so naše športne sekcije zelo aktivne in rezultati zelo obetajoči, kljub nekaterim finančnim težavam posameznih sekcij v začetku sezone. Z dobro voljo, željo po telesni aktivnosti in hkrati vzdrževanje prijateljskih stikov s sodelavci, prijatelji, kolegi, dobri rezultati ne bodo izostajali niti v prihodnje.

Če se želite vključiti v katero od sekcij, če bi radi tudi vi zaživeli bolj pestro življenje oziroma če bi radi svoje življenje popestrili s katero od športnih aktivnosti v okviru sekcij DO Stol, ste prav pritrčno vabljeni.

Pridružite se nam, prav zabavno bo!

Zlasti pa so vabljeni k sodelovanju vsa dekleta in žene, ki bi se želele vključiti v odbojkarstvo sekcijo.

Referent za šport in rekreacijo:

Janez Slabajna

Bilo je v proizvodni delavnici. Serija izdelkov je lepo stekla, ni bilo problemov ne v strojnem oddelku, ne v površinski obdelavi. Prišel je obratovodja in bil ob tem dobre volje. Mojster pa mu je rekel: »Saj veste, vedno nam dobro steče, ko neko stvar nehamo delati.«

FELIKS ŠKRLEP

Pred leti smo v Glasilu predstavili nekatere naše delavce. Seveda smo izbirali med tistimi, ki so bili zanimivi za širši krog bralcev. Tega se držimo tudi v bodoče. Izbrati hočemo med tistimi Stolovci, ki so aktivni na delu v tovarni in doma, zanimivi pa tudi po človeški strani.

Ing. Feliks Škrlep je v Stolu vodja razvoja masivnih programov. Čeprav je človek zgodnjih srednjih let, ima za seboj precej delovnih izkušenj na drugih področjih.

Poleg fakultetne izobrazbe je izučen mizar. Mizarstvu in drugim najrazličnejšim delom pri svoji hiši se tudi danes ni odrekel; skratka, živi delovno življenje, ki ga po eni strani zapolnjuje delo v tovarni, po drugi pa delo doma in nenazadnje še ukvarjanje z družino.

Feliks, ti si Mengšan. Tvoji starši so iz Mengša. Tu si preživel mladost.

Ko človek živi v nekem kraju, ga drugače občuti in živi z njim. Zato je pomembno, da si krajan, ker si vraščen v okolico, poznaš sosedo in druge ljudi. Življenje teče polnejše in zanimivejše.

Odločil si se za lesno dejavnost. Si imel že kot otrok veselje do mizarškega dela? Mizar je tudi tvoj brat Pavel, ki je kontrolor kvalitete v Slogi v Mostah.

Moj oče je bil mizar. V najzgodnejših letih me je večkrat posadil na mizarško delovno mizo in mi dal odžagane deščice. Tako mi je že v teh letih ta stroka prihajala v kri. Že od doma sem dobil nek odnos do lesa, poklica.

Po osnovni šoli si se šel učiti mizarške obrti. Si po izučitvi delal kot mizarški pomočnik, ali si nadaljeval s šolo?

Za mizarja sem se izučil pri mojstru Bendi v Mengšu in dobra tri leta delal kot pomočnik. Izdelovali smo pohištvo, v tej delavnici pa je moral vsak znati izdelovati tudi stavbno pohištvo. Od tu sem odšel na odsluževanje vojaščine in takoj potem na tehnično srednjo šolo, potem pa na fakulteto, kjer sem diplomiral pri dr. Mihevcu.

Delo, ki ga opravljaš v tovarni, zahteva aktivnost in znanje. Kakšno je pravzaprav to delo?

Skrbim za strategijo sprejemanja naročil in proizvodnje masivnih programov.

Za uspešno delo je potrebno poznati delovno okolje. Za delo, ki ga sedaj opravljam, mi pridejo zelo prav izkušnje.

V Stolu sem 13 let. Osnovna naloga

je, da izdelke in programe, ki so za nas zanimivi, kar se da hitro pripravimo do stanja, ki je primerno za proizvodnjo. Potrebno je definiranje izdelka, priprava za kalkulacijo in izdelava vzorcev. Izdelek mora biti po izgledu boljši od prejšnjega in prilagojen naši tehnologiji in zmožnostim. Včasih so zadeve zahtevne in zapletene. Pregledam vse proizvodne možnosti, tudi potrebna orodja in ko je kupec zopet prisoten, je informacija o količinah in dobavnih rokih realnejša.

Treba je delati tudi selekcijo izdelkov glede na donosnost in pomembnost kupca. Za večje stvari pripravljам predloge za programski svet. Dajem tudi usmeritev za nabavo in prodajo lesa in furnirja in sicer s stališča potreb v firmi, finančnih efektov.

Kako naši delavci opravljajo lesno-obdelovalno delo, tako na začetku tehnološkega postopka, kot v finalni proizvodnji?

Delavci so vsakršni. So tudi dobri. Ti delo opravljajo zelo kakovostno, ne glede na drugo. Žal pa je še vedno nekaj malo dušnih, ki svoje delo opravijo slabše. Če je to v prvih operacijah proizvodnega ciklusa, se dogaja, da se napaka odpravi šele na koncu.

Ali se je z ljudmi, ki vodijo delo v proizvodnji, težko sporazumeti?

S tehniki se običajno ni težko sporazumeti, ker govorimo v strokovnem jeziku. Seveda vzame pogovor zares še neko dodatno energijo. So razlike v posameznih delovnih okoljih.

Z osebnim kontaktom se da največ doseči. Skupaj se dogovorimo za problematične detaje.

Z zavestjo in dejavnostjo je mogoče pri delu doseči boljše rezultate. V tovarni je to zelo pomembno.

Ljudje z zavestjo, pravim odnosom do dela so gotovo uspešnejši.

Kako Stolovci gledajo na les kot glavni proizvodni material?

Les kot glavni proizvodni material se v naši tovarni umika. Usmerjeni smo v donosnejšo proizvodnjo pisarniške in inženirske opreme.

Sicer pa smo po določenem času zopet dobili občutek za delo z lesom. Delavci zopet spoznavajo, kdaj je pravilno suh, umirjen, kako ga je treba pravilno obrniti.

Ali po delu izklopiš tovarniške probleme?

Če grem popoldne v svojo malo delavnico in začnem ročno delati zahteven izdelek, potem dopoldanske probleme izklopim; to mi pomeni izredno dobro relaksacijo in življenjsko ravnovesje.

Sprehod je premalo, tudi delo na vrtu.

Doma si veliko delal pri obnovi hiše!

Kar deset let je trajalo, da smo uredili. Veliko sem delal sam, tudi druga strokovna dela.

V neki reviji sem videl naslikan Plečnikove stole, ki si jih ti izdelal in so bili razstavljeni z drugimi Stolovimi stoli.

Prijatelj arhitek mi je prinesel pariški katalog Plečnikove razstave in predlagal, da bi naredila vsak nekaj teh stolov. Razstavljeni so bili v Jakopičevem paviljonu na Bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani.

Ali si tudi pohištvo, ki ga imaš v hiši, sam izdelal?

Vse razen spalnice, ki je naš Uni program. Je pa še tega dela tudi v bodoče dovolj.

Imaš tri otroke. Žena je tudi zaposlena. Kako si razdelite popoldansko delo?

Včasih jim tudi pomagam.

Kar hitro se privajamo načinu zasebnega življenja na zahodu, tako, da družine žive precej svoje življenje in vse manj v družbi.

Pri nas se še kar srečujemo s sosedi, sorodniki in znanci. Vedno smo bili družina v pravem pomenu besede in skušamo obdržati navade iz ženine in moje družine.

Kako gledaš na prihodnje leto in prihodnji čas, tako za delo v tovarni, kot za življenje doma?

Z našim intenzivnim nastopom na svetovnih tržiščih ocenjujem, da imamo možnosti za razmeroma dobro prodajo naših izdelkov in bomo boljše preživeli, kot marsikatero drugo podjetje. Še več novega moramo ponuditi na področju pisarniške opreme.

Misliš, da smo kot družba zares pripravljeni spreminjati stvari na boljše?

To že več desetletij obljubljam.

Tudi novo leto, ki je pred durmi, je časovna prelomnica. Ljudje veliko pričakujejo. Najprej pa je treba dati, potem pa sprejeti.

Slovenska družba je usmerjena v tržno gospodarstvo in tudi v Evropo, in če se bodo politiki znali odločiti, da je to edina možna smer kulturnega življenja, potem imamo možnosti. Sicer nas čaka še težje obdobje, kot ga živimo. Nastalo bo, ko bomo meje še bolj odprli. Slabša podjetja bodo zapirala vrata in odpuščala ljudi.

Pri nas bo boljše, delavec pa ne bo vedno delal to, kar dela sedaj.

Pogovor je pripravil
Ciril Sivec

Dupliško gledališče

Igralska skupina DPD SVOBODA Duplica, je v zadnjih letih pripravila tri dramske predstave in sicer:

v sezoni 86/87 Partljičevo komedijo: »ŠČUKE PA NI«, ki je z zabavno vsebino, obenem pa tudi kazanjem resničnih, slabih, značajev, dobro razvedrila gledalce. Pri izbiri igralcev smo imeli srečo, da so se zbrali taki, ki so jim, kot se reče, bile vloge skoraj pisane na kožo.

V naslednji sezoni smo se odločili za satirični kabaret Miloša Mikelnja »Zaradi inventure odprto«, v lastni priredbi, ki v zabavnem in mestoma tudi zelo jedkem

tonu obarvana današnja dogajanja v naši družbi.

Imeli smo 15 predstav, od tega tri na domačem odru, in skupno 1220 gledalcev, ki so bili nad vsebino in izvedbo res navdušeni.

V pretekli sezoni smo pripravili sodobno aktualno komedijo: »Bog je umrl zaman«, ki smo jo predstavili samo trikrat. Skupno število gledalcev je bilo 167. Ko pa smo na četrtem odru, po dveurnem delu, končno imeli vse pripravljeno, so prišli štirje gledalci... Čeprav tega nekateri nismo doživeli prvič, smo razočarani pospravili in odšli. Da ne bo kdo mislil, da smo delali premalo reklame. Za vsako predstavo smo izobesili 25 do 30 plakatov, v šolo v tistem kraju smo deli 300 do 500 vabil, objavili v radiu in postavili velike panoje. Vendar ni bilo pravega uspeha. Največja nagrada sodelujočim pa je, vsaj za silo napolnjena dvorana in dober aplavz. Tega smo res po vsaki predstavi in med njo, doživeli, vendar je bilo večinoma premalo rok, da bi bil predstavi in trudu primeren.

Mogoče je ravno tako nezanimanje za to vrst razvedrila in kulture povzročilo, da se je krivulja uspešnega delovanja skupine spustila navzdol in v tej sezoni ne pripravljamo nobene predstave. Vzrokov za razpad skupine je sicer več in so vedno zelo hitro pri roki. Žalostno je to, da imamo daleč najboljše pogoje za delo, manjka pa pravzaprav samo eden, ki pa ne zahteva prav nobenih sredstev, to je volja do kulturniškega dela. To je tudi volja preživeti 30 ali več večerov pri intenzivnih vajah in potem tudi za dvajset gledalcev odigrati, kot da je dvorana nabito polna.

V kraju s 4400 prebivalci, kot je naš, bi morala vsaka kvalitetna predstava najmanj osemkrat napolniti dvorano, pa jo, kljub veliki reklami, še enkrat komaj za silo.

Posledica tega je, da volja do tega dela postopoma slabi.

Imamo pa trdno upanje, da se bo krivulja zopet začela vzpenjati, vendar bo zato potrebnih nekaj svežih moči.

Za te pa velja dvoje pravil:

Težak je samo začetek!

Kdor je vsaj enkrat, kolikor toliko uspešno zakoračil po odrskih deskah, ostane zapisan boginji Taliji!

Franc Štebe

Ta šala je iz nekaj starejšega časa, naši delavci pa pravijo, da je resnična. Neki delavec je imel v enem dnevu opravljenih 25 delovnih ur. Mojster ga je vprašal, kako to more biti, delavec pa:

»Ja, veste, mojster, na malice nisem šel!«

»Daj, daj, napravi tudi doma kakšno stvar. Do kdaj si pa ležal prejšnjo soboto?«

»Dokler nisem vstal.«

RAZPIS

»Je bilo na vaš razpis, da iščete novega vratarja, kaj odziva?«

»Bilo, bilo... že trikrat so vlomili!«

ZAMUDA

»Aha, spet ste zamudili!«

»Kaj ne veste, kdaj se prične delo?«

»Ne. Ko pridem, vedno že vsi delajo...«

PIJAN NA DELU

»Grozno, spet si pil! Včeraj smo bili pa tako srečni, ko si prišel trezen na delo.«

»Glejte, sodelavci, včeraj ste bili vi srečni, danes sem pa jaz srečen...«

V NAŠIH POČITNIŠKIH DOMOVIH PREŽIVLJAMO DOPUST TAKO, DA BODO VESELI TUDI TISTI, KI BODO PRIŠLI ZA NAMI.

Na področju letovanja je vedno kaj novega. V tem sestavku bi napisala nekaj o kulturi letovanja. V letošnjem In-formatorju ste že večkrat zasledili, da je nekaterim prav vseeno, kakšno počitniško enoto pustijo, ker se očitno zavedajo, da to ni njihova last in pozabijo, da za njimi pride drug letovalec, ki ima čisto drugačen odnos do skupnih objektov.

Če je zanemarjen objekt prevzet s pričami ali, da je zapisnik naredil skrbnik, takemu stanju moramo verjeti in tega običajno ne zanikajo letovalci sami. V STOL-u imamo ugodne cene za letovanje, zato imamo tudi vedno dovolj interesentov.

Letna sezona je za nami. Končnega obračuna še ni, zagotovo pa lahko trdimo, da nismo krili stroškov tekočega vzdrževanja objektov in najemnin. Letovalci so bili v glavnem zadovoljni. Nekateri hvalijo apartmaje, drugi hišice ali prikolice. Seveda je odvisno od takratnega počutja, vremena, morske vode in čistoče v tem kraju.

Najmanj so zasedene prikolice. Tudi garsonjere v Barbarigi so zasedene samo v sezoni. Več zanimanja in zasedenosti je na Krku, Maredi in Piranu, saj

so večji del zasedene po dva termina pred in dva termina po sezoni. Velika planina ima sezono preko celega leta.

Letos zaradi slabega vremena in zime brez snega ni bila tako zasedena kot običajno. V Bohinjski Bistrici je nekoliko drugače, mogoče zato, ker je samo ena enota. Tu je zasedenost ob vikendih čez vse leto skoraj 100 %. Vse drugačna zasedenost pa je v Čateških toplicah, kjer imamo dve hišici in v Podčetrtku, kjer sta dva apartmaja. Čez poletje sta bili v Čateških toplicah dve prikolici in sta bili v času šolskih počitnic zasedeni in še nekaj terminov za tem. Glede na interes letovanja v toplicah bi bilo potrebno razmisliti še o kakšni garsonjeri ali podobno, morda o najetju hotelske sobe ali apartmaja vsaj poskusno za nekaj časa. Počitniške enote v toplicah so od 1. maja in do konca oktobra 100 % zasedeni. Malo manj so potem do konca zimskih šolskih počitnic in še manj do 1. maja, toda še vedno kar precej.

Že v začetku sem napisala, da bi govorili o kulturi letovanja, saj je čas, ki ga preživimo v katerekoli počitniški enoti

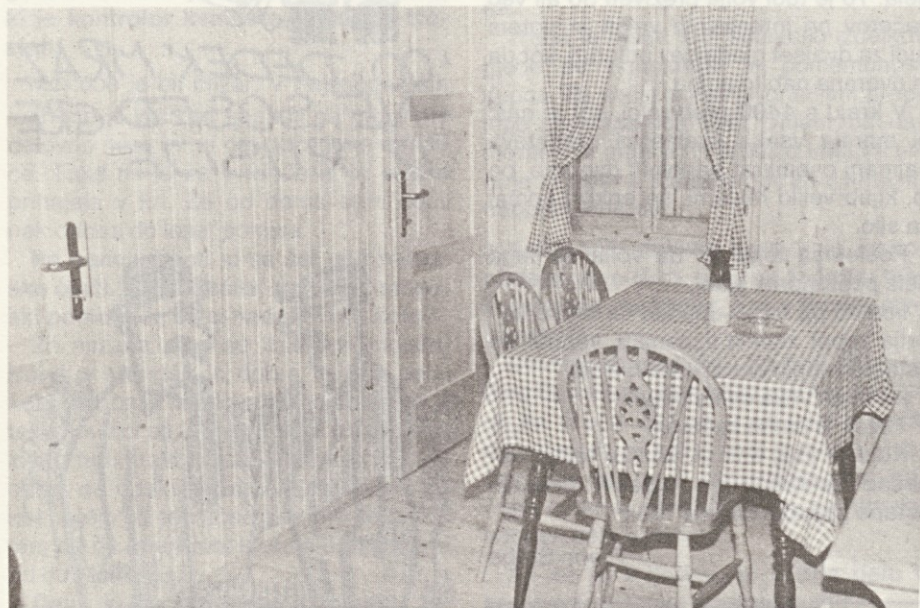
drugačen od vsakodnevnega življenja doma. Že same priprave, pa četudi gremo samo za dva dni – je drugačno, veselo vzdušje. Še posebno veselo je, če gredo z nami otroci. Ko je že vse nared, obvestili smo sorodnika, da malo popazi na dom, se mimogrede pohvalili sosedu, smo polni zadovoljstva in nekega pričakovanja. Prispemo na željeni kraj in se pozanimamo, kateri objekt je naš. In že smo tu. Odklenemo in se ustrašimo, kajti videti je, da nekdo pred nami že letuje. Vendar ključ imamo. Še enkrat preverimo datume, vse je točno, ni pomote, kaj za vraga pa je sedaj. Okna so odprta, smeti so po tleh, štedilnik je neočiščen, miza je sicer prazna, posoda je napol pomita, koš za smeti poln, WC neočiščen ipd.

Ko si prostore razočarano ogledamo, se odločimo, da gremo takoj domov in vrnemo ključ. Toda tako lahko ne gre. Otroci so si medtem že ogledali okolico in še na kraj pameti jim ne pride, da bi takoj obrnili in šli domov. Ugotovili smo tudi, da se letovalec pred nami ni vpisal v knjigo gostov, ki je priložena v vsakem objektu. Vse prejšnje veselje nam je v hipu splahnelo, jezni smo, lotiti se moramo pospravljanja in čiščenja in ko to postorimo začnemo uživati, toda tega dne zagotovo ne. Taki primeri so redki, so pa toliko bolj boleči.

Zadnja leta smo kupili več novih objektov in ni nas malo tistih, ki smo prvo leto letovali v tem objektu. Že sam vstop v prostor, kjer diši po novem in so sprostori higiensko čisti, ti daje občutek veselja, kar žal ti je, da ta objekt ni tvoj in zaradi takega veselja takoj skleneš, da se boš v ta kraj kmalu vrnil. Vse je lepše, ker ob vstopu nisi bil razočaran in potruдиš se, da enako veselje pripraviš sodelavcu, ki bo letoval za teboj.

Verjemite mi, da ni prijetno poslušati graje po letovanju, zato se vedno potrudimo, da bomo objekt zapustili tak, kakršnega si sami želimo prevzeti.

Nekaj reklame bi še vseeno naredila za objekt, kjer so prostori ogrevani in je letovanje prijetno tudi pozimi. Pojdimo kar po vrsti. Velika planina – v novih kočah sta priklopljena čez vso zimo električna radiatorja, v starih kočah sta štedilnika na trda goriva in je toplo takrat, ko zakurite. V Bohinjski Bistrici je termoakumulacijska peč v garsonjeri in greje čez vso zimo ne glede na zasedenost. Kako pa je v Atomskih toplicah? Voda v bazenu je enako topla kot poleti.

V pričujočem sestavku socialne delavke Štefke Legedič si lahko preberemo, kakšen odnos imajo nekateri naši delavci do počitniških domov. Lepo je tudi opisala občutje drugih delavcev, ki se morajo po tako zapuščenem domovanju vseliti v neurejene prostore.

Čeprav smo ob novem letu radi boljše volje, se takemu odnosu ne nasmejte, pač pa ga prizadeti vzemite zares. Sicer ne bomo hodili letovat v lepe in čiste prostore.

Tako lep je bil prostor v našem novem domu na Veliki planini.

Iz osebne izkaznice in delovanja naše krajevne skupnosti

Krajevna skupnost Duplica obsega naselji Duplica in Bakovnik. Meja teče po železniški progi od Korenove ceste do Rožičeve ulice, s tem, da hiša Jakopičeva 10A spada na našo stran, potem ob južnem robu Rožičeve do črpalke, po Ljubljanski cesti do severne meje podjetja TRIVAL in tam proti Bistrici. Potem po strugi Bistrice do mosta in po obvoznici nazaj do križišča Korenova cesta železniška proga.

Po površini zavzema dober km² ozemlja na katerem živi okrog 4400 prebivalcev, ki stanujejo v 1359 stanovanjih.

1117 stanovanj je v blokih, od tega 765 najemnih, kjer je vključeno tudi 360 solidarnostnih, in 351 stanovanj, ki so last stanovalcev. Zasebnih hiš je 242.

Zelo zanimivi so podatki o starostni strukturi prebivalcev, zato jih, v približnih številkah najvajam.

Predšolskih otrok je 475, šoloobveznih pa 900. Pri obeh skupinah je število fantov za malenkost večje od števila deklic. V skupini od 16 do 60 let, v kateri je ca. 278 prebivalcev pa je stanje obratno in sicer: 54 % je žensk in 46 % moških. Od okrog 245 prebivalcev starejših od 60 let, pa je 67 % žensk in 33 % moških.

Mladincev obeh spolov, ki bi po dosedanjih merilih ZSMS lahko delovali v mladinski organizaciji pa je ca. 950.

Podatkov o številu zaposlenih in kje delajo, kar bi nedvomno bilo zelo zanimivo, še nimamo, verjetno se bodo lahko ugotovili pri naslednjem popisu prebivalstva, ki je predvideno leta 1991.

Letošnji plan krajevne skupnosti je bil usmerjen predvsem v: gradnjo male telovadnice pri osnovni šoli, zbiranje naročnikov za gradnjo CATV sistema (kabelska in satelitska televizijska mreža), sofinanciranje gradnje KKO (primarno telefonsko omrežje), sofinanciranje delovanja društev in družbenih organizacij, vzdrževanje Kulturnega doma, urejanje okolja, delovanje CZ in SLO, delovanje organov samoupravljanja v krajevni

Apartmaja sta ogrevana (talno ogrevanje), zato ni razloga, da pozimi v tem kraju ne bi letovali. Ravno tako topla voda je v Čatežu, le da so električni radiatorji priključeni takrat ko letujete. V vseh naštetih počitniških enotah imate TV sprejemnik in ste tudi na dopustu lahko na tekočem z vsem kar vas zanima.

Štefka Legedič

Kdo bi nekoč verjel, da bo imel naš domači kraj svojo pošto! Močno smo jo potrebovali, saj je bilo treba prej za vsako malenkost hoditi v Kamnik.

Sedaj je pošta v neposredni bližini DO Stol. Na voljo so poštnne usluge, za hitro telefoniranje pa govorilnica pred pošto zgradbo.

Brez zelo aktivnih delavcev v naši krajevni skupnosti, ki jim ni bilo žal ne časa, ne kopice dela, se naš kraj ne bi načrtno razvijal.

skupnosti, in vrsto akcij za ohranitev zdravega okolja.

Mala telovadnica je bila že vsa leta vključena v projekt končne izgradnje šole. V šolskem letu 86/87, ko je šola postala popolna osemletka, se je takoj pokazalo, da je ta objekt, zaradi velikega števila učencev, letos 835, naslednje leto preko 900, nujno potreben.

Ker niti izobraževalna skupnost, niti kdo drug v okviru občine, ni bil v stanju, da bi financiral to gradnjo, je po natančnem ugotavljanju možnosti investicijo finančno prevzela krajevna skupnost, in jo, ob sodelovanju podjetja STOL, ki je s kratko premostitvijo pomagalo zaključiti finančno konstrukcijo, tudi točno po pogodbenih rokih, v celoti pokrila, z vsemi spremljajočimi stroški vred.

Že v lanskem letu in še letos je potekala akcija za zbiranje naročnikov za gradnjo CATV (televizija) sistema. Kljub temu, da so bila dvakrat obveščena vsa gospodinjstva, je bilo prijav manj kot 200. Zato je skupščina krajevne skupnosti v februarju letos, na predlog gradbenega odbora, sprejela sklep, da je najmanjše število naročnikov, ob katerem bi, s sodelovanjem krajevne skupnosti, še zmogli pokriti stroške gradnje,

500. Ker je na ponovno, že tretje, obvestilo vsem gospodinjstvom, prispelo samo še okoli 50 prijav, vseh skupaj je potem bilo točno 247, je bil na seji sveta KS sprejet sklep, da se akcija začasno ustavi.

Na skupni seji vseh zborov skupščine občine Kamnik je bil sprejet predlog, da naj vse krajevne skupnosti, razen: Komenda, Moste, Križ, ki imajo svojo tel. centralo, in Motnik, ki je vezan na Vransko, iz samoprispevka združijo, v letu 1989 60 % samoprispevka za gradnjo KKO (primarna tel. mreža). Na podlagi tega predloga je skupščina krajevne skupnosti na seji dne 14. 2. 1989 sprejela naslednji sklep:

V letu 1989 je bilo namenjeno za gradnjo telefonskega omrežja 60 % samoprispevka. Sredstva, ki so v ta namen že bila vplačana v letih 87 in 88, se morajo, revalorizirana, upoštevati.

Ta sklep pomeni, da bomo v letošnjem letu, z upoštevanjem revaloriziranih sredstev iz leta 87 in 88, v ta namen prispevali ca. 1.800 milijonov dinarjev.

Gradnjo RNO-(sekundarna tel. mreža) pa bodo financirali naročniki s sodelovanjem krajevne skupnosti. Na vprašanje, kdaj bodo zazvonili novi telefoni,

še vedno velja odgovor, da v letu 1991. Ko bodo vsi novi naročniki (500) priključeni, bo v naši KS ca. 850 telefonov.

Del sredstev samoprispevka je na podlagi petletnega plana namenjen za sofinanciranje delovanja društev in družbenih organizacij.

Iz istega dela se, za vse učence iz naše KS, brez ozira v katero šolo hodijo, pokriva 50 % stroškov za šolo v naravi.

V jeseni leta 1986 je KS pogodbeno prevzela v upravljanje in vzdrževanje Kulturni dom. Pogodbeni odnos velja do konca maja 1991, ko se izteče sedanjí samoprispevek. V kolikor po tem času ne bo novega samoprispevka, ali sistemskega financiranja KS, bo upravljanje in vzdrževanje doma prešlo nazaj k podjetju STOL, ki je lastnik Kulturnega doma.

Precejšen del sredstev se namenja tudi za urejanje okolja, kamor spada: vzdrževanje zelenic, popravilo asfalta, izgradnja novih odtočnih jaškov, postavitvev robnikov in podobno.

Poleg navedene porabe se financira še delovanje CZ in SLO, organizirana je tudi rekreacija, ki poteka dvakrat tedensko za ženske, dvakrat za moške in enkrat za predšolske otroke. Vse v telovadnicah osnovne šole.

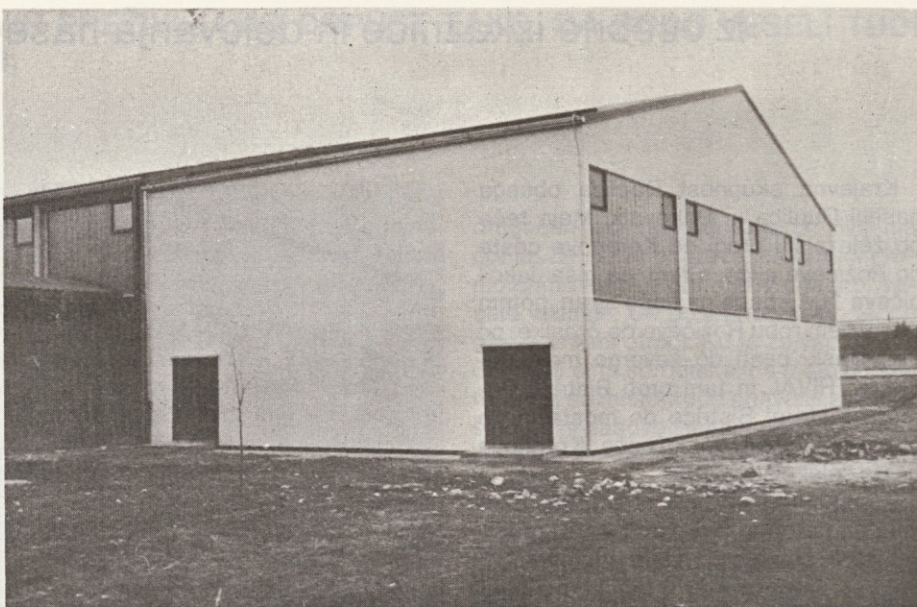
Za boljši pregled delovanja navajam še dohodke in izdatke za čas od 1. 1. 89 do 28. 11. 89, v zaokroženih zneskih (vse v novih din):

DOHODKI:

Prenos	
iz leta 88	186,000.000
Samoprispevek	2.500,000.000
Ostalo (v glavnem obresti od vez. vlog)	500,000.000
Skupaj	3.186,000.000

IZDATKI:

I.	
Šola: gradnja, oprema tel., računalnik:	892,000.000
Telefonija	1.400,000.000
CATV (delež za sprejemno postajo)	31,602.000
II.	
Vzdrževanje	
Kulturnega doma	65,000.000
Dotacije	
društvom – pomoči	227,600.000
Urejanje okolja	230,000.000
Ostalo: funkc. KS, CZ–SLO, rekreacija	53,500.000
Skupaj izdatkov:	2.899,702.000

Poslopje osnovne šole za poštno stavbo je zgradba, ki jo z enim pogledom ne moreš zajeti. Zbradbe je treba obhoditi. Vendar je bil dosedanji kompleks premajhen.

Prizidek, ki ga vidimo na sliki, je nov telovadniški prostor za naše mlade krajane.

Za zaključek še par besed o krajevni samoupravi:

Najvišji samopr. organ v KS je zbor krajanov, nato skupščina KS, ki ima 38 članov, izvršilni organ pa je 12-članski svet KS.

Poleg tega deluje tudi več komisij.

Za vsako SIS imamo posebno delegacijo z osmimi člani in še delegacijo za zbor krajevnih skupnosti.

Ves ta zelo velik delegatski aparat, z izjemo sveta krajevnih skupnosti, komaj še za silo deluje. Z ukinjanjem SIS pa se bo število delegatov občutno zmanjšalo. Do sedaj je, na papirju, v delo krajevnih samouprave vključenih skoraj 180 ljudi.

Zmanjšanje števila delegatov pomeni, da se bomo volilci pri volitvah v naslednjem letu nekoliko lažje odločali, komu naj damo svoj glas, če slučajno ne bo preveč različno obarvanih in usmerjenih list. Upajmo, da bo to pomenilo neposrednejše odločanje za krajane, ki bodo pripravljene sodelovati pri reševanju skupnih problemov.

Bomo videli!

Franc Štebe

»Joj, to je pa drago.«
 »Veste, to je samo še danes dopoldne, popoldne bodo pa že nove cene.«
 Pa še res je bilo!

»V tem oddelku se imajo pa kar radi!«
 »??«
 »Eden je eno pred desetimi leti!«

VISOK KRVNI TLAK, NIZEK KRVNI TLAK

Človek in pretežna večina živalskih vrst ima v organizmu razvit žilni sistem, v katerem se pretaka kri. Center tega sistema je srce. Le to potiska kri po žilah, da se krči. Arterije (žile odvodnice) odvajajo kri po telesu proti tkivom, v organe. Po venah (žile dovodnice) se kri vrača proti srcu in vanj, nakar se krog dogajanj ponovi. Ko govorimo o krvnem tlaku, navadno mislimo na krvni tlak v arterijah. Potem, ko ga izmerimo, zapišemo dve številki, ločeni z vmesno črtico. Prva pomeni vrednost krvnega tlaka po tem, ko se srce skrči, druga vrednost krvnega tlaka, ko srce miruje. Krvni tlak torej niha, narašča in upada. To se dogaja hitro, sunkovito, odvisno od hitrosti srčnega utripa, običajno v eni sekundi, med obremenitvami (fizične ali psihične ali hkratne) še hitreje. Krvni tlak izražamo v enotah mmHg ali kPa (1 kPa = 7,5 mmHg).

Primeren krvni tlak je nujno potreben za življenje. Kadar odpove srce, krvni tlak pada in lahko se razvije šokovno stanje. Posledica tega je slaba ali nezadostna prekrvavitev možganov in drugih tkiv. Če to stanje traja predolgo, življenje preneha. Tudi nizek krvni tlak (hipotenzija) povzroči neugodne občutke, kot so npr. motnje ravnotežja, zavesti in vida. Zato je posebej pomembno, da je krvni tlak primeren. Za normalen krvni

tlak odraslih veljajo naslednje vrednosti: zgornja meja od 100 do 140 mmHg (sistolni), spodnja meja od 60 do 90 mmHg (diastolni).

Če so izmerjene vrednosti nižje, ga opredelimo kot **hipotenzijo**. Če so višje, je to povišan krvni tlak ali **hipertenzija**. Upoštevati moramo tudi starost osebe. Vemo, da imajo majhni otroci fiziološko nižji krvni tlak v primerjavi s starejšimi vrstniki, a ti nižjega kot odrasli ljudje. Toda tudi pri otrocih se lahko pojavi visok krvni tlak (bolezen). Včasih je veljala formula, po kateri so izračunavali krvni tlak primeren starosti: zgornjo mejo so določili tako, da so letom starosti prišteli 100 in dobljena vrednost je predstavljal sistolični krvni tlak.

Danes veljajo nove vrednosti po kriterijih Svetovne zdravstvene organizacije (SZO, mednarodna kratica WHO). Znano je, da krvni tlak narašča z leti. Ni bolezensko, če ima starostnik v sedemdeset letu krvni tlak 135/85 mmHg, temveč je npr. krvni tlak 170/105 mmHg posledica bolezenskih procesov v teh letih, čeprav so to pogosto namerjene vrednosti.

Menim, da v naši DO ni posameznika, ki mu ne bi vsaj enkrat izmerili krvnega tlaka, ki ne bi poznal naprave za merjenje le-tega. Mnogi si to opravljajo sami doma. Vedeti je treba, da je to le ena od metod merjenja krvnega tlaka, ki je najbolj primerna za ambulantno delo in nasploh, saj ni škodljiva, ni boleča, morda je včasih le nekoliko neprijetna, od česar je tudi odvisen krvni tlak sam.

V študijske namene tlak merijo direktno, s posebnimi inštrumenti v žilah samih. To so posegi, ki sodijo v bolnišnice, na inštitute. V primerjavi s njimi se je pokazalo običajno merjenje krvnega tlaka z Riva Rocci-jem (živosrebrni manometer) kot zadosti zanesljivo.

Kakšni so znaki povišanega krvnega tlaka?

Večina ljudi s hipotenzijo sprva ne občuti posebnih težav, če krvni tlak le ne naraste nenadno in zelo visoko. To je velika nevarnost in rizik, da sami ne prepoznamo boleznih pravočasno, da se javimo v ambulanti z določenimi težavami šele takrat, ko se je bolezen že razvila. Ljudje najpogosteje tožijo zaradi glavobola, vrtoglavic, niso več tako vzdržljivi, kot nekoč, hitreje se utrudijo, zvečer ne morejo zaspati, čeprav bi želeli.

Kako se počutijo tisti z nizkim krvnim tlakom?

Praviloma ugotavljamo znižan krvni tlak slučajno, ker ne povzroča težav in tudi sicer ne ogroža zdravja. Nekateri ga celo imenujejo varnostni faktor pred srčnim infarktom. Tisti, ki občutijo težave, se pritožujejo zaradi: hitre utrudljivo-

sti, motenj v koncentraciji misli, vrtoglavic, slabosti, glavobola, pretirane zasplosti, piskanja v ušesih, motenj vida. Seveda težave niso tako specifične, da bi že same po sebi utemeljevale nizek krvni tlak. Potrebno ga je izmeriti. Taki ljudje so nagnjeni k omedlevicam. Če dlje časa stojijo, se kri kopiči v spodnjih udih, se počasi vrača proti srcu. V možgane priteka manj krvi, procesi, ki vzdržujejo ravnotežje, so porušeni. Nastopi kratkotrajna nezavest (omedlevica). Tak človek nenadno »zleze skupaj«, strokovno pravimo, da kolabira. Ta sprememba položaja telesa je hkrati tudi prva pomoč (samopomoč). Srce v tem položaju dobi več krvi, jo požene po telesu, tudi v možgane. Zavest se povrne. Te težave so lahko tako pogoste, da se človek počuti negotovo, je zaskrbljen, včasih ne upa niti sam na ulico. Vedeti je treba da se povsem enako, z omedlevico in slabostjo, javljajo tudi hude bolezni, npr. srčni infarkt. Zato je pametno priti v ambulanto ali poklicati pomoč.

Omenil se že, da nizek krvni tlak ne povzroča komplikacij na organih, da večina nima nobenih težav, njihova delovna storilnost je dobra ali celo nadpovprečna. Nasprotno pa visok krvni tlak povzroča bolezni srca, ožilja, ledvic, oči, možganov... Vemo za rizične faktorje, ki spremljajo povišan KT. To so: debelost, sladkorna bolezen, presnovne motnje. Ugotovljena je dedna nagnjenost k povišanem KT. To pomeni, da je v družini, kjer sta starša ali vsaj eden od njiju hipertoničen, večja verjetnost, da bo imel

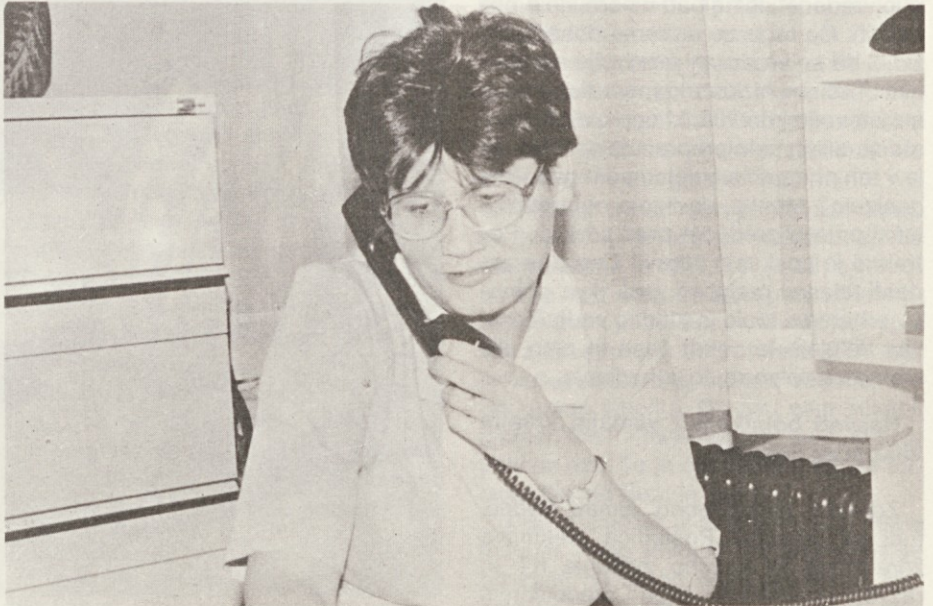
visok KT tudi potomec, kakor v družini, kjer sta oba zdrava.

Bolezni srca in ožilja pobirajo velik davek na naš način življenja, prehrabene navade, gibanje in delo v nezdravem okolju, na naš odnos do lastnega zdravja. So na vrhu lestvice bolezni, katere so vzrok invalidnosti in smrti. Imajo morda pomemben delež pri prometnih nezgodah. Pogosto so vzrok nenadnih smrti odraslih, zlasti starejših ljudi. Ko presojava, ali je krvni tlak povišan ali ne, ga merimo vsaj trikrat. Večkrat ga izmerimo, bolj je zanesljiva ocena. V bolnišnicah merijo krvni tlak tudi več ur neprestano, tako dobijo bolj popolno podobo o dinamiki KT preko dneva. Izkušnje kažejo, da lahko pri hipertoničnem izmerimo normalne vrednosti, če merimo ugoden trenutek. Če tlak le ne niha prehudo, so zadostne kontrole dva do trikrat letno.

Prehrana, razvade in visok krvni tlak.

Statistične raziskave kažejo, da obstaja pozitivna medsebojna odvisnost med hipertenzijo in prekomerno telesno težo. Pri mnogih bolnikih je mogoče z znatnim zmanjšanjem telesne teže znižati ali normalizirati KT (ne velja za vse hipertonične). Često je potrebno dodati zdravila.

Primerno shujšati je na prvem mestu pri zdravljenju povišanega KT. Hipertenzija je pogostejša pri ljudeh, ki uživajo veliko kuhinjske soli. Izračunano je, da lahko zaužijemo 8 do 10 gramov soli na dan. Toliko soli vsebuje normalna prehrana, če se izogibamo posebno sla-

Da teče delo v naši obratni ambulanti po redu in brez zastojev, poskrbi naša zdravniška sestra Rozka. To delo opravlja že več let in pozna navade in probleme naših delavcev.

ni hrani in dosoljevanju. Bolnik z visokim krvnim tlakom bi moral opustiti kajenje, ker so učinki le tega glede na razvoj arterioskleroze in nastanek srčnega infarkta seštevajao.

Alkohol praviloma ne zvišuje KT, vendar je treba upoštevati, da je alkohol visoko kalorično živilo. Kave in čaja ne prepovedujemo, dovoljeno je uživanje v zmernih količinah, posebej naj to velja za alkohol.

Kako zdravimo visok krvni tlak?

1. Nefarmakološki ukrepi:
  - znižanje telesne teže pri tistih s prekomerno telesno težo,
  - zmanjšanje soli v prehrani,
  - manj maščob (nasičene maščobne kisline),
  - primerna fizična aktivnost,
  - opustitev kajenja,
  - sprostitvev.
2. Zdravila

V zdravljenju hipertenzije govorimo o bolnikovi kvaliteti življenja. Medicinsko zajema ta pojem splošno zdravstveno počutje bolnika, prisotnost ali odsotnost različnih neželenih učinkov, delovno ali intelektualno sposobnost, spanje, seksualno življenje in druge funkcije. Te lastnosti so zlasti pomembne pri bolnikih s hipertenzijo glede na učinke zdravil, ki lahko motijo vse, kar spada v kvaliteto življenja. Vsak bolnik, ki je zbolel za arterijsko hipertenzijo, mora upoštevati določene higiensko-dietetične ukrepe, ne glede na to, ali jemlje zdravila ali ne.

Glavni cilj antihipertenzivnega zdravljenja je preprečevanje razvoja srčno-žilnih zapletov. Da bi to dosegli, se morajo vrednosti KT gibati v normalnih območjih. Če tega ne moremo doseči, težimo, da so vrednosti čim bližje normalnim. Tudi pri nizkem krvnem tlaku imamo na voljo zdravila, ki odpravljajo taka stanja ali jih celo preprečujejo. Toda, ali je v teh primerih smiselno posegati v organizem? Menim, da imajo nefarmakološki prijemi prednost pred zdravili. Potrebno je poskusiti zdravo živeti, se zadosti telesno razgibati vsak dan, pomagati prhanje s toplo in hladno vodo. Zdravila delujejo le nekaj časa in niso primerna za dolgotrajno zdravljenje.

Nasveti bolnikom z visokim krvnim tlakom na dopustu

Zdravila je potrebno jemati vedno, tudi na dopustu. Posledica prekinitve zdravljenja je kritično zvišanje KT in razvoj odpornosti proti predpisanim zdravilom. Tak človek se mora izogibati dodatnim rizičnim dejavnikom: nikotinu, kuhinjski soli, preveliki telesni teži, vsakovrstnemu pretiravanju.

Bolniki, ki jim diastolični krvni tlak ne presega 115 mmHg (15,3 kPa) in imajo le blage vrtooglavice, utrujenost, se dobro počutijo v srednjegorskem podnebju, v obmorskem in visokogorskem podnebju.

Za bolnike z diastoličnim krvnim tlakom nad 115 mmHg, niso priporočljiva dolgotrajna potovanja. Zanje so primerna gozdnata sredogorja nadmorske višine 400–1200 m. Za zmerne oblike hipertenzije (do 115 mmHg ali art. KT) je priporočljiv aktiven dopust, ker trening ugodno deluje na krvni tlak. Pri hujših oblikah je primerno mirno okrevanje. Splošno velja, da je razumna športna aktivnost pod nadzorstvom zdravnika za bolnika s hipertenzijo koristna. Tek je fiziološka oblika športne aktivnosti. Pri teku se krvni tlak manj zviša kot pri skoraj vseh drugih vrstah športa. Pri izbiri športa upoštevamo individualno nagnjenje posameznika. Izogibati se je treba tistim vrstam športa, pri katerih je potrebna moč. Od športa lahko pričakujemo izboljšanje subjektivnega počutja. Vedno se je treba predhodno posvetovati v ambulantni.

dr. Bogdan Logar

»Boste napisali za Glasilo?«

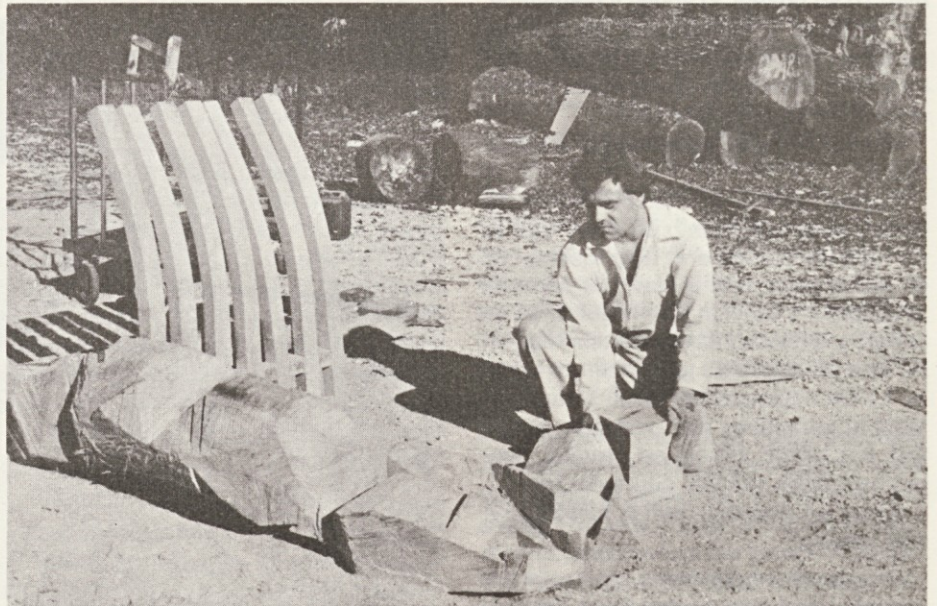
»Ja, če bi imel poleg tega samo še deset stvari, potem bi šlo; jih imam pa – recimo 75.«

»Potem pa doma, popoldne ali ponoči!«

NEPALSKA ŠOLA ZA GORSKE VODNIKE

Že od leta 1974 poteka v Nepal, v majhni gorati državi, v kateri so tudi vsem poznani najvišji osemtisočaki Himalaje, šola za visokogorske vodnike in nosače, imenovane šerpe. Šola je bila ustanovljena kot pomoč naše države skrajno revnemu Nepal. Hkrati šola nadaljuje poslanstvo svojega ustanovitelja in človeka, ki je ogromno storil za njeno dograditev, delovanje in uveljavitev Aleša Kunaverja, ki je tragično preminil. Tamkajšnji gorski vodniki in nosači sicer imajo kvalitetno opremo za vzpone v visoke gore, nimajo pa potrebne znanja, da bi jo lahko pravilno in uspešno uporabljali. Povod za ustanovitev šole je bila nesreča nepalskega šerpe, ki se je smrtno ponesrečil ob sestopu z najvišje gore sveta Everesta, ki jo je osvojila naša slovenska odprava, katere član je bil.

Planinska zveza Slovenije je letos objavila razpis za inštruktorje te šole. Ker sem že nekaj let alpinistični inštruktor pri Alpinističnem odseku v Kamniku in sem vodil alpinistično šolo, sem se prijavil na razpis in bil izbran. Ko so mi v Stolu odobrili dopust, so se začele velike priprave. Predavanja v angleščini so morala biti skrbno pripravljena, zato smo poleg zbiranja denarja za pot iskali še zadnje neznane angleške besede po slovarju, da se na predavanjih ne bi preveč zatikalo. Prevzel sem predavanja iz

Jeseni so se v naši DO mudili študentje kiparske akademije in v sodobnem slogu iz hrastovega lesa izdelovali človeške figure.

Za trenutek smo se pomudili pri tem delu.

meteorologije, zgodovine alpinizma, gorske reševalne tehnike in praktične vaje iz gorskega reševanja, saj sem malo pred tem sam 'švical' pred strogo republiško izpitno komisijo za gorske reševalce. Poiskal sem tudi nekaj knjig o alpinizmu v angleščini po ljubljanskih knjižnicah.

Kasneje se je sicer izkazalo, da šerpe ne zdržijo dolgo pri kakšni prehudi teoriji iz knjig in imajo mnogo raje praktične vaje v naravi, saj so zrasli z njo. Zato smo skrčili teoretično znanje iz knjig le na bistvene stvari, ki so podlaga za varno in pravilno hojo po gorah.

Tako smo preko Amsterdama in New Delhija odleteli v Katmandu, prestolnico Nepala, naslednji inštruktorji: Darja Jenko iz Komende, Bojan Pollak iz Kamnika (vodja šole), Matevž Lenarčič (Trbovlje) in jaz. Kot pomožni inštruktor je sodeloval Cene Griljc, načelnik kamniške gorske reševalne službe, pridružil se nam je tudi Milenko Savič, zdravnik, ki je predaval (in izpraševal) prvo pomoč v gorah.

Nepal je lep. Neodvisna kraljevina, pretežno kmetijstvo in živinoreja, zadnje čase tudi vedno večji dotok turistov, ki jim strežejo kot najbolje znajo, saj so njihove plačilne zmožnosti v primerjavi z domačimi ogromne. Kralj Birendra, ki je doštudiral na eni najboljši univerzi sveta, v Oxfordu v Angliji, se drži načela – naši državljani so zadovoljni, saj boljše-ga niso vajeni. Pa je to še res, saj velika revščina ne onesrečuje tamkajšnjih ljudi. Zadovoljni so pač s tem, kar imajo. Ohranili so pristne medčloveške odnose, so izredno prijazni, iskreni in neponarejeni. Njihova življenjska iskričnost, preprostost, sreča in humor te napolnijo kot star iztrošen akumulator.

Morda prav to iščejo stotine turistov, ki zahajajo tja iz najbolj razvitih držav sveta. In seveda enkratno lepa narava, kjer se iznad svetlo zelenih riževih polj, pomešanih z rdečkastimi njivami ajde dvigujejo do neba beli vrhovi. In ob poti do njih divje stometrške soteske z ogromnimi podivjanimi vodami. Nastanitev v Katmanduju sicer ni bila v posebno dobrem hotelu, saj je pojem luksuz tam še v povojih, vendar trije dnevi vsega navajenim planincem niso mogli škoditi. Saj smo imeli dosti dela: seznanitev s tečajniki, ureditev njihove in lastne opreme, ter nato odhod z dotrajanimi avtobusi TATA, ki so presežek prtljage in potnikov hrupno prepeljali kar na strehi. Največ zaslug za nemoten potek je imel zvezni oficir – policijski inšpektor, ki je nekoč že stal na vrhu osemtisočaka Anapurne IV. Bil je izredno zgovoren, prijazen in sposoben organizator, ki je nekaterim slabše prilagojenim na

Navajeni smo naših, slovenskih gora. Naši delavci, planinci, med katerimi je zelo aktivno Frane Kemperle, pa so vajeni čisto drugačnih krajev. Kot je npr. ta v Nepalu, kjer je potekala šola za gorske vodnike. Pričujoči zapis te šole je zelo zanimiv.

angleščino hitro pojasnil v hitri pojoči nepalščini, da je bilo končno vse 'ramro' – dobro. Bilo nas je 36 'kanca' (fantov) in le ena 'kanci' – naša Darja. Po izstopu iz TATE pa peš en teden do šole.

Vmes slikovita riževa polja, med njimi pa žuboreča voda, ki je v prijetni vročini 35 stopinj kar vabila k pitju. A nas je ustavil Bojan, z izrednim spominom na neko knjigo, v kateri piše, da nevarni črevesni zajedalci – amebe živijo v taki vodi. Zato pa je bil zvečer čaj za naša izsušena grla božansko dober, saj smo v pitju 'čja' – čaja gotovo prekosili Angleže. Kuhane vode menda tudi amebe ne prenesejo. Izjema pri teh običajih je bil Matevž, ki se je utrdil v pitju vseh vrst vode v južnoameriških Andih. Reke smo prečkali po visečih mostovih, visoko nad razpenjenimi vodami, nekajkrat pa smo morali reke tudi prebresti. Med potjo smo srečevali veliko nosačev, revno oblečenih, s tankimi iztrošenimi 'japonkami' na nogah ali bosih, s 30 do 60 kilogramskimi tovari na hrbtih, ter širokim trakom preko čela, ki je pričvrščen na tovor pomagal pri ravnotežju in nošnji težkih tovorov. Ko pa so se zbrali na vsem znanih počivališčih, širokih ploških kamnih ob poti pa so si otrli noj, sem ter tja si je kateri prižgal močno 'JAK' cigareto in že so se prešerno pogovarjali.

Začela se je šola. Imeli smo urnik za dan naprej. Urnik se je ravnal po vremenu, saj smo redke sončne dni porabili za vaje na terenu. Spali smo v skupni spalnici, učiteljski del je bil bolj skupaj, da smo lažje načrtovali plane prihodnjega

dne in prečesali dogodke minulega dne.

Tečajniki so zavzeto poslušali predavanja, saj so se zavedali, da jim to znanje omogoča večji kos kruha ali vsaj preživetje. Nekateri so bili izredno bistri in so z lahkoto osvajali nova znanja, nekaterim pa je šlo težje, saj niso znali pisati in so si morali vse povedano zapomniti ali poprositi tovariše, da jim preberejo zapiske. Vsak inštruktor je imel svojo skupino, ki se ji je še posebej posvečal in ji bil mentor. Posamezne teme, za katere smo bili zadolženi, pa smo predavali vsem skupaj. V moji skupini je bil najboljši Pemba Temba Sherpa, ki je bil že 8400 m visoko pod vrhom Everesta, skupaj z neko ekspedicijo. Bil je izredno bister in spreten, škoda le, da ni znal pisati. V rani mladosti je pasel živino, nato pa je moral skrbeti za družino, za šolo pa je zmanjkalo časa.

Trije kuharji so nam pripravljali okusno hrano, ki je bila po nekaj dneh že manj okusna le zato, ker je bil le trikrat na dan 'bat' – riž. Le za repete ali vmesni posladek je bil 'bat' – riž. No ja, saj je kar zdrava hrana. Sadno-zelenjavni dan jedilnika pa so bila, vsem v veselje, dobra znana jabolka. Ob rižu sem pozabil omeniti 'dal' – to je kuhana leča, ki si jo polil po rižu. To je osnovni recept za nacionalno jed Nepala, dal-bat.

Trikrat smo šli iz šole v gore. Z nekaj mulami, ki so tovorile opremo, smo se povzpeli do okrog 5400 m visoko, kjer smo postavili tabor. Od tu smo se povzpeli na Chulu East (5962 m), drugič nikamor, ker je snežilo, tretjič pa na Pisang Peak (6200 m). Težave je povzročal monsun, ki je iz Burme pošiljal pogo-

Konzul – lepo, vendar zahtevno pohištvo

ste nevihte, v gorah pa je močno snežilo. Težave so bile tudi zaradi pomanjkanja kisika v višinah, kar nas je vse zdelovalo. Hodiš počasi, a še sopihaš kot parna lokomotiva.

V šoli je zdravnik imel ordinacijo. Kakor hitro so zvedeli, da je tu zdravnik, so prihajali iz vseh okoliških vasi, tako, da sva z Milenkotom, ki je vojaški zdravnik, vaje reda, odprla ob prostem času pravo malo ordinacijo: šivanje odsekanega prsta, tablete za razne želodčne težave, ali le zdravljenje skromnega mačka, ki ga je prineslo riževo žganje (rakši) in položilo precej močno vaščanko, tako, da je tudi vaški vač odpovedal. Čas pa je le prinesel izboljšanje (streznitev).

V takem delu, predavanjih in končnih izpitih, nam je prehitro minil čas pod prelepimi Anapurnami. Po dveh urah predavanja v angleščini si bil včasih kar pošteno izmozgan. Nas šest je pač moralo poskrbeti za nenehen program, sicer je nedelo lahko nevarna stvar za 31 fantov, kar se je pokazalo v prostem popoldnevu, ko je njihov skupinski izlet v vas povzročil čudno utrujenost, ki je trajala še drugo popoldne. Ni bila kriva marihuana, ki sicer raste za marsikaterim plotom, ampak že znani rakši. Zato je bil urnik odtlej še bolj zapolnjen, izlete pa je zamenjala odbojka, v kateri so bili prvi mojstri. Kljub temu smo jih v tekmi med učitelji in učenci enkrat le premagali, zahvaljujoč svoji višji telesni višini.

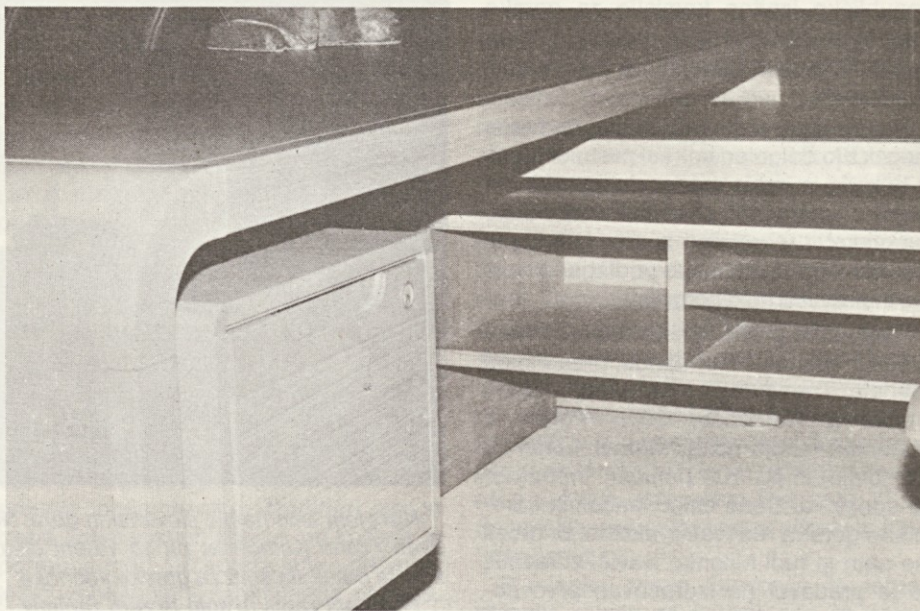
Po neizprosnih izpitih iz hoje z derezami, uporabe cepina, reševanja soplezalca iz stene in ledeniške razpoke, reševalne tehnike, prve pomoči in tako naprej, so nam pripravili poslovilni večer s starimi šerpovskimi pesmimi in plesi. Bilo je nepozabno.

Po enotedenski hoji nazaj na Katmandu, smo ob prisotnosti porajajoče se nepalske televizije, podelili spričevala. Podelil jih je pravzaprav kraljevi nečak, ki nas je nato v šerpa hotelu pogostil z večerjo. Za nas je bila to kar prehitra menjava družbene ureditve, zato smo se vedno znova čudili, ko je ob besedah kraljevega nečaka vse obnemelo, nekateri pa so celo vstajali. Hecno, a uspešno, saj je nepalska rupija v primerjavi z ameriškim dolarjem v treh letih izgubila le 3 % svoje vrednosti.

Ob slovesu pa 'namaste' (nasvideenje), izmenjava naslovov, celo nekaj šerpovskih solza in že smo bili v letalu, s spominom na deželo s čudovito naravo ter prav takimi ljudmi.

Hvala Stolu, ki mi je to omogočil.

Frane Kemperle

Konzul pisalna in priključna miza sta izredno skladen in zato tako lep komplet.

Veliko naših mizarjev v raznih filmih po televiziji večkrat bolj gleda razno pohištvo in drugo stanovanjsko opremo, kot pa se zanima za vsebino filma. O tem sem se že večkrat pogovarjal z našimi ljudmi, ki jim do njihovega poklica ni le toliko, kot jim mora biti, temveč si žele obzorje razširiti in vedeti, kako je s stanovanjsko kulturo drugod.

Slovenska lesna industrija je več desetletij izdelovala zelo enostavno ploskovno pohištvo, katerega v tujini že zdavnaj ni več ali pa je zaradi svoje oblike temu primerno nizko obrednoteno. Seveda je najlažje izdelati razne omare, pisalne mize in tudi pohištvo za počitek na naš, klasičen način, kjer je osnovni material z obeh strani zafurnirana iverka, obžagana na točno mero in zafurnirana po robih. Tako pripravljene ploskve je treba spojiti v prostorske elemente, v ta namen napraviti ustrezno število spajalnih vezi, dodati okovje in polizdelke površinsko obdelati.

Bili so časi, ko je bilo za tako pohištvo veliko povpraševanje in se je prodajalo v velikih serijah. (Pridati pa moramo, da današnji mlad delavec s povprečnimi dohodki še takega pohištva ne more kupiti in se bo moral še lep čas zadovoljiti s kakimi starimi omarami in posteljami svojih staršev).

Razvoj v svetu je šel naglo naprej in ostre robove pohištvenih ploskev so zamenjale zaokrožene oblike, ki močno spremenile izgled, prav posebej pa uporabnost. Človek ni bitje, ki so mu

najbolj pri srcu kvadrati in pravokotniki, kocke, kvadri in piramide, ker takih predmetov v glavnem v naravi ni, vendar se je moral nanje privaditi. Zaokrožene oblike so veliko prijetnejše in se jim človekova duševnost lažje prilagodi in sprejme.

Stolovi delavci naj bi poznali svoje izdelke. Vendar tega nismo uresničili. Marsikateri naš delavec je ob raznih oddajah ljubljanske televizije videl lepe mize našega Konzul programa. Marsikdo pa ni vedel, da je to Stolov izdelek.

Konzul program izdeluje PE-9 ali po domače Sloga iz Most. Pohištvo ima z A programom in Modulom le malo skupnega. Predvsem nekaj mer, zunanjo delitev predalov, izdelavo omarnih polic in ne veliko drugega.

Konzul Pisalna miza ima na konceh močno zaokroženo obliko, ki po 90° preide v nogo. Elementi so debeli 6 cm, kar daje lep videz in občutek stabilnosti. Ker je debelina tolikšna, je temu primerna izdelava.

plošča mize je sestavljena iz obojestransko zafurnirane 18 mm iverke, ki je podložena z nosilnim okvirjem. Sredica noge pa je masiven smrekov okvir, ki je obojestransko oblepljen s tanko, zafurnirano iverko. Kotna krivina je kombinacija lesa in furnirja in je oblikovana z vročim lepljenjem. Ni tolikšen problem v izdelavi posameznih polizdelkov, bolj v točnosti debeline teh polizdelkov, ki v končnem izdelu tvorijo eno, sodobno oblikovano pohi-

štvo. Debelina polizdelkov prihaja iz enega v drugega.

Problem je tudi v raznih vrstah furnirjev (od 0,65–4 mm) in barvi masivnega lesa, ki je v raznih elementih Konzul pohištva tudi uporabljen.

Prostorska utesnenost PE-9 in prodajni pogoji ne dopuščajo veliko serijske izdelave Konzul pohištva in je tako v končni proizvodnji največkrat le po nekaj desetih polizdelkov. Zaradi zahtevnosti pohištva je delovnih operacij nekajkrat več, kot pri običajnem pohištvu. Delovne operacije se menjajo z ure v uro, velikokrat še prej.

V začetku so Konzul izdelovali predvsem starejši, izkušeni mizarji in sami opravili skoraj vse operacije od začetka do konca. Ker pa morajo prav ti ljudje izdelati še veliko drugega pohištva po posebnih naročilih in s specialnimi zahtevami, je nujno, da Konzul postopoma, vsaj pri enostavnih delih, prevzamejo mlajši delavci. To pa je seveda problem, ker v glavnem niso izučeni mizarji in imajo temu primerno manj delovnih izkušenj. Velik del bremena leži na pripravi dela, pripravi materiala in orodij. Posebno odgovornost nosi strojni oddelek, ki vse polizdelke oblikuje, pripravi vezne spoje in polizdelke obrusi.

V montažnem oddelku je zelo pomembna operacija luženja, ki se izvaja s posebnim lužilom. Lužiti ni niti malo enostavno. Ob večjem nanosu je barva temnejša, ob tanjšem svetlejša. Konzul je izdelan v jesenovem furnirju. Nekateri furnir je gladek in lužila ne vpija, drugi vpije lužila veliko preveč. Ko se polizdelki zmontirajo, je lahko močan kontrast in izgled izdelka nekvaliteten. Delavci si pomagajo tako, da kompakten furnir brusijo z grobejšim papirjem, furnir, ki lužilo zelo vpija, pa z zelo finim. Tako je mogoče doseči izenačenje, vendar je potrebna dobršna mera znanja.

Poleg pisalne, konferenčne in klubske mize spada h Konzulu še priključna omarica, visoke in nizke omare s polnimi ali steklenimi vrati in cvetlično korito.

Avtor Konzul programa je naš arhitekt Tone Benda, ki po potrebi k tem osnovnim elementom nariše še dodatne elemente. Po svoji zasnovi izhajajo iz osnove, v ustreznem ambientu pa so praktično in lepo dopolnilo.

Polizdelki Konzul programa niso tako, kot pri klasičnem pohištvu sestavljeni z ostrim 90° kotom, pač pa oblike le postopoma prehajajo v drugi kot, kot npr.: mizna plošča v kotno krivino in nogo. Zato je površinska obdelava posameznih polizdelkov pri nekaterih

izdelkih najbolj primerna le v prvem delu, potem pa jo je najbolje dokončati po zlepljenju polizdelkov. Ker so ti polizdelki prostorsko močno oblikovani, jih seveda ni mogoče polito in polivalni stroj, pač pa zelo dobro obrizgati.

Prednji deli priključne omarice, visokih in nizkih omar so posebno oblikovani, osnova je iverka, debeline 25 mm z nalepljenimi in zabrazdanimi nalepkami. Ročaji predalov in nizkih omar so iz masivnega lesa s posebnim oblikovanjem, kar daje garnituri posebno lepoto in funkcionalnost.

Torej, delovnih operacij na Konzulu je zaradi zahtevnih oblik zelo veliko, vendar jih PE-9 opravi kvalitetno, kar seveda močno prispeva k izgledu in trajnosti izdelkov. Kogar izdelki bolj zanimajo, naj si jih ogleda v razstavnem prostoru upravne zgradbe. Videl bo, da je Konzul Stolov dosežek na področju posodabljanja pohištva, približanja zahtevnejšemu kupcu. V njem je tudi večji iztržek z ozirom na porabljene material. Za sedaj je največji problem v izdelavi, ki je premalo serijska in je zato delo v glavnem obračunano po režiji. Režija pa se z delom po učinku ne more primerjati.

Nekateri starejši mizarji iz PE-9 so že odšli v pokoj, drugi bodo v nekaj letih. Tem ljudem se je treba zahvaliti, da so v oddelkih, ki so od matične tovarne kar precej oddaljeni, že v preteklih letih vnesli pravo mizarško kvaliteto in tako odprli oči mladim delavcem. Premalo, če danes samo gledamo za

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Kadar gre v tovarni v uporabo kak pomemben objekt, kadar je uresničena posodobitev tehnološkega postopka in kadar so urejene zadeve družbenega interesa in dobrin znotraj in zunaj delovne organizacije, smo vsi delavci zadovoljni.

Za velik razvoj na naših številnih področjih, ko se delavec na delu in v življenju boljše počuti in spoznava, da gre naša pot naprej, ima velike zasluge današnje Stolovo vodstvo. Znalno se je približati našim zmogljivostim, potrebam, okolici in družbi in sposobno je videti naše jutrišnje interese.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

dobrim in hitrim zaslužkom, pač pa je treba kupca zadovoljiti tudi s posebnimi izdelki. Naloga vodstva PE-9 je, da te bogate izkušnje prenese na mlade ljudi.

Konzul pohištvo je eno izmed zagotovil, da se bo PE-9 tudi v prihodnje lahko soočila z drugimi, našimi dobrimi izdelovalci pohištva, tudi zunaj naših meja.

C. S.

Naši upokojenci dobe ob odhodu v pokoj odpravnino. Ko je letos odhajala v pokoj neka naša skupina ljudi, v Kamniku ni bilo bankovcev z večjo denarno vrednostjo. Zato so naši novi upokojenci dobili sveženj bankovcev po petsto starih tisočakov, ki je predstavljal dobršno prostornino v roki, v denarnico pa ne bi nikakor šel, tako, da so drugi, ki so to videli, prizor glasno občudovali. (Kaj hočemo, denar je bil vedno zanimiv).

Naš delavec v strojni stolarni Andrej Balantič je amaterski risar. Njegove posrečene karikature naših treh politikov, ki jih takoj prepoznamo, prikazujejo del še vedno živoga družbenega dogajanja.

BILI SMO NA AZURNI OBALI

27 zaposlenih v Stol-u nas je prenamilo zapeljivo Kompasovo vabilo na potovanje od 12. do 15. oktobra pod naslovom »Čarobna Azurna obala«, obja-

Željni spoznati opevani del Francije smo oddali prijave in potne liste, kajti za Francijo je potrebno imeti vizum.

Po enem tednu nas je turistična organizacija Kompas obvestila, da omenjenega izleta ne bo, ker število prijavljenih ne zadošča za poln avtobus. Zaradi velikega interesa prijavljenih so izlet preložili na 26. oktober in do takrat jim je uspelo z novimi prijavljenimi napolniti avtobus. Dokončno so nas obvestili, da je odhod 26. 10. 1989 ob 21. uri izpred Kompasove poslovalnice v Ljubljani.

Ob prihodu na omenjeno mesto nas je čakalo prvo presenečenje, saj smo za potovanje dobili dvonadstropni kompasov avtobus. Odpeljali smo se proti sežani in pot nadaljevali po zelo zanimivih in dobro vzdrževanih avtocestah severne Italije proti Monacu. Zaradi umirjene nočne vožnje smo lahko mirno zaspali, bolj vztrajni pa so si krajšali čas z gledanjem filmov po televiziji.

Kljub kratkim postankom med potjo smo sončno dopoldne že preživeli v Monacu. Najprej smo si ogledali botanični park, ki krasi severni skalnati del mesta. V glavnem rastejo v tem parku kaktusi, od najmanjših pa vse do velikih, starih orjakov z olesenelimi spodnjimi deli.

Ob 12. uri smo si ogledali naslednjo znamenitost – menjavo straže pred knežjo palačo. Stražarji, oblečeni v slavnostna vojaška oblačila, so ob spremljavi godbe zamenjali častna mesta.

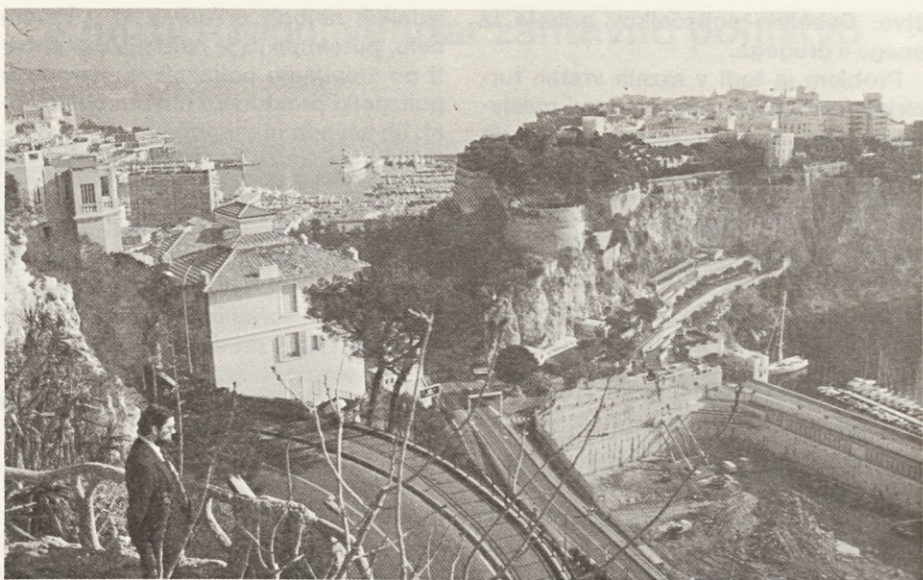
V Océanografskem muzeju smo si ogledali fosilne ostanke korenskih in vodnih živali, naprave za raziskovanje morja ter akvarij.

Pot smo nadaljevali do mesta Eze, kjer smo si v spremstvu vodiča ogledali parfumerijo Fragonard in si nakupili originalno izdelane parfume.

Pot smo nadaljevali ob obali mimo Nice in proti večeru prispeli v Cannes, kjer so nas namestili v hotelu v apartmaji. Po kratkem oddihu nas je večina odšla na nočni izlet po Cannesu. Zaradi naporenega dne smo se kmalu vrnili v hotel.

Naslednje jutro smo se odpeljali v mesto Vallauris. Tam smo si ogledali Picassov muzej in njegovo znamenito delo »Vojna in mir«, ki je naslikano v bližnji kapeli. Ogledali smo si tudi mesto, ki je znano po lončarstvu.

Opoldne smo se odpeljali na obalo Nice, si del mesta ogledali v spremstvu

Azurno obalo vidimo največkrat le v filmih. Za spremembo so jo tokrat obiskali naši delavci in si jo za spomin ovekovečili na dia film.

vodiča, popoldne pa smo imeli prosto za samostojne ogledne in nakupe. Proti večeru smo se odpeljali nazaj v hotel, si po svojem okusu pripravili večerjo, se preoblekli v večerno toaleta in se odpeljali v Casino, igralnico v Monte Carlu. Večina nas je prvič videla to skrivnostno in nam prepovedano nočno življenje. V zgodnjih jutranjih urah smo se polni novih vtisov utrujeni vrnili v hotel.

Po kratko odmerjenem počitku smo se v nedeljo zjutraj s prtljago zbrali pri avtobusu. Bili smo enotnega mnenja, da smo preživeli dva čudovita dneva, saj smo dodobra spoznali zares »čarobno Azurno obalo z lepim azurno modrim morjem«, obalo s peščenimi plažami in življenjem, namenjenim predvsem turizmu in zabavi. Tamkajšnja mesta so polna lepih parkov, čudovitih bulvarjev obdanih s palmami. Vse polno je hotelov razkošnega videza, okusno opremljenih trgovin in lokalov. Dneva sta zares prehitro minila in odpravili smo se na pot, ki nas je peljala proti domu.

Zaradi deževnega in meglenega vremena smo z navdušenjem celo pot do Verone gledali televizijo. Kljub dežju smo se odpravili na ogled mesta, odšli do hiše, kjer je Julijo obiskal njen Romeo, nato pa smo imeli prosto za oddih.

Mimo prehoda Fernetiči smo se vračali proti Ljubljani. Vodič nam je zadnje kilometre vožnje popestril s podelitvijo nagrade tistemu potniku, ki je celo pot štel tunele. V eni smeri poti smo prevozili 113 tunelov. V Ljubljano smo se vrnili utrujeni, toda veseli in zadovoljni.

Čeprav je bil naslednji dan ponedeljek, nas vendar ni premagala utrujenost, saj smo imeli za seboj zares lep in dobro organiziran izlet.

Magdalena Kališnik

DAN NA DAN

Dan na dan poslušam isto pesem, dan na dan se prav nič ne zgodi. Vsako jutro isto je, vsak večer ponavlja se, dan na dan je kot bilo je včeraj.

Dan na dan postajamo bolj nori. Dan na dan razmišljamo kot stroji. Noč in dan se bolj hiti, noč in dan se manj živi, dan na dan smo vedno večji tujci si.

Vsako jutro ura me budi, zmerom nove so skrbi, vsak po svoje v službo spet hiti.

Rad bi, da ustaviš svoj korak, rad bi, da rečeš mi, kako si kaj. Rad bi, da vidim te z nasmehom kdaj.

On, ti, jaz lahko smo boljši prijatelji, saj mladosti vedri čas ne povrne se za nas.

Toda kaj, ko vedno ta denar na kolena spravlja nas vsak dan, saj brez njega si samo nihče. Jaz pa upam, da ta dan drugačen bo kot je vsak drug dan.

Jože Galin
PE-2
površinska

Posebno ženske nerade govore o letih. Neki delavki je premalo previden delavec rekel:

»Joj, že petdeset si stara!«

»Ja, šele petdeset,« mu je odgovorila.

Mlad človek se hitro uči. Če ima do nečesa še posebno veselje, je ta pot še krajša.

V Stolovih učnih delavnicah je letos na praktičnih delih že tretji letnik. Nekateri so za mizarstvo pokazali veliko volje, drugi manj. V življenju pa bodo uspevali le tisti, ki bodo imeli dovolj kvalitetnega znanja. Ti bodo v novih delovnih odnosih tudi boljše zaslužili, prednost pa imeli že ob nastopu dela.

V drugem letu učenja se učenci že srečujejo z lesnoobdelovalnimi stroji, ki so danes ob spretnem delavčevem vodenju glavni obdelovalci lesa.

Škoda, ker se vsi učenci usposabljanja za boljše življenje ne zavedajo!

Letos je bilo asfaltirano parkirišče ob PE-2. Ob slabem vremenu ni več vode in blata okoli avtomobilov, avto je mogoče natančneje in varneje postaviti.

Z novim parkiriščem se je močno spremenil izgled PE-2. Lega tega obrata in tapetniške delavnice sta na lepem mestu.

Servis predstavlja delovno organizacijo v končnem delu. Prav zato je od dobrega dela v servisu močno odvisen naš ugled in zadovoljstvo kupcev.

Veliko kupcev nima povratnega stika s Stolom. Veliko teh pa ga ima. Kupcu je treba vedno prisluhniti, čeprav nima vedno prav. Tudi, če je preveč kritičen ali morda ne dovolj strokovnjak, treba mu je pomagati.

Delo v servisu zahteva vsak dan veliko strokovnosti, poznavanje naših izdelkov in navad. In tudi veliko dobre volje.

Delo v servisu ni lahko in ni ga malo. Današnji delavci v tem oddelku so ljudje, ki radi primejo za delo, od tiste strani, od koder prihaja. Prav je tako!

Stolov inženiring

Vodja našega inženiringa, Alojza Kahneta smo zaposlili za nekaj slik prostorov, ki jih je Stol opremil. Zares zanimivih slik je zelo veliko, kot je veliko teh objektov.

V Glasilu smo pred časom že napisali sestavek o delu inženiringa, z veseljem to nadaljujemo.

Na slikah imamo kaj videti.

Na gornji sliki je sejna dvorana Konusa iz Slovenskih Konjic. Izdelane so bile predelne stene in vsa ostala oprema. Na sliki se lepo vidi, da je prostor izredno prijeten in prilagojen za delovno spremljanje sej.

Na srednji sliki vidimo, kako je uspela kompletna adaptacija kletnega prostora v oddelku Ljubljanske banke na Turnograjski v Ljubljani. Na novo so urejena tla, stene in strop. V posebnem ambientu je izredno lepo zaživelo Plečnikovo sedežno pohištvo in Delta konferenčne mize. Prostor je nekaj izrednega in v ponos lastniku kot proizvajalcu. Delavci v banki jo imenujejo Plečnikova sejna soba.

Enako uspešno se je naš inženiring uveljavil v južni Dalmaciji, v stavbi Dubrovnške banke. Del tega vidimo na spodnji sliki. S pravilno izbiro našega rednega programa in dodatno izdelavo posebnega pohištva je mogoče doseči udoben in praktičen izgled. Za Dubrovniško banko so bile narejene stenske obloge, deli stropnih oblog, pulti in ostalo pohištvo.

V vsakem primeru so pri opremiti takih prostorov potrebni dobri strokovnjaki: organizatorji, arhitekti, tehniki, mojstri in kvalitetni mizarji. Po opravljenem delu se njihov posamezen doprinos morda ne vidi, bil pa je nujen za delovno izvedbo, ki seže na številna delovna področja. Izkušnje so veliko.

Prav je, da damo tudi našim skupnim prostorom v Jugoslaviji višjo kulturo, ki se lahko ravna z dosežki razvite zahodne Evrope.

Zasluzen je team našega inženiringa, dobrih delavcev, ki jim je delavnik postal ustvarjanje. Je dokaz, da je mogoče z našimi materiali in našimi proizvajalci narediti ambient, v katerega bo tudi zahteven kupec iz tujine stopil s spoštovanjem in priznanjem.

